

WESTHOEK HOLSTEINS v.z.w.
Neutrale organisatie voor Zwb & Red Holstein fokkers

Presenteert Amerika en Canada

Studiereis van 2 tot 12 juni 2004

Luc Callemeyn, 7 augustus 2004

Inhoudstafel

Proloog : Eventjes helemaal weg

Bladzijde

5	Voorwoord	
7	Vertrek uit Ieper en Zaventem	<u>woensdag 2 juni 2004</u>
8	New Flevo Dairy	
11	Michigana Farms	<u>donderdag 3 juni</u>
12	Green Meadow Farms	
14	De Saegher Dairy	
20	Mibelloon Dairy	
23	USA → Canada, grensovergang.	<u>vrijdag 4 juni</u>
24	Jan Willemse	
25	Van Engelen Dairy	
27	Skipwell	
28	Leven in Amerika	
30	Six Nations	<u>zaterdag 5 juni</u>
31	fam. Van Kerrebroeck	
33	Niagara watervallen	
34	Summitholm	<u>zondag 6 juni</u>
36	Lieven Verschaeve	
39	fam. Robert Baes	
40	Hoogendoorn Holsteins	<u>maandag 7 juni</u>
42	Dupasquier Holsteins	
43	gebr. Grootendorst	
44	Gencor, K.I.- station	<u>dinsdag 8 juni</u>
46	Sunny Maple	
47	Quality Holsteins	
48	CN-Tower	
49	De 1000 eilanden	<u>woensdag 9 juni</u>
50	Limbra Holstein	
51	La Gantoise	
54	Iets over Canada	
55	Lystel Holstein	<u>donderdag 10 juni</u>
56	Ferme Fleury	
57	Comestar Holstein	
65	CIAQ, K.I.-station	<u>vrijdag 11 juni</u>
67	Montréal en terugreis	
69	Eerste indrukken van de reis	
83	Nawoord van de voorzitter	<u>zaterdag 7 augustus 2004</u>

Mijn tweemaandelijks dagboekbijdrage op 09/06/2004 in "De Boer & Tuinder", het weekblad voor de leden van de Boerenbond.

Eventjes helemaal weg ...

Elk jaar proberen wij op reis te gaan en we wisselen dan af met een gezinsreis en een studiereis. In het bestuur van de melkveeclub Westhoek Holsteins zitten enkele mensen die al regelmatig over de grens trokken en die deze info ook aan anderen willen doorgeven. Zo trokken we al meermaals mee op reis naar Nederland, Duitsland, Frankrijk en het Oostblok. We voelden echter al een tijdje dat er een embryo zat te rijpen om ook eens de grote plas over te steken, en we waren er als de kippen bij om ons aan te melden. Ach ja, eerst zochten we nog wat uitvluchten; het was misschien nog een paar jaar te vroeg, de kinderen nog te jong, zo'n bedrijf achterlaten, wie zal de markten doen, alles kost veel geld, en nog zoveel meer.

Maar uiteindelijk hebben we alles van ons afgezet en ons beiden ingeschreven.

Begin juni was het dan zover. Na vele weken van voorbereiding en organiseren van de thuisverkoop stapten we vol moed op het vliegtuig voor onze luchtdoop. We hebben het geluk dat we voor de verzorging van de koeien al 10 jaar kunnen rekenen op Stefaan die met zijn vader een melkveebedrijf heeft in samenuitbating, en zich zo kan vrijmaken. En in de melkverwerking verliep alles vlot onder deskundige hand van vaste medewerkster Gerda. De kinderen bleven thuis want opa en oma kwamen bij ons thuiswachten en konden zo de mogelijke bezoekers en telefoons ontvangen. Het doet natuurlijk wel raar om bij vertrek het nummer van de dealer en veearts te moeten opschrijven, maar als je zelf thuis bent kan er ook wat gebeuren.

Het is zeer moeilijk onder woorden te brengen hoe goed wij het gesteld hebben op deze reis. We bezochten zowat 24 landbouwbedrijven en 4 toeristische attracties, hielden daar ook 5 barbecues bij boeren, verbreedden met de (oude) Vlaamse gemeenschap in Canada en dat alles gedurende een busrit van meer dan 3500 km in 11 dagen.

Zo waren we ook op het bedrijf van Bart en Els Desaegher in Michigan, vroeger 6 jaar geboerd in Leffinge. Na aankoop van een vervallen bedrijf van 200 koeien is hij in verschillende stappen gegroeid naar 1200, en nu waren bouwwerken bezig voor een melkstand 2x40 en nog 2 stallen van 650 dieren. Hun groei bereiken ze vooral door het efficiënte management,

geen quota en de goedkope arbeid. En natuurlijk de momenteel zeer hoge melkprijs van 14 Bfr per liter. De meeste vaste arbeid zoals melken en voederen wordt gedaan door Mexicanen aan 8 €/uur alles betaald. Ze werken 7 dagen op 7, willen geen verlof en na 2-3 jaar keren ze terug naar hun land als rijk man, en dan staat alweer een jonge vervanger klaar. Natuurlijk leidt schaalvergroting tot meer efficiëntie, reken even mee dat je bij 1000 koeien elke week 20 kalvingen hebt, maar evengoed 20 koeien droog te zetten en dergelijke. Zo kan je elke groep een apart en goed rantsoen geven. Bart heeft buiten de mengvoerwagen en 2 Bobcats bijna niets van eigen land of machines, alles wordt gecontracteerd met akkerbouwers uit de buurt. Dezelfde situatie ook bij Léon van Loon uit Kalmthout, maar dit bedrijf was als één concept neergezet door een makelaarsfirma. Waar we wel van schrokken was het vele gebruik van stoffen die in Vlaanderen streng verboden zijn : BST voor de melkgifte, GGO's, multivaccins, fertiliteitsbehandelingen, groeibevorderaars bij jongvee, volop hormonen bij vleesvee. Verder in Canada waren we ook nog te gast bij Lieven en Nele Verschaeve-Mouton uit Kemmel. Zij waren daar nog maar 2 jaar, en omwille van de quota een kleiner bedrijf met 50 koeien. Zij wilden graag alles zelf in de hand houden maar er was nu toch ook al nieuwbouw gepland. Tussenin zagen we nog een heel pak bedrijven, van mega-groot tot topfokkerij, maar telkens met een ander verhaal waar iedere keer wel iets uit te leren was.

Net als wij denk ik dat vele van onze reisgenoten de reis van ons leven gehad hebben. De laatste dag peilde ik eens aan iedereen persoonlijk naar de verwachtingen voor en na de reis, en ook de toekomstplannen. Het hoeft niet te verwonderen dat de antwoorden heel divers en soms ook tegengesteld waren. Deze bedenkingen zijn na te lezen op www.whh.be, de site van Westhoek Holstein.

Wanneer wij bij ons het verhaal van de reis vertellen aan collega's hier, dan komt onvermijdelijk de vraag of wij ook niet zouden willen naar ginder trekken. Persoonlijk spreken die grote aantallen of die extreme fokkerij mij niet echt aan om te boeren, maar ik heb het allemaal wel zéér graag bekeken en meegemaakt, Als je echter een beetje kan leven met de beperkingen, dan is er in Vlaanderen ook nog te boeren.

Luc Callemeyn

Voorwoord.

Beste lezer en medereiziger,

Voor U ligt het uitgebreide technische verslag van onze reis naar Amerika en Canada in juli 2004.

Een tekst van 84 bladzijden, meer dan 31.530 woorden en 151.580 leertekens.

Toen men in het begin van de reis op de bus vroeg naar een verslaggever van de reis, en ik mezelf daarop aanmeldde heb ik niet beseft welk werk me te wachten stond. Niet alleen het noteren, maar ook het herlezen, verwerken tot tekst, uitschrijven en het uittypen. En nadien verbeteren en aanpassen voor het drukken. Maar vooral de wil om alles zo juist mogelijk naar voor te brengen vroeg soms nogal wat hoofdbreken. Voeg daarbij de opgave om een opsomming van technische gegevens en pedigrees in een leesbare tekst te gieten, en dat alles op een redelijke termijn na de reis klaar te maken.

Mijn bijzondere dank gaat hierbij uit naar onze dochters Lies en Sarah die de meeste teksten uitgetypt hebben, en naar Sofietje die dan in hun plaats eens moest helpen aan de koeien. En naar Krista die mij vele avonden (en soms halve nachten) of zondagen aan het schrijven of voor de computer heeft weten doorbrengen.

In deze tekst zal u ongetwijfeld heel veel gegevens terug herkennen zoals ze ons door de bedrijfsleiders uiteengezet werden.

Niettemin zal u misschien denken aan bepaalde zaken die u anders gehoord of onthouden hebt. Natuurlijk kan ik dit verslag enkel die dingen uitwerken die ikzelf gehoord en genoteerd heb.

Soms is het ook moeilijk om te weten wat bedoeld wordt, bijvoorbeeld van productie-gegevens, is dat nu van de melkkontroler, 305 dagen of 365 dagen, rollend gemiddelde of zijn het boekhoudcijfers (of dat wat het beste klinkt!) . Bij sommige beweringen heb ik ook een vraagtekentje geplaatst.(?) Dan begrijp ik het misschien zelf ook niet zo goed meer ... Sommige omrekeningen van inhoudsmaten (1 pond = 0,453 kg) en dollars (US\$ = 33.5 Br en CAN\$ = 25 Bfr) en oppervlaktematen (1 acre = 0,40 ha) zijn dan misschien niet precies de exacte weergave, het zal het alleszins benaderen. Voor het gemak van lezen heb ik alles nog in Bfr. gezet, voor de Euro-freaks : 1 € = 40,39 Bfr. Sorry als U mij daarin nog ouderwets vindt. Aan de meeste bedrijfsleiders (zeker diegenen die Nederlands begrijpen) heb ik dit verslag ter verbetering toegestuurd en van enkelen ook weer teruggekregen met aanvullingen, waarvoor mijn dank.

Bij de bedrijven waar dit mogelijk was heb ik het adres en fax- of telefoonnummers of e-mail adres vermeld. Mocht u nog vragen hebben of op zoek zijn naar meer info , kan u daarmee gerust aan de slag . Het Internet is daarbij een onuitputtelijk medium en wie op zoek gaat naar informatie kan door het ingegeven van (bedrijfs-) naam of handelsnaam van een product in de zoekmachines van www.Google.be of www.yahoo.be heel wat meer te weten komen. Let wel dat de informatie op Internet niet gesorteerd staat op datum en dat sommige gegevens verouderd zijn. En dat ze misschien niet allemaal juist zijn, je leest enkel wat een ander schreef.

Diezelfde opmerking geldt ook voor alle informatie in deze brochure. Wat u leest is een moment-opname van de werking van een bedrijf, en het kan gerust zijn dat de toegepaste methodes die vandaag de hemel ingeprezen worden , volgend jaar niet meer gebruikt worden omwille van de meest uiteenlopende redenen. Net zoals ook wij op ons bedrijf doen, uiteraard .

Het is ook zo dat wij enkel de dingen gehoord hebben die de bedrijfsleiders ons wilden vertellen . Soms hoor je dan vanuit andere kanalen een andere uitleg, en ook dat is boeiend.

Daarom raad ik u aan dit verslag met enige reserve te lezen , maar als er iets bij is dat Uzelf in Uw dagelijkse bedrijfsvoering kan verbeteren , dan denk ik dat de reis georganiseerd door Westhoek Holstein , en onder leiding van M & M , als zeer geslaagd mag beschouwd worden .

Ik wens u allen bijzonder veel leesgenot, en sta open voor Uw bemerkingen.

Luc Callemeyn

Tel en fax : 050 / 81 11 02

luc.callemeyn@pi.be

www.baliehof.be

© Overname van artikels of gedeelten eruit is toegelaten mits het vermelden van de auteur "Luc Callemeyn" en de organisator van deze studiereis "Westhoek Holstein".

De hierna volgende tekst is met zeer veel zorg samengesteld. De auteur kan echter geen aansprakelijkheid aanvaarden voor echte of vermeende schade.

Vertrek 2 juni 2004

Samenkomst in Ieper aan Westhoek Expo om 06.00 uur.

Vandaar met de bus naar het vliegveld. Aankomst in Zaventem, aanmelden rond 08.00 uur. Vlucht Brussel-Londen om 10.25 uur met British Airways (BA). We maken voor de eerste keer kennis met de vele pascontroles en metaaldetectors.

Van Zaventem naar Londen vliegen we met een Airbus 230, op een hoogte van ong. 6000m., we laten Damme rechts van ons liggen, en vliegen met een snelheid van 560 km/uur. Onderweg krijgen we een kop koffie met de BA standaard-cake aangeboden.

De heer naast ons morst zijn koffie op zijn laptop. Bij het opkuisen komen wij in gesprek. Hij blijkt te werken voor IBM-computers, is eigenaar van 5 ha grond die hij doorverhuurt aan een boer en bejaagt zelf ongeveer 250 ha rond Beringen. We leggen hem het doel uit van onze trip en hij wenst ons veel leergenoet tijdens onze studiereis. Hij wenst onze organisators succes met het verloop van deze toch wel unieke reis.

Aankomst Londen om 11.10 uur. Vertrek in Londen omstreeks . uur met Boeing 777 van British Airways.

Flying Safely on the Boeing 777

Enkele **vliegtuig**-gegevens : Max. 337 passagiers, 5 luxeniveaus. Bereik max. 11.600 km, max. kan er 168.000 liter brandstof mee, het gewicht is ongeveer 290.000 kg maximum take-off. Verbruik 8.000 liter brandstof/uur. Het vliegtuig is 63 m lang, 60 m breed op de vleugels, en 18 m hoog, De snelheid van de vlucht naar Detroit is gemiddeld 855 km/uur , met max. 931 km/u , we vliegen op een hoogte van 11.800 m, de buitent° is -54° C, de vlucht duurt ongeveer 7 uur.

Ik heb de eer en het genoegen bij de vrouw van de voorzitter te mogen slapen (in de zetel ernaast toch). Maaltijd : aperitief koekjes, drank naar keuze, menu te kiezen (of stoofkarbonaden met broodje en aardappelen en groenten of kip met deegwaren en groenten) en een dessert dat er lekkerder uitzag dan het smaakte. Gedurende de vlucht drank naar keuze, op het einde belegd broodje met ham of kaas + koffie + dessertje. In elke stoel voor je is een monitor ingebouwd waar alle vluchtgegevens afgebeeld worden, of waar je met behulp van een oortelefoon een film kan volgen of radio luisteren.

Enkele vlugge bevoorrechten hadden een driegangmenü in de luxeclass, maar daarover zijn we niet zoveel te weten gekomen.

Aankomst omstreeks 16.40 uur. Voor de zoveelste keer weer douanecontrole. Bij een van onze deelnemer aan de reis ging de rits van de valies niet vlug genoeg open. Resultaat : het mes erin en opengesneden. De buit : één appelsien.

Aan de douane en immigratiedienst moet je verklaren geen voedingswaren mee te hebben : dus geen Belgische pralines voor de te bezoeken bedrijven? Euh, No Sir . Ben je in het kader van het Amerikaanse plan om MKZ buiten USA te houden onlangs nog in contact geweest met dieren of een landbouwbedrijf? Euh, No Sir. Hoe lang ga je blijven, ken je hier iemand, toon de tickets van je terugkeer. Ook werden de vingerafdrukken geregistreerd en moest je nog even kijken in de camera. Even lachen, ...ok. Als we dachten alles gehad te hebben moesten we toen de valiezen ophalen en daarmee ... nog eens een keer door de douane. Hier en daar moest nog eens een valies opengemaakt worden. 3 Valiezen waren door het late inchecken van de treinreizigers uit Veurne nog niet mee, en zouden later met de taxi in het hotel bezorgd worden.

Alles klaar : we konden het vliegveld verlaten en daar gingen we : 60 boeren waarvan de meeste de avond voordien nog hun koeien gemolken hadden of toch 's morgens nog eens de laatste keer in de stal gekeken hadden, en enkele valiezen doorbuigend van de pralines en de kaas die als presentje moesten dienen bij de ontvangst op de bedrijven. Netjes op tijd stond daar onze Steve te wachten met zijne bus, even geduld om de volgwagen op te halen, de fluo plakkers van de Farm Party erop voor de herkenbaarheid en ...

America, here we come !!!

New Flevo Dairy

New Flevo Dairy

Jake & Rita, Arnold & Liesbeth Schot

9717 Forrister Road

Adrian, MI 49221

(517) 265-2378 or email: newflevo@cass.net

Afkomstig **uit Nederland**, naar hier gekomen in 1999.

Begonnen met 600 koeien, dan 1100 in 2001, nu 1500 vanaf 2002 met ongeveer 1000 stuks jongvee.

Naast 3 eigen familieleden werken er nog 19 medewerkers.

Er wordt 24 uur per dag gemolken.

Gemiddelde **productie** tussen 37 en 40 liter per dag, dat is dus 12.500 liter /koe/jaar met 36°vet en 31° eiwit, met BST.

De melkprijs is wisselend, gaande van 8,06 tot 14.05 per kg. Normaal is 8,87 Br/liter kostendekkend. De voerkosten zijn 134 Bfr/ koe.

Voeding : 35 % uit ruwvoeder (luzerne, snijmaïs, beetje hooi), 65 % uit bijproducten (sojameel, katoenzaad, ccm, mix)

Er wordt voor alle koeien één mix gemaakt, voor de hoogproductieve wordt wat hooi bijgevoerd (met wat calcium-propionaat voor de versgekalfde), de laagproductieve krijgen meer de resten.

Voederkosten bedragen de kleine helft van de kostprijs van de melk.

Het ruwvoeder dient om het rantsoen te dragen, de bijproducten zorgen voor de melkstimulans en zijn goedkoper.

Basisrantsoen is een TMR (Total Mixed Ration) en wordt berekend voor 40 liter melk.

Ligboxen met zandbedding, het zand wordt daarna verwijderd door scheiden en later beluchten van de mest. De mestdruk wordt echter zwaarder vanuit de milieuhoeke en de mest moet ook afgezet worden op voldoende grond.

De grond gaat daar nu ong 100.000 Bfr, in 1998 was dit nog 60.000, uiteraard ook nog afhankelijk van de locatie.

Er wordt beroep gedaan op een veeartspraktijk van 4 dierenartsen. Zij komen ong. 1 maal per week, hoofdzakelijk voor drachtkontrolle en soms lebmaagverplaatsing. De dierenverzorgers (ook Mexicanen) doen wel een heleboel veterinaire taken zelf.

BST wordt toegepast om de 2 weken vanaf 50 dagen laktatie tot 2 weken voor de droogstand (6 weken of bij de hoogproductieve tot 4 weken, dit zou betere resultaten geven bij de opstart). De betere koeien worden zelfs bij 30 – 40 liter plots drooggezet, deze dieren gaan zelfs gemakkelijker en rapper droog.

BST toepassen geeft enkel rendement boven de 9.61 Br/liter (boven kostprijs dus), en kost ong 180 Bfr per koe per 2 weken, en geeft dan een rendement van 5 liter melk per dag.

Kwaliteitspremies voor de melk vanaf (onder) de 300.000 cellen. Dit bedrijf nu 280.000. Dit is hier nu het grootste ziekteprobleem. Bij het droogzetten wordt van alle dieren een individuele CMT-test afgenomen, bij positieve tekens wordt 70 cc tetracycline ingespoten. Dit heeft ook eventueel een gunstige werking tegen leptospirose. Melk met meer dan 100.000 kiemen wordt afgekeurd (maar wel afhankelijk van de vraag).

Door de open mestputten is er ook een vliegenprobleem.

Poten worden bekapt bij het droogzetten, en nog eens tussenin. Maar door het comfort van de zandbedding zeker geen dikke hakken of problemen bij het rechtstaan. Voor een voetbad wordt soms 18 kg kopersulfaat gebruikt per 300-400 liter water.

De melkprijs is afhankelijk van de beschikbaarheid van melkkoeien (vorig jaar veel afgezet, dit jaar de vaarzen zeer duur), een tekort aan BST (Monsanto draait maar op halve productie omdat een fabriek niet aan de normen voldoet) en door een speling van 0.5 % aanvoer op de zuivelmarkt. (NOOT : momenteel is de uitvoer van Canadese melk stilgelegd vanwege 1 BSE koe gevonden in de USA, maar blijkbaar afkomstig uit Canada) De

melkprijs wordt uitbetaald per ponden vet en eiwit, in een verhouding 40/60. De prijs is exclusief vervoer en er is ook nog een volumepremie
De vleesprijs is momenteel 40 Bfr / kg (of pond)

Vaarzen kosten nu 77.000 Bfr vanwege geen invoer uit Canada.

Droge koeien en versgekalfde staan apart en worden ook apart gemolken.
Kalveren in hutten, in de winter is het max. -30°, maar het voelt veel minder koud aan.

De melkstand is een 2 X 24 Westfalia met oplopende wachtruimte. 3 personen zijn de dag rond bezig met melken, 2 voor het reinigen en aanhangen, 1 voor het bijhalen en separeren.

De stierkalveren zijn voor verkoop en krijgen gepasteuriseerde afvalmelk, maar geen penicillinemelk.

Landwerk : op 2 juni moest nog alle maïs gezaaid worden, dit zag men echter nog niet als een probleem. Er wordt niet berekend en de oogst is rond eind augustus, begin september. Opbrengst ong. 62 ton/ha aan 25 % ds., dit is dus ong. 15.600 kg ds/ha. Bemesting van de maïs met drijfmest en vloeibare mest.

De lage gehalten in de melk zijn grotendeels te wijten aan een tekort aan structuur, maar ook door de genetica.

Er is een **Alta** proefstierenkontraat voor 80% van de melkkoeien, er worden fokstieren gebruikt voor alle jongvee en voor 20 % van de koeien. Daarbij wordt de "middenmoot" van de stierenkaart gebruikt.

De koeien zijn onderverdeeld in groepen, en de groepen zijn zeer herkenbaar door de gekleurde plastic-lintjes die in de oormerken bevestigd zijn. Dit is gemakkelijk als het personeel ze moet uitsorteren.

Het personeel bestaat hoofdzakelijk uit Mexicanen, ze kosten voor 3000-3200 werkuren (60 u/ week) ongeveer 1 miljoen Bfr / jaar.

Hier werken 18 Mexicanen, ze willen geen verlof, en als ze ziek zijn worden ze niet betaald. Arbeid is hier dus zeer vlot beschikbaar en eigenlijk veelal goedkoper dan techniek.

Hotel Holiday Inn, aankomst om 22.50 u, vlug nog iets te eten. De 3 verloren valiezen waren nog niet terecht, dus creatief gaan slapen.

En het werd avond en het werd nacht.

Dit was dus onze eerste (lange) dag.

Michigana farms

Eigenaar Dhr Vandersanden, baksteenfabrikant uit Hekelgem (B)
Vroeger het bedrijf van Peter en Katty Linssen, maar in 2002 overgelaten aan hun neef.

Michigana betekent "groot meer" in het Indiaans.

Er zijn 2 bedrijven of locaties in gebruik.

Bedrijf 1 met 1200 koeien. Bedrijf 2 met 1700 (?) koeien waar ze droogstaan, kalven en 1 maand gemolken worden.

De productie is 33-34 liter per dag, de Jersey's geven 30 liter. De vervanging is ong. 30%

Huisvesting : er staan 13 grote loodsen van ongeveer 100 meter lang met koeien in, en met de melkstand centraal gelegen. Er zou ongeveer 14 ha oppervlakte in beton zijn op dit bedrijf.

Nodig aan **voeding** : 10.000 ton luzerne, 30.000 ton maïs waarvan 10.000 ton eigen kweek. Silo's worden soms aangelegd op de beton, waarbij voeder geperst in worsten moet dienen als muur.

In de **ligboxen** ligt zand in plaats van zaagsel. Door de grote loopruimtes met veel mest op is er in de zomer veel last van vliegen.

De melk wordt niet gekoeld in een melktank, maar via een warmtewisselaar en gaat rechtstreeks op 4° in één van de 5 - 6 tankwagens met de 2 opliggers, eigendom van het bedrijf. De melk ging vroeger allemaal naar Ohio, nu afhankelijk van de vraag 100 tot 500 km ver. Op beide bedrijven (samen ?) melkt men 125.000 liter/dag. De melk wordt uitbetaald in verschillende gebruiksklassen : voor kaas, voor industrie, voor consumptiemelk. Jersey-melk apart leveren brengt 70-140 Bfr /100 liter meer op dan gewone melk.

Jersey's worden gehouden omwille van de soberheid, de lange leefbaarheid, de betere gehalten en de vruchtbaarheid.

Er is 70 man **personeel** waaronder een 15-tal Westerse (o.a. het managementsteam, de administratie, opvolging vruchtbaarheid, ...) en de rest is Mexicanen.

Er was een plein met heel veel kalverhutten, misschien wel 500 ?

Voor de mestafvoer en de opslag heeft het bedrijf verschillende veroordelingen opgelopen voor het vervuilen van de rivier Portage en het meer Indian Lake. Daardoor moet er nu een opslag (30.000 m³) zijn voor 6 maanden. Voorheen werd elke week 1 miljoen liter mest en reinigingswater uitgevoerd of beregend. Ook vanaf dit jaar moet men de mest gaan scheiden en moet er afspraak gemaakt worden met andere boeren voor mest op land.

Dit bedrijf is **nu** in handen van een industrieel-investeerder die niet direct betrokken is bij de dagelijkse gang van zaken en die enkel kijkt op winst of verlies, en daar ook het personeel op afrekent.

Zo was net de dag voordien het volledige managements-team ontslagen.

Green Meadow Farms

Familie Green. www.greenmeadowfarms.com
6400 Hollister road.
Elsie, Michigan 48831

Hier melkt men 3100 koeien. Gemiddelde productie 2003 per koe 9.010 liter met 44° vet en 34° eiwit.

Familiebedrijf sedert 1922, 5 generaties, nu nog met 4 van de familie.
Er werken **75 personeelsleden**, met een wel aparte aanpak van de relaties met de werknemers door het uitgeven van een nieuwsbriefje, met o.a. de verjaardagen van de Mexicanen, een aanleren van woordenschat Engels-Mexicaans en nieuws over en binnen het bedrijf.

Er wordt 24 u per dag **gemolken** in 2 shiften, de verse koeien 3 x of tot 4 x per dag, na 100 dagen laktatie 2 x per dag. Volop BST- gebruik na 70 dagen laktatie. De grootste melkstand is een 2 x 40 DeLaval.

Uit de bedrijfsbrochure :

Er was in 1951 (!) ooit een productierecord met Meadow Lily Pabst van 19.084 liters melk / jaar dat 20 jaar heeft stangehouden.

Inrichting : de laatste aanpassingen van het bedrijf dateren van 1998, er is aldus een aparte locatie voor de volle vaarzen, de droge koeien en de verse afgekalfde koeien. Daar is ook capaciteit voor 664 kalveren. De kalveren worden gespeend op 5 weken. Daarnaast 2 andere stallen, één voor 2100 (?) koeien met een 2 x 30 visgraat Alfa-Laval. Na het melken passeren alle koeien door 2 doorloop-herkenningen met 2 selectiepoorten die de dieren kunnen uitselecteren. Daarnaast nog een stal met capaciteit voor 1500 (?) koeien met een 2 x 30 DeLaval en de mechaniek in de kelder eronder. In deze laatste stal meestal de koeien die verder gevorderd zijn in dracht.

Er is een strikt **programma** voor het drachtig krijgen van de dieren en intensieve opvolging van de tochtigheid

Alle mest van de 2 laatste stallen komt in een verzamelput waar het zand van de ligboxen gescheiden wordt van de mest en uitgewassen. Daarna wordt de mest met chemische componenten behandeld voor het vrijmaken van de nutriënten. Via een persfilter wordt de vaste massa gescheiden van de waterige. De drogere massa kan dan veel gemakkelijker verhandeld worden. De watermassa wordt gebruikt om de stallen mee te spoelen en om het zand te wassen. Het zand wordt na spoelen na 4 – 6 weken hergebruikt.

Voederopslag : 7 bunkersilo's met een oppervlakte van 150.000 vierkante voet (1.35 ha ?). De nieuwste silo meet 65 x 100 meter, met een asfaltvloer en een totale capaciteit van 50.000 ton.

Ruwvoerproductie gebeurt op 1200 ha mais en 1200 ha alfalfa (luzerne). Alle voeders worden gewogen en ontleed. Jaarlijks gebeurt ook een grondontleding.

De genetica is afkomstig van over de hele wereld en er wordt gebruik gemaakt van het jonge-stieren pakket van Alta. De classificatie gebeurt onafhankelijk door Holstein Association op regelmatige basis. Er is stierenbegeleiding door Pete Blodgett (Alta), gefocust op productie, type, gezondheid en gebruikskennmerken, die allemaal moeten leiden tot een langleefbare koe.

In alle stallen en in alle voeder-trucks is computeraansluiting in een intranetwerk voor snelle info via e-mail en voor een efficiënt management en communicatie.

De Saegher dairy

Bart en Els Desaegher-Broothaers , Lotte en Bram
8088 West Bruchanan Road
Middleton Michigan 48856
desaegherdairy@cmsinter.net

Ruim op voorhand waren we al warm gemaakt door Marc van M&M voor het terugzien na 5 jaar van Bart en Els, op een 'road' (snelweg) die kilometers bleek te duren , en toen zagen wij plots het moderne bedrijf met de torensilo's, de enorme maissilo, de nieuwe stallen en de grondwerken voor de nieuwe stal in aanbouw.

Het weerzien verliep voor sommigen zeer emotioneel, en diverse geschenken werden overhandigd. We werden zeer hartelijk verwelkomd door het jonge gezin en hun kinderen, maar ook de ouders van Bart waren daar in goede gezondheid aanwezig. In de garage waren enkel tafels en stoelen opgesteld, maar door het stralende weer zaten velen evengoed buiten, en we genoten van een fijne maaltijd, klaargemaakt door een aantal leden van de Amish-people, in een ietwat traditionele klederdracht. Ook het personeel van Bart mocht komen meegenieten van de maaltijd.

Bart en Els trouwden in 1993 en verhuisden van het binnenland naar Leffinge in de kuststreek om er het bedrijf van Marcel Boedt over te nemen . Het polderboeren is wel even wennen, maar na enkele verbouwingen is het bedrijf klaar om 80 koeien te melken. Het landwerk en voederwinning worden zo veel mogelijk uitbesteed. Ze willen verder uitbreiden maar botsen altijd maar op de qutumreglementering en ze gaan op zoek naar verdere horizonten .

In 1999 wordt een bedrijf gekocht in Michigan (USA) op 50 ha waar 200 koeien kunnen gemolken worden. In 2002 uitbreiding van bestaande stallen tot 550 koeien , in 2002 nieuwe bigboxenstal 500 koeien , in 2003 nog een nieuwe stal voor 500 koeien , beide laatste wat los van de oude gebouwen . Op de datum van ons bezoek volop voorbereiden van de grondwerken voor de **nieuwe stal** van 650 koeien , nieuwe melkstal DeLaval 2 x 40 met mechaniek in de kelder en bijhorende separatiemogelijkheden en behandelboxen. Ook melkmeting en stappentellers . Bedoeling is om rechtstreeks gekoeld in trucks te melken.

Grondgebruik : er is bijna geen eigen grond op het bedrijf (50 ha ?), alle voeder wordt aangekocht in kontrakt met een plaatselijke akkerbouwer (bedrijf van 3.200 ha) op basis van gewogen kg en ds. gehalte . Eigen weegbrug na vroegere slechte ervaringen met aankopen van vreemden . De akkerbouwers zijn zeer tevreden met deze samenwerking, ze kunnen aan vrucht afwisseling doen, verdienen meer dan met het traditionele graan of

korrelmaïs of sojabonen en kunnen hun grote machines op een ander oogst-tijdstip inzetten. Bart van zijn kant helpt aan de teelttechniek en bepaalt mede de oogstdata, maar moet niet inversteren in grond en machines en onderhoud en moet geen personeel op piekmomenten inzetten. Daarbij is hij verzekerd van mestafzet (ong. 0.40 ha per dier) en de akkerbouwer is blij met de organische mest.

De mestopslag is momenteel 16.000 m³ met beton bodem en de wanden van klei, 3.6 m diep. Ongeveer 1 x per jaar wordt de mest gemixt in de hoek het verst weg van de uitstort uit de stal, wordt opgevoerd op het land en nadien wordt het zand uitgeschept en ook weggevoerd op het land. Er is **mestdruk** komende, vooral de bedrijven met meer dan 3000 stuks vee worden geïmplementeerd. Er komen regionale wetten rond uitrijden, onderwerpen en opslag, maar dikwijls is er meer last van individuele acties van personen uit het dorp of milieubewegingen. Voor milieu-investeringen zijn er eventueel nog wat subsidies, maar anders niet voor gebouwen of machines.

Personeel: Bart en Els zorgen voor het dagelijkse management van het bedrijf, Els doet de administratie. Herdsman Stefaan (Nederlander van origine) zorgt voor de gezondheid van de dieren en de vruchtbaarheid samen met zijn neef die assisteert en ook zorgt voor alle technisch onderhoud en laswerk en constructie. Daarnaast een vaste ploeg van 8 melkers (3 dagen van 12 uur en daarna 1 dag vrij) en nog een 3-tal helpers. Dezen laatste zijn **Mexicanen** die wonen op het bedrijf of in een woning van Bart in het dorp. Allemaal jonge mannen, meestal niet getrouwd. Ze komen 2 - 3 jaar in Amerika werken voor 7 à 8 \$ per uur, met daarbij nog eens 10 % lasten. Wanneer ze willen vertrekken zorgen ze 1 maand voordien dat al een vervanger klaar staat en opgeleid wordt. Ze zijn zeer werkwilbig en beleefd. Drank is soms een probleem.

Sociaal leven: Bart en Els zijn niet speciaal geïntegreerd in het verenigingsleven maar gaan wel veel om met immigranten uit diverse landen. De kinderen uit de omgeving gaan voor 98 % naar een public-school en 2 % naar een exclusieve katholieke school (maar daar zijn ze soms extreem gelovig). Lotte en Bram zijn nu veranderd naar public-school (de katholieke school was ook zeer duur) en het onderwijs is er ook zeer goed naar hun mening. Na school zijn er zeer dikwijls sport activiteiten. De school is op 10 min. met de auto. In de zomer 3 maanden vakantie omwille van de warmte, gedurende het schooljaar geen vakantiedagen. Voor de winkel, ook voor Westerse producten: 15 min. met de auto. De winter is nogal streng met sneeuwstormen en ijsregen. De school sluit dan ook gemakkelijk.

Omwille van het personeel is er veel meer **vrijheid** op de boerderij. Bart heeft naast het algemene management en de aankoop niet echt een vaste taak op het bedrijf, maar kan en moet overal inspringen waar nodig. Het eerste halfjaar moest er nog veel opgeruimd worden en wilden ze alles zoveel mogelijk zelf doen en stond Bart halve dagen in de melkput. Dat was zeer zwaar toen. Toen ze begonnen te werken met de Mexicanen ging alles veel vlotter. Door goede overeenkomst met hun herdsman hebben ze nu elk

om beurt het weekend vrij. Hun gevoel van vrijheid en sociaal leven is groter dan in Vlaanderen . Elk jaar komen ze nog naar België.

Problemen met de bedrijfsvoering zijn er rond de mestproblematiek en het omgaan met het personeel, vooral om het werk op de juiste manier gedaan te krijgen. Men is niet bang dat het personeel plots zal gaan weglopen of niet meer zal willen werken.

Machines : 1 traktor John Deere 7200 wel met voortracting, maar zonder cabine, zonder voorasvering en zonder powershift. Die werkt aan een verticale mengvoerwagen met 2 mengspiralen. De mengvoerwagen wordt gevuld met een Bobcat en er is nog één Bobcat om in de stallen de mest uit te slepen. Op het bedrijf nog 2 torensilo's Harvestore, maar met technische problemen.

Voederopslag : maïssilo 20 m breed, 100 meter lang en 8-9 meter hoog. Was open aan de kopse kant, het slechte eten werd weggeschepd. Aan de lange (ook) open zijde waren met behulp van luzernepakken bunkers gemaakt voor de grondstoffen. De maïs werd in de hoop losgestoken door een lange pin van 6 meter op de Bobcat. De mengvoerwagen werd zeer secuur tot op de kg geladen door de Mexicaanse voerman, die werkte aan de hand van computeruitprints. Op het siloplein stond ook een kniktrekker John Deere 9520 (450 pk ?) klaar met vier gelijke dubbele wielen en een groot schuifbord vooraan. De dag na ons bezoek werd daar 320 ha luzerne ingekuild en de grote kippers lossen allemaal na wegen voor de silo en alles wordt naar boven geduwd.

Voeding : maïssilage en luzerne, aangevuld met wat hooi, soja, ccm, katoenzaad en andere grondstoffen volgens aanbod en prijs.

Afkalven vaarzen op 26 maand, dagproductie koeien 36 liter /dag, nu gemiddeld 205 dagen in laktatie waarvan 60 % drachtig. Bij kalven nageboorte controleren, t° opnemen, eventueel een bolus met pensstimuli en een Ca-fles. Na 5 dagen opnieuw penswerking controleren, t° opnemen, bij acetonemie toedienen van propyleenglycol en dextrose.

Mastitis komt ook wel eens voor maar is gewoonlijk geen echt probleem, na een drietal behandelingen zijn ze meestal weer o.k., indien colli-mastitis is de afloop soms fataal. Geen penicilline in de nek, alleen in de uier, producten vergelijkbaar als bij ons.

Stallenbouw : In de nieuwe stallen bestaan de ligbedden uit een kleibodem met een dikke laag zand ingestrooid, zand-aanvoer met trucks met 50 ton, ongeveer 225 ton per week = 25 kg zand per koe en per dag . (= 10.000 kg per koe per jaar !) Stal van 130 m x 30 m . Mest en zand worden meermaals daags uitgeduwd met de Bobcat naar de open mestput. Omwille van plaatsgebrek door het bouwen van de nieuwe stal lopen de droge koeien nu buiten, dit is een grote uitzondering van dieren buiten te zien in Amerika en Canada.

Regelmatig worden dus **dieren bijgekocht** maar nu zijn ze zeer duur omdat vroeger veel fokvee uit Canada kwam, maar de grenzen zijn nu gesloten door 1 BSE-geval. Bart koopt zijn dieren altijd zelf. Voorbeeld van prijzen : een goede veestapel gekocht van een stoppende boer, 40 van de 50 dieren uitgekozen voor 68.000 Bfr per koe. Alle dieren aankopen geeft

een grotere ziektedruk, daardoor een strikt vaccinatieprogramma met multi-vaccins (o.a. Triangel 9). Vaccineren is in de streek enkel verplicht voor TBC omwille van de aanwezigheid van herten. Vrijwillig vaccineren hoofdzakelijk tegen longziekten, IBR en para-tbc, dezen zijn de grootste doodsoorzaak en veroorzaken een (momenteel te hoog) sterftcijfer van 4 %. Dode dieren worden nu nog opgehaald voor destructie omwille van een dichte verwerker, maar dit wordt allesbehalve evident. Meestal (op andere farms) worden dode dieren gewoon in de mestput gegooid en na 6 weken zijn ze volledig gecomposteerd en vind je er niets meer van terug.

Vruchtbaarheidsprogramma :

- dag 0 kalven
- dag 22 prostaglandine
- dag 36 prostaglandine
- dag 50 receptal
- dag 57 prostaglandine
- dag 59 receptal
- dag 60 blind insemineren
- dag 86 scannen : resultaat 40 % drachtig, indien niet drachtig
receptal

daarna eventueel :

- dag 93 prostaglandine
- dag 95 receptal
- dag 96 bevruchten,
resultaat bij deze 2de inseminatie is 36 %

De behandelingen tot dag 60 kosten 280 Bfr per koe. Wanneer tegen dag 86 zou bevrucht zijn zonder hormoonbehandelingen en op basis van visuele tochtwaarneming door de werknemers is het resultaat maar 25 %. Door de vele hormoonbehandelingen is er ook geen last van baarmoederontstekingen door de zuiverende werking van de prostaglandine (tochtig komen en kuisen van de baarmoeder)

Voor moeilijke gevallen, stel na 5 maanden (150 dagen) nog niet drachtig :

- dag 150 receptal + T-spiraal
- dag 157 spiraal uit + prostaglandine
- dag 159 receptal
- dag 160 insemineren (=10^{de} dag)
- dag 165 een gebruikte T-spiraal er weer in (geven nog wat
hormonen vrij, goed voor het "vasthouden" van de vrucht.)
- dag 172 gebruikte T-spiraal er weer uit

100 dagen na kalven dus een resultaat van 40 % + (36 % van 60) = 61 % drachtig. (Dit is herkalven op ongeveer 1 jaar). In Vlaanderen 65 à 70 %.

Alle koeien die in 1 week gekalvd zijn worden samen behandeld, dus er is een speling op de voorgestelde dagen van 7 dagen.

Dit systeem wordt nu al ongeveer één jaar toegepast.

De filosofie : koeien moeten kalven binnen het jaar voor een hoge melkproductie, gezonde koeien, niet vervetten door een te lange lactatie, gezonde uiers en vitale kalveren. En alles heeft te maken met elkaar, maar als de lactatie te lang uitloopt volgt het ene uit het andere.

Door de strikte planning van de werkzaamheden aan de koeien is er een zeer goede week-routine . Vb. maandag vruchtbaarheidsspuiten, dinsdag hoefverzorging, woensdag droogzetten, donderdag insemineren, vrijdag drachtkontroles door veearts. Men weet ook van voordien hoeveel werk er zal zijn op een dag aan de dieren, de computer draait alle lijsten uit. Later zullen de selectiepoorten in de nieuwe melkstand nog veel beter helpen om de dieren in groepen klaar te zetten nu gebeurt dat nog handmatig met de werknemers, maar dat veroorzaakt ook stress.

Productie : 27300 pons (12.366 liter) per jaar met 36° vet en 31° eiwit, tussenkalftijd 13.1 maand, vervanging 28 %, 2 x daags melken (de melkstand kan niet meer verwerken), ongeveer 45.000 liter melk per dag, prijzen variëren tussen 8.80 en 15 Bfr per liter, nu 13.30 Bfr. Surplus voor goede kwaliteit, Bart had verleden jaar de beste kwaliteit van de hele melkfabriek (er wordt dan ook een bonus betaald aan het personeel). Volop BST gebruik , maar nu geremd in aantal omwille van quotering door Monsanto die met een fabriek maar op halve kracht draait.

Genetica : Vroeger werden voor alle inseminaties proefstieren gebruikt via een kontrakt aan 100 Bfr per rietje + testpremie voor Select Sires. Nu wordt weer bijna volledig gebruik gemaakt van fokstieren met een soort SAP-advies, o.a. Best, O-Man, Millenium, Abe, ...Bij moeilijk drachtig krijgen wordt wel eens gebruik gemaakt van een "Fertility-rietje" van ABS, dit rietje bevat een mix van 5 zeer goed bevruchtende stieren met zeer beweeglijk en langleefbaar sperma. Kalveren krijgen een oornummer bij de geboorte, maar worden verder vanuit een 'Sanitel' niet opgevolgd of afgemeld bij sterfte of verkoop. Er zijn ook geen paspoorten van de dieren.

De fokkalveren van Bart worden na de geboorte of spenen naar een ander bedrijf gebracht voor de opfok en komen als kalvende vaars weer terug. Er zijn **subsidies** van de staat tot 1.10 Br per liter, en dit tot een maximum melkproductie per jaar van 1.08 miljoen liter. Ook zijn er heel veel subsidies voor akkerbouwers. Ook kontrakten voor braak voor 1-5-10 jaar.

Banken eisen bij nieuwe installatie minimum 40 % eigen vermogen, en daarmee mag je jezelf eerst eens bewijzen. Intrest op korte termijn aan 3.45 %, op 5 jaar aan 5.5 % voor koeien, 6.1 % voor gebouwen. Later wordt aan de hand van de boekhoudingsresultaten een evaluatie gemaakt en is het gevraagde % eigen vermogen aanpasbaar.

Gelukkig leven : Bart en Els en hun kinderen voelen zich heel gelukkig op hun bedrijf door de goede werkplanning en de efficiënte werking. Dat kan alleen als bedrijfsleider en herdsman en personeel éénzefde doel voor ogen hebben en daar samen voor gaan. Dat bereik je niet door als een leider bevelen te geven, maar door onderling overleg, maar toch met een consequente houding naar het einddoel. Ook in de omgeving voelen zij zich heel goed thuis, en alhoewel ze zeer tevreden terugkijken naar de 6 jaar in de Kuststreek , wordt er geen moment meer aan terugkeren gedacht.

NOOT van de verslaggever : Eventjes een idee over **efficiëntie** in de bedrijfsvoering. Als je 1000 koeien hebt, dan heb je dus per week gemiddeld 20 kalvingen ($1000 : 50 \text{ weken} = 20$). Voor de droogstand kan je dus een groep maken van 20 dieren op water en stro gedurende enkele dagen. Voor de droge koeien heb je een groep van 4 weken $\times 20 = 80$ koeien. Je kan daar met de mengwagen een heel mooi aangepast structuurrijk rantsoen voor maken. Voor het kalven heb je weer een groep van 20-30 koeien die je op stro kan plaatsen en speciaal in het oog kan houden. Na het kalven weer een groep van 20 pasgekalfde die je ook ergens apart kan melken dicht bij de kalveren. De dieren die je wenst een vruchtbaarheidsbehandeling te geven tot 60 dagen na kalven bestaat uit ong. 200 dieren, insemineren gebeurt ook per 20-30 per week op een vaste dag, zo ook voor het scannen naar drachtigheid. Op onze Vlaamse bedrijven mag je al deze getallen delen door een factor 20, met daarbij de nodige onvoorspelbaarheid van de tochtigheid. Dat maakt het verschil voor de manager.

NOOT van de verslaggever : nog eventjes een **economische berekening** : als je 1000 koeien hebt die 36 liter melk geven gemiddeld, dan heb je per dag 36.000 liter, dat is dan elke maand 1.2 miljoen liter. Als de melkprijs nu 1 Br. stijgt boven kostprijs, en elke Bfr erbij, dan voel je ook wel dat de inkomsten heel vlug omhoog gaan en waarom deze ondernemers zo gebrand zijn om nog dit jaar nieuwe koeien te melken.

Mibelloon Dairy

Leon Van Loon en Marleen Anthonissen,
Gert (22), Wouter (20), Tinne (16) en Sanne (12)
Saint Louis, Michigan 48880
mibelloondairy@hotmail.com

Vroeger boerden ze in Nieuwmoer (Kalmthout) maar met nog andere locaties in Wallonië en Nederland. Overal liepen ze tegen de quotumreglementering aan. In 2001 naar hier gekomen met vrouw en 4 kinderen, met begeleiding door firma Van Bakel uit Nederland (www.vrebahoff.com). Groot project opgezet op blote grond, beginnen bouwen maar halfweg ging de bouwfirma failliet en, omdat niet zeker was op welke manier kon voortgewerkt worden, op 3 dagen tijd een ander bedrijf van 500 koeien gepacht. In korte tijd kon hij de productie doen stijgen van 40 naar 80 pond per dag, enkel door aanpassing van het rantsoen.

Nu 1500 koeien te melken waarvan 700 2x daags en 800 3x daags en 250 droge koeien in 2 groepen. De kalvende koeien blijven in hun groep tot de pootjes uitzitten of pasgekalfd en dan pas verhuizen ze voor de minste stress. Productie 37-38 liter/ dag.

Melken in een 2x16 Westfalia rapid-exit. Melkers werken 8 uur / dag, 7 dagen op 7 en verdienen ong. 235 Bfr per uur. Zouden nog liever 12 uur per dag werken, maar dan verslapt de aandacht. In de wachtruimte is vloerverwarming tegen de vorst om uitglijden absoluut te voorkomen. Alle machinerie voor het melken bevindt zich onder de melkstand, de pulsators worden elke maand doorgemeten, ook tijdens het melken. Leon is van oordeel dat een echte manager geen melkmeters en software voor separeren nodig heeft onder de 1000 koeien. Melk wordt geleverd aan een coöperatie.

Organisatie : er is weinig land, geen mechanisatie tenzij voor het voederen, en alle voeders worden gekocht van akkerbouwers op ds.-basis. Er wordt 2 x daags vers gevoederd. In de ligboxen ligt een soort grof rijnzand dat door een verspreider ingevoerd wordt, verbruik ongeveer 40 kg per koe / dag = bijna 15 ton per koe / jaar aan een kostprijs van 135 Bfr per ton. Maar geen pootproblemen. Mest wordt verwijderd door een

mestschuif aan een staalkabel. Die moet om de 8-9 maanden vernieuwd worden. De mest valt in een goot en wordt door een circulatiesysteem weggespoeld met waterige mest, valt in een voorbezinking van 3 m diep, 20m x 20m groot en geeft opslag voor 3 maand. Vandaar loopt het over naar de eigenlijke mestput, het zand blijft liggen en indien vol wordt dat uitgeschept . In de verste hoek van de mestput zit een pomp die het dunste water weer via wachtruimte en loopgangen pompt om de vaste mest af te voeren. Het volledige systeem vraagt weinig onderhoud en mankracht, maar de pomp mag wel nooit stilvallen. Door het uitgooien van het zand uit de ligboxen elke keer dat een koe rechtstaat lopen de koeien op een stroeve vloer, wat uitglijden voorkomt.

Er zijn nu **plannen** voor het bijbouwen voor 2.500 koeien, aan een bouwkost van 80.000 Bfr / koe, melkstand inbegrepen. Daarbij nog de aankoop van koeien of vaarzen aan ongeveer 55.000 Bfr / stuk. Oudere koeien werden de vorige week verkocht aan 30.000 Bfr (zeer hoog omwille van geen invoer uit Canada).

Marleen, de vrouw van Leon zorgt voor de kalveren, vaarskalveren worden verkocht op 12 weken aan 23.000 Bfr / stuk. De kostprijs om vaarzen te laten opfokken door derden van 12 weken tot 2 maand voor het kalven kost 1,2 miljoen \$ (ong. 35 000 BEF / dier ?)

Werkorganisatie : Leon werkt met vrouw en 2 zonen vast op het bedrijf, daarnaast nog 14 man personeel voor melken, voeren, onderhoud, verzorgen en insemineren. De koeien zijn gemakkelijk in groepen te delen en terug te vinden door middel van een gekleurd spanlintje in het oormerk. Het oormerk draagt de naam van het bedrijf.

Leon vindt dat een goede manager geen vaste taak moet hebben op het bedrijf, maar wel alles moet kennen en kunnen opvolgen. Hij looft vooral de vrijheid van ondernemen.

Voor de **genetica** wordt gebruik gemaakt van proefstieren van Alta. Hij vindt de individuele koppeling van de koeien niet het belangrijkste, als de koeien als groep maar goed en gemakkelijk presteren. Ze doen daartoe aan een strikte opvolging van de vruchtbaarheidscyclus. Vroeger zaten enkele probleemgroepen met een stier erbij, maar het is dan moeilijk te zeggen in welke status het dier zich dan bevindt, en zo glippen soms koeien door het net die te lang blijven doorlopen. In 2003 was er 38 % vervanging.

Na het kalven worden de koeien elke dag temperatuur genomen en behandeld indien nodig. Elke koe die kalft wordt ook een emmer lauw water opgegoten met YMCP, met Ca, P, Mg, gist, niacine, betaïne.

Voeders : toen wij op het bedrijf kwamen was al luzerne gemaaid en op zwad gedroogd (niet schudden !) en men was een nieuwe machine aan het proberen om dat zwad voorzichtig op te nemen tegen bladverlies en meerdere rijen samen te leggen om de hakselaar rapper te kunnen laten werken. Normaal inkuilen aan 30 % ds, indien mogelijk vindt Leon 40 % nog beter. Luzerne is heel goed voor structuur en eiwit en gezondheid in de pens.

's **Avonds** maaltijd samen met het gezin Desaegher en het gezin Van Loon in het Soaring Eagle Casino in Mount Pleasant.

In dit casino meer dan 4000 gokautomaten, de mensen zitten in een soort lusteloosheid voor de kast, hun emmer "stons" één voor één insteken en telkens trekken aan de arm van de automaat, hopen op het grote geluk. Veel zwaarlijvige, slecht verzorgde mensen.

In het restaurant hadden we keuze uit een buffet met gerechten uit alle werelddelen.

Foto's nemen in een openbare plaats mag niet, een fooi van 10-15 % wordt eigenlijk altijd verwacht, water en koffie zijn meestal gratis.

Dit casino is gebouwd op grond van de Indianen die de Amerikanen hen toegewezen hebben nadat ze hen vroeger overal verdreven hadden.

De Indianen hebben bijna geen rechten, maar dan ook weinig plichten, en ze betalen geen belastingen. Met de inkomsten van een casino komt dat wel goed uit.

Na de uitstekende maaltijd naar het hotel, sommigen zetten nog een stapje in de wereld en ervaren dat je onder de 21 jaar niet binnen mag in een pub. Maar een goeie Vlaming past overal een mouw aan, desnoods met het rijbewijs van iemand die goed op je lijkt ...

En na 9.000 koeien op 4 bedrijven en heel wat managementservaring rijker vandaag, zijn we misschien wel al aan een beetje rust toe.

Een kleine toelichting, gevonden in Veeteelt :

Amerikaanse melkproductie

19-5-2004 - Vorig jaar molken 2965 Amerikaanse bedrijven meer dan 500 melkkoeien. Het Amerikaanse rekencentrum USDA meldt dat deze groep 3,4 procent van alle Amerikaanse 86.310 melkveebedrijven vertegenwoordigde. Daar tegenover staat dat deze relatief kleine groep melkveehouders maar liefst 45,7 procent van de totale melkproductie verzorgde. In het jaar 2003 waren er 440 bedrijven die meer dan 2000 koeien molken. Hun bijdrage aan de nationale melkplas was 18 procent

Grensovergang USA – Canada

Na het verlaten van de douanecontrole in het vliegveld van Detroit in Amerika was één lid van onze groep zijn Internationale Reispas en vliegticketten voor de terugreis kwijt. Dat is dus heel erg als je de grens overwil en je identiteit niet kan bewijzen. Let wel dat een gewone Belgische identiteitskaart daar helemaal niets betekent.

Door de reisleiding werden dus onmiddellijk alle stappen ondernomen voor het verkrijgen van een nieuwe reispas, maar dat bleek helemaal niet simpel. Telefoons en faxen en bezoek aan Ministeries, ja, tot zelfs de Belgische ambassade werd ingeschakeld. Gelukkig waren de kopies die in België gemaakt waren van de reispas niet verloren, en konden alle gegevens dus vlug geverifieerd worden. Wij hadden eventueel ook kunnen proberen om onze medereiziger in de bus mee te smokkelen, en dat ging wel lukken, maar als je het land wilt verlaten met het vliegtuig moet je toch nog altijd overal je pas tonen. Bij aankomst aan de grens hadden wij gelukkig maar een halfuurtje oponthoud door alle voorbereidende werken die al gebeurd waren, en een fikse boete van ongeveer 250 €, en we konden de grens over. Blijf dan natuurlijk nog de opdracht om voor de terugvlucht te proberen nieuwe ticketten te laten opmaken door British Airways ...

Maar daarover later meer.

Jan Willemse

Jan en Leonza Willemse.

Vroeger melkveehouder in Gilze, net over de grens in Nederland.

Uitstekend veestapel met enkele bekende koefamilies, zelfs stieren op de stierenkaart. Laatste stier Groenlander Bongo, een Dombinator uit Ugela Bell, M+153, V+4 kg, E+7 kg, Du 110, Ext 108, 113, 109, AV 113, DPS 135. In 1998 beginnen uitkijken om te emigreren, want Jan had blijkbaar meer familie wonen in Canada dan in Nederland. De koeien werden verkocht in de streek, en alle jongvee ging naar Guy Op 't Roodt.

In Canada herbeginnen met melkvee leek geen goede optie omwille van zeer duur melkquotum in Canada, en opnieuw een bedrijf opstarten zou veel kapitaal gevraagd hebben voor de stallenbouw, vee, grondbewerking, voederwinning en voerverstrekking. De factor leeftijd speelde ook een belangrijke rol bij de beslissing om geen bestaand bedrijf over te nemen dat helemaal moest gerenoveerd worden, en ook de sociale overweging van het vast zitten aan het melken 's morgens en 's avonds.

Uiteindelijk viel het oog op een bestaand bedrijf met 80 ha akkerbouw. Een nieuwe kippenstal werd gebouwd van 20 x 150 m, in augustus 1998 gingen de eerste kippen erin, 6 rondes per jaar, ongeveer 25.000 per ronde. Meestal groeien ze 44 dagen en wegen dan ong. 2,6 kg. Gemiddelde groei per dag : 60 gram.

Opbrengst : rendement gemiddeld 16.80 Bfr per kg, voerprijs 7.70 bfr / kg (maïs + soja + bakkerijafval). In Canada is er ook een quotum om kippevlees te mogen produceren dat zeer vast en ook duur is, (gaat op en neer met melkquota, voor een mestkip 1350 Bfr, voor een legkip 4125 Bfr) maar ook een gegarandeerde hoge prijs oplevert met een mindere werkdruk. Tussen 2 mest rondes staat het hok meestal 2-3 weken leeg. Het **enten** tegen ziekten is vergelijkbaar met Europa, maar er is minder ziektedruk van andere dieren in de omgeving.

Op de **akkerbouwgronden** verbouwt men maïs, soja, tarwe.

Rondom het huis dat op een hoogte staat is er zicht op het eigen akkerland dat lager gelegen is.

Jan is ook verzamelaar van **oude tractoren** met 2 schuine wieltjes onder de neus zoals de eerste John Deere's, maar dan wel van het merk Oliver.

Lekker eten : op het bedrijf van Jan hadden we een maaltijd in buffetvorm in de ruime nieuwe loods die recent nog gebruikt en versierd was ter gelegenheid van de verjaardag van Leonza. Daar hebben we ook alle bagageruimte in de bus volgestoken met drankvoorraad voor de komende dagen op de bus, die daar klaar stond voor ons. Die reisleiders van ons denken toch aan alles !

Van Engelen dairy

Mike + Ed van Engelen
7911 Gordon road .
Thedford,
Ontario, Canada .

De familie Van Engelen immigreerde naar Canada in 1953, beide zonen spreken nog Nederlands . Vroeger waren er 2 broers die elk 250 koeien hadden met 400 ha .

Dit is een relatief groot bedrijf , slecht 35 boeren op de 6000 in Canada hebben meer dan 200 koeien .

De stallen zijn achtereenvolgens veranderd in 1973, in 1998 werd bijgebouwd o.a. met voederhok en in 2003 een nieuwe stal met melkstand Boumatic 2 x 12 en onder melkstand de pulsatoren en dergelijke . Ook oplopende wachtruimte . De mestkelder in de 9 maand oude stal is 2.70 m diep en kan 3 miljoen gallons bevat (x 4 liter) . Ligboxen zijn voorzien van pasture- matten , dit wordt al 10 jaar toegepast. Men vindt zand te bewerkelijk . De stal is volledig geïsoleerd , men verwacht dat dit 30 % voeder kan schelen in de winter. De zijwanden zijn volledig open en worden met een gordijn gesloten dat opgetrokken wordt door door een temperatuur-gestuurde motor , afgesteld op 50 ° F (10° C ?). De stal wordt geventileerd door traagdraaiende ventilatoren met zeer grote rotor-diameter. Na de melkstand is een **separatiehek** dat werkt op de zender van de koe , gestuurd met perslucht , en sluiten via elektrisch oog . Resultaat 105% juist uitgesorteerd , d.w.z. alle koeien die manueel in de computer ingegeven werden om apart te komen staan er ook , nooit één tekort , eventueel eentje te veel die vlug mee gelopen is . Dus toch nog altijd blijven opletten en niet blind beginnen te spuiten voor de vruchtbaarheid.

Er wordt ook automatisch uitgesorteerd op **stappen tellen**, op meer dan 200% stappen, daarna nog bijkomende controle maar meestal wel insemineren. Soms is het nog een beetje te vroeg. Er is een afkalfbox kort bij de droge koeien en ook bij de melkstand en een plaats om te insemineren.

Stierengebruik van Gencor, onderdeel van Semex : goede stieren, goede opvolging, advies op maat en door het vele gebruik 25 % korting op aankoop sperma (dit jaar 225.000 Bfr terug) Men moet op zoek gaan naar de grotere bedrijven om mee te doen aan de proefstierprogramma's want vele kleinere bedrijven die vroeger aan testprogramma's deden stoppen er nu mee. Men wil toch zeker 25 vaarzen mer stier. Fokstieren nu in gebruik : Morty, Redgy, Titanic, Spirit, ...

Melkproductie 9400 l / jaar, = 29 liter per dag met een BCA van 219. Melk wordt beboet of afgekeurd boven de 100 kiemen en 500 000 cellen, maar men beschouwt 300 000 cellen hier ook al als een probleem. Vroeger heeft

men hier 6 jaar lang elke dag de melk opgehaald omdat de tank niet groot genoeg was.

Er werd **quota bijgekocht** op aandringen van de bank, op dit bedrijf zit 15 miljoen Bfr in quota . Er wordt gerekend met 1 quotum-koe uitgedrukt als kg VET, waarbij 1 koe = 1 kg (ongeveer). De mogelijkheid bestaat om elke dag volledig vrij aan te kopen aan de staat waarbij een prijszetting speelt tussen koper en verkoper aan de hand van vraagprijs en biedprijs maar de prijs ligt heel hoog : ong. 70 Bfr per liter.

Voeding koeien maïssilage (45 %), luzerne (55 %), droog maïsmeeel, soja, draf en eigen hooi voor structuur. Voedingsadvies door onafhankelijk bureau Cone-pal. Kalveren tot 5 weken : de helft van het rantsoen bestaat uit ruwvoeder, de andere helft uit krachtvoeder. Krachtvoeder + rantsoen van de koeien (16 % eiwit) , vanaf 3 maanden geen krachtvoeder meer. Vanaf 1 jaar hooi. Luchtafzuiging in alle kalverkokjes apart door buis net boven het stro in het hok.

Vaarzen worden ook geïnsemineerd aan de hand van de stappentellers, doorlopen 2x per dag de ontvanger, dus zijn 24u/24u onder controle. Stappentellers hangen eigenlijk aan de nek en registreren het aantal zwaaibewegingen met de kop. Dat werkt goed.

Er is 1 werknemer op het bedrijf. Op het moment van bezoek was men net bezig met het inkuilen van luzerne, 3 dagen geleden gemaaid, niet gekeerd, gehakseld en met de zijlosser in de blaasmachine met een 200 pk traktor in de silo geblazen .

Torensilo in beton, 6 jaar oud, 35 m hoog, inhoud 1600 ton. Silo kostte toen 2.2 milj. Bfr, de verdeel- en losmachine is opgebouwd uit een rechtstaande buis in het midden van 1,5 m lang, diameter : 40 cm, met daaraan bevestigd een as met meenemers die draaien tot de wand van de silo. Bij het vullen draaien die meenemers en verdelen het voeder en stijgen mee met de dikte van de laag. De buis trekt zichzelf omhoog en laat een gat achter in het voeder in het midden. Vers voer komt altijd bovenop, dus van schimmel is niet veel sprake. Bij het lossen draaien de meenemers in de andere richting, het voer wordt naar het midden van de silo gebracht en valt in het gat naar beneden . Werkt zeer goed met relatief droog materiaal. Eén of meerdere torensilo's horen met hun los installatie bij één stal om meestal binnen te lossen. Er worden geen silo's in een rij geplaatst om buiten te lossen.

Skipwell

Gerard en Grace Skipper , Aylmer (Ontario)

Weduwnaar sinds 2001, de ouders kwamen uit Nederland, uitgeweken naar Brazilië, in 1973 naar Canada gekomen met 2 broers.

Productie 11 000 liter per koe, 2x daags melken, 39,5 vet en 37,5 eiwit. Ooit de recordkoe van Canada gehad, Mason Dianne, in 305 dagen 20990 liter melk, 37° vet en 32° eiwit.

Nu 210 koeien + jongvee, 99 % ingeschreven in Canadees stamboek. Doet alle paringen zelf, gebruikt nu Lheros, Jasper en Terrason. Heeft momenteel heel goede dochters van Progress, Lheros, Igniter, Gibson, ook een Suprême met +80 liter, een Mason met +50 liter na een tweeling. Interessante afstammelingen met Morty en Progress, Tribute... , Laatst nog een **showvaars** gekocht, Lystel Leduc x Raider, nu 23 maand oud, reeds ongeveer 1,60 m groot vooraan, drachtig van Astronomical. Er was ook een eigen stier Rubens x Prelude (305, 18 000 , 55V, 43 E). Alle vaarzen blijven op bedrijf.

Melkstand visgraat, rapid-exit. Alle koeien in de wachtruimte, alle koeien in één groep. Opvallend veel dieren te spuiten met oxytocine. Helper voor fokkerij en melken uit Nederland.

Voeding : 30 kg luzernemengsel (luzerne + erwten + tarwe + gerst) 6 kg droge maïs, 2 kg sojameel, 2 kg bietpulp, 2 liter raapzaadolie.

's **Avonds** eten we een broodje met groenten en vlees in een typische "Tim Horton" fastfood drive-in. Lekker en voldoende eten, iets dat je eens moet gezien hebben. De auto's rijden op en af, aan de hoek van het restaurant wordt de bestelling opgenomen, 10 auto's verder en 4 minuten later kan je de bestelling al meenemen. In het restaurant worden we bediend door een Nederlandstalige jongedame en hebben we ook een ontmoeting met een "ouwe Vlaming" Achiël Crombez.

Onderweg rijden we door een gebied bevolkt door **Amish People**.

Hun boederijen zien er net uit als de andere, toch hebben zij geen elektriciteit van het net (maken ze zelf), geen aansluiting op het waternet (zelf oppompen), doen geen landwerk met tractors maar wel met veel paarden.

Ze hebben in huis geen telefoon om zomaar iemand op te bellen, maar wel meestal ergens in het midden van het erf in een kastje, enkel voor leveranciers of dringende zaken.

Ze luisteren niet naar radio, tv of muziek . En ze hebben geen auto, maar rijden in een koetsje met 1 of 2 paardjes op een strook van de weg in grind die speciaal voor hen is voorbehouden.

's Avonds maken ze afspraak bij elkaar om te babbelen en zo zie je soms meerdere koetsen bij elkaar staan. Voor elkaar maken ze dan gerechten

klaar en vooral hun taarten zijn 'onmenselijk' lekker. Ook was dit de enige plaats waar we een groententuin bij het erf zagen. Al deze handelingen zijn ingegeven door het principe van zelfredzaamheid en in hun gemeenschap niet afhandelbaar zijn van anderen, maar onder elkaar zijn ze wel zeer solidair.

Leven in Amerika, een indruk van onderweg

Typische Amerikaanse huizen in hout met vooraan een balkon of oversteek met wat bloemen en dikwijls een zetel of schommelstoel. Dikwijls grote gazons voor de huizen en zeer goed onderhouden. Huispercelen niet afgescheiden door haag of draad maar open. Tuinhuisje achteraan maar geen groententuin. Bij heel veel huizen hangt de Amerikaanse vlag uit, dikwijls helemaal verkleurd door regen en zon. In de dorpen staan veel huizen te koop. Wegen zeer goed berijdbaar, goed onderhouden en goed gestructureerd in vierkantmotief van 2 km x 2 km. Middenberm tussen 2 autostrades bestaat uit zeer brede taluds voor het aan de kanten steken van sneeuw in de winter. Alle elektriciteitspalen zijn in hout en staan meestal op ongeveer 15 m van de weg, als ze daar omwaaien hinderen ze het verkeer niet. Op kruispunten waar een stopteken staat wordt ook werkelijk gestopt, ook al zie je links en rechts van 200 m ver dat er niemand komt en dan pas uit stilstand weer vertrekken. Amerikanen en canadezen op het platteland zijn zeer voorzichtig en vriendelijke chauffeurs, geven veel voorrang aan auto's en voetgangers. De auto's zijn voor 80 % van het type grote Jeep, zien er bijna allemaal nieuw en zeer goed onderhouden uit. Sommige zijn van het type pick-up, waarbij een kleine oplegger bovenin de laadbak vastgemaakt is. Zeer weinig moto's op de weg en slechts zeer zeldzaam kom je een fietser tegen. Maar wel soms spectaculair uitgebouwde camions met enorme "neuzen" en versierde slaapcabines en veel chroom en waarbij je de chauffeur in de cockpit bijna niet ziet zitten. Camions tot 21 m lang, soms met tot 11 assen, van uitzicht dubbele opleggers en een maximum toegestaan laadvermogen van 56 ton. Maar ook 50 ton zand vervoeren lijkt geen doodzonde. Aparte bouw van betonmixers waarvan de vul- en lostrechter boven de cabine zit en de motor achteraan en die dus de indruk geven achteruit te rijden. In Michigan, Amerika moest bijna de helft van de grond nog bewerkt worden vanwege de vele regen eind mei, tot 300 liter per m², tot zelfs 100 liter op 1 dag. We zagen enorm veel grote plassen in het land. Grondbewerking meestal enkel met een schijveneg door de oude maïsstoppels, of zelfs hier en daar directe inzaai met toevoeging van

vloeibare meststoffen. Op het land veel mais, maar ook bonen, sojabonen (in Canada), luzerne, tarwe van 40 cm hoog. Zelden aardappelen.

Vooraan in Canada enorme vlaktes van landerijen, op het zicht tot 100 ha groot, soms heuvelachtig maar zo te zien allemaal zeer gewillig bewerkbare grond.

Traktoren tot 200 pk zonder voortractie, maar dan wel met dubbele of driedubbele grote banden voor de bodemdruk.

Sommige traktoren uitgerust zonder aftakas en hefinrichting al naargelang de noodzaak, dus waarschijnlijk enkel voor getrokken grondbewerkingsmachines

In de jaren '50 moesten de immigranten eerst 5 jaar bos en heide ontginnen op een perceel van 2 km / 2 km. Daarna kregen ze een stuk toegewezen. Op vandaag is zuivere akkerbouw niet leefbaar onder de 500 – 600 ha . Eigenlijk zijn alle Amerikanen ooit immigranten geweest, maar diegenen die daar geboren zijn noemen zich al vlog een échte Amerikaan. Zeer trots op hun land en loyaal tegenover staat en President. Geven graag de indruk dat USA het middelpunt van de wereld is, en weten veelal van bestaan van landen van Europa niets af, laat staan dat ze er rekening zouden mee houden ...

Veel immigranten zijn naar daar vertrokken met niet meer geld dan de heenreis en ze moesten daar blijven werken want van geld voor terugreis was geen sprake. Vlamingen van weleer die in Canada en Amerika wonen kennen elkaar als één grote familie en komen dikwijls samen in de 'Belgian club' in Delhi, of lezen Vlaams nieuws en familieberichten in de 'Gazette van Detroit' waarvan de redactie zich deels in Vlaanderen (Leke) en deels in Canada bevindt. Maar ook het voortbestaan van deze 90 jaar oude krant komt in gedrang omdat jonge mensen er geen boodschap aan hebben en niet meer abonneren

Enkele tips voor een lekkere maaltijd :

Luister goed naar de uitleg die de eigenaar van het restaurant geeft over het eten. Begeef U dan naar het buffet, en neem, om te proeven, van alle vlees en van alle groenten een stukje. Overgiet met de plaatselijke saus. Keer daarna, op aandringen van de chef-kok nog eens terug en neem van het vlees dat je lekker vindt een groter stuk. Je mag de groenten dan navenant al iets verminderen. Vergeet de saus niet. Als je grote honger moest hebben kan je nog eens terugkeren, maar het is meer aangeraden dan te beginnen met het dessert. Neem, om te proeven van alle taarten en van alle cakes een stukje. Je kan dan gerust nog eens terugkeren om dan een groter stuk te nemen, liefst met veel chocolade. Laat je dan nog maar eens overtuigen door je vrienden die in de hoek van het buffet de ijsdiepvries ontdekt hebben, en ervaar hoe leuk het is om zelf te mogen uitscheppen. En vergeet de chocoladesaus niet.

Dan kan je wel geloven dat sommige enkele kilootjes aangekomen waren !

Six Nations

Reservaat van verschillende Indianenstammen. Hier wonen 2 soorten: de echte traditonelen , bewoners reeds van 100 jaar voor Canada bestond, met een eigen visie en bestuur, en daarnaast ook nog de mensen die van oorsprong Indiaan zijn , maar zich aanpassen aan de Westerse wereld . Het reservaat dat wij bezochten is hen gegeven door de Engelse Queen . Er is een speciale overeenkomst met de regering met weinig plichten van belastingen , bouwvergunningen en dergelijke , maar ze hebben dan ook maar weinig rechten, van geloof zijn het merendeel protestants of katholiek, enkelen geloven nog in de goden.

In het reservaat wonen nog enkele traditionele bewoners , maar ook in goedkope (blikken) huizen . Enkele huizen bij elkaar vormt meestal 1 familie die bij elkaar blijft . Hun inkomsten halen ze uit landbouw maar ook carrosseriewerk , en oude ambachten zoals hout vlechten , weven, hout snijden , bereiden van voedsel en geneeskrachtige kruiden . Paarden zie je niet , er is een oudemensentehuis en een eigen campus van de universiteit (maar zeer beperkt). Onderwijs is niet verplicht en waarschijnlijk ook niet al te hoogstaand.

In de gemeenschapszaal van de Indianen kregen we een uitleg over verschillende dansen door de White Pine Dansers. Daarin uitleg waarom ze dansen , hoe , met welke klederdracht , het belang van de veren en de haartooi , de rol van de vrouw , de begeleidende trommels. Welke dansen: kraaidans, kippendans, rondedans, dans voor de jacht, rookdans voor de kinderen en hoepeldans.

De Indianen zeggen 'Never say goodbye' maar zeggen "OKIWA", dit is "tot weerziens".

Nadien hadden we nog de mogelijkheid om wat vakwerk aan te kopen in de streekwinkel.

Fam. Van Kerrebroek

Even wat geschiedenis : de nonkel van Gilbert is tijdens Wereldoorlog I (1914 – 1918) naar Canada gekomen met het leger, heeft het leger verlaten en 3 dagen op den dool geweest zonder eten. Dan is hij terechtgekomen bij kennissen die metselaars waren en dan zijn ze samen beginnen metsen. Tussen de 2 orlogen in 1930 was het een zeer slechte tijd in Canada en ze hadden toen een aantal huizen gezet die niet betaald raakten. Ondertussen had hij al een hof gekocht voor zijn broer in België, maar is hij toch in Canada gebleven. Ondertussen zijn die broer en die zus dan ook overgekomen en zijn ze in de jaren 30 begonnen met tabak, allemaal handwerk en ook met veel hulp van jonge Vlamingen voor de tabakspluk. De teelt breidde alsmaar meer uit, vooral door de mechanisatie . Op vandaag is er 100 ha tabak die machinaal geplukt wordt, maar die op vandaag niet meer een echt rendabele teelt is.

Gilbert is getrouwd met een Canadese boerendochter, ze hebben 3 kinderen : en dochter die getrouwd is met een garagist, maar die waarschijnlijk zal boeren, en een zoon en een dochter die niet zullen boeren.

Op het hof van Gilbert hadden wij een BBQ met vlees van eigen kweek, en er werden verschillende Vlamingen uit de streek uitgenodigd voor een verbroedering. Het was bijwijlen als een echte "Vlaamse Kermis".

Door de oudere immigranten werd navraag gedaan naar verschillende familieleden en jeugdvrienden. Jammer dat zij dan meestal praten over de generatie van 60-70 jaar. Maar ook vanuit de deelnemers aan de reis werd duchtig geïnformeerd naar familieleden die in de Canada wonen, en tot ons aller verwondering waren enkelen daar ook aanwezig. Voor sommigen was het zelfs de eerste (onverwachte) ontmoeting met een verre neef of nicht. Deze samenkomst zal aan deze en andere kant van de oceaan nog duchtig besproken worden.

Er is 100 ha tabak op het bedrijf, die wordt eerst gezaaid met pillenzaad eind maart in zerre zonder bijverwarmen. Ongeveer 1 maand later staat dit boven verdubbelt dan elke dag tot eind augustus. Het uitplanten is eind mei, begin juni. Ze worden ook getopt om de onderste bladeren dikker te maken. Bij de oogst worden 2 asten per dag gevuld, daar blijven ze 10 dagen drogen en gaan dan naar de sorteerchuur om de vuile, slechte en groene bladeren te verwijderen. De gedroogde tabak gaat naar de coöperatieve veiling tussen 15 oktober en februari-maart. Er wordt 1 x per maand geleverd. De prijs wordt bepaald door een veilingklok. De onderste bladeren hebben de helft van het gewicht van de bovenste maar zijn het meeste waard, vroeger was de waarde omgekeerd. Nadien worden de balen nog gesorteerd door de fabriek.

Ras Virginia Tabak, wordt in ast gedroogd (in Vlaanderen in de zon). Er kan maar om het jaar tabak geteeld worden op een perceel. Er wordt dan rogge gekweekt als tussenteelt om de grond zuiver te houden en om humus aan te brengen. Bij het drogen heeft elke container 1 brander, en de lucht is 5°

warmer dan de buitentemperatuur. De asten staan ook een beetje uit elkaar voor het brandgevaar. Vroeger gingen dikwijls hele bedrijven in de vlammen op, met de volledige oogst.

Doordat de oogst van tabak meer en meer gemechaniseerd wordt is het mogelijk om veel grotere oppervlakten te kweken, en verdwijnt de winst ook heel snel.

Alternatief voor de tabak : in de streek zagen we dan ook het opkomen van de teelt van Ginseng, en één van de vroegere Vlamingen bij Gilbert op de barbecue kon ons daar meer over vertellen.

Ginseng is een 4-jarige teelt op lichte grond, en ook zeer goed als vruchtafwisseling. Wordt gekweekt onder zwarte netten in de zomer als bescherming tegen de zon. De netten worden in de winter verwijderd. Bij de oogst worden de ruggen opgelicht om de wortels eruit te halen. Groeien op bedden en worden zeer veel gesproeid tegen schimmels. Na de oogst kunnen ze groen verkocht worden , maar ook gedroogd, ofwel gereinigd en gemalen. Het is een erg arbeidsintensieve teelt. Aan de ginseng worden gezondheids- en genezende krachten toegeschreven. In Vlaanderen wordt dit ook gekweekt in de abdij van Postel.

Stierenmesterij : op het bedrijf Van Kerrebroek werden ook 300 stieren vetgemest van het ras Limousin. De dieren worden aangekocht op 200 kg en verblijven met 70 in een hok dat om de 2 weken uitgemest wordt voor de vliegen. Bij ons bezoek wogen ze in 1 groep 650 kg. 3 Weken na aankomst op het bedrijf worden ze in een hydraulische behandelbox met een capaciteit van 120 dieren per uur een eerste keer (natuurlijke) hormonen toegediend. Daarmee worden 2 magen stilgelegd (pens en boekmaag) en wordt de vleesaanzet bevorderd. Als rantsoen krijgen ze dan harde ongemalen droge maïskorrels (13 kg) en een mestveekern met katoenzaad, luzerne, stikstof en mineralen (10 kg)

In de mest vind je dan niets van die maïskorrels maar er is ook niet veel geen mest. De hormonen worden in de winter om de 60 dagen toegediend, in de zomer om de 30 dagen. Voor het spuiten van de dieren moet aan het ministerie éénmaal per jaar een licentie aangevraagd worden (niet voor de hormonen, maar om te weten hoe en wanneer toe te dienen) De laatste hormonen worden toegediend 30 dagen voor het slachten via het voeder (om spuitplekken te voorkomen ?). **De groei** is 2 kg per dag gemiddeld. Ouderdom bij slachten ongeveer 15-16 maand.

De opbrengstprijis is momenteel 77.26 Br/kg. Vroeger was dit 110 Bfr, maar er is een tijd geleden een BSE koe gevonden in USA, waarvan men kon bewijzen dat ze uit Canada afkomstig was. En dus werden meteen alle grenzen voor export gesloten. Amerika was groot afnemer van vlees uit Canada. Sedert het begin van de BSE-crisis hangen in Canada nog 8000 karkassen die nog moeten versneden worden, maar waar geen plaats voor is op de markt. Er werd vroeger ook eens een proef gedaan met Blonde d'Aquitaine in plaats van Limousin, dit gaf wel dezelfde groeieresultaten , maar Blondes zijn zeldzamer en iets hoger in prijs en dus was het moeilijker om een uniform lot te maken voor de verkoop.

Niagara Watervallen

Niagara Watervallen (Eng.: Niagara Falls), de watervallen in de Niagara, de 55 km lange, noordwaarts stromende rivier die het Eriemeer en het Ontariomeer met elkaar verbindt, en een deel van de grens vormt tussen de Verenigde Staten van Amerika en Canada, tussen de staat New York en de provincie Ontario. Het indrukwekkende natuurverschijnsel omvat drie watervallen, waarvan de grootste, de Horseshoe Falls, op Canadees grondgebied ligt; hier valt over een breedte van 762 m het water in hoefijzervorm 50 m diep. Hiervan gescheiden door Goat Island zijn in de Verenigde Staten de Bridal Veil Falls en de American Falls, bij welke laatste het water 51 m diep valt over een breedte van 396 m. Het water stort van een nagenoeg horizontaal liggende harde rotslaag op onderliggende zachtere steenlagen. Doordat deze laatste sneller eroderen wordt de harde laag erboven ondermijnd en breekt deze vervolgens af. Hierdoor verplaatsen de watervallen zich stroomopwaarts met een snelheid van 1,1 m per jaar. De oevers zijn beschermd natuurgebied. Met de boot "Maid of the mist" vaarden wij tot bijna tegen de plaats waar het water allemaal neerkomt. Het lijkt een constante stroom van koude regen die in je gezicht slaat. En al krijg je beschermende kledij, je voeten zijn toch nat. 's Nachts wordt de waterval ook kleurrijk verlicht.

Summitholm

Familie Joe Loewith and sons
Verna & Carl Loewith
Powerline Rd. West
Lynden, Ontario, Canada
loewith@execulink.com

Jood van afkomst, de familie woonde vroeger in Tjechië, is voor de 2de Wereldoorlog via Praag naar Canada gevlucht. Het bedrijf wordt nu geleid door zoon Carl. Joe stierf in 1998.

Er zijn 300 koeien aanwezig met een gemiddelde productie van 13.000 liter melk met 3.60 Vet en 3.20 Eiwit, en dat zonder BST ! Er is een quotum van 4 miljoen liter melk, voor Canada is dit zeer veel. Het celgetal schommelt tussen de 100 en 150.

Tot 90 % van het inkomen wordt gehaald van de melk, 10 % komt uit de fokkerij.

Er is 300 ha beschikbaar, 150 voor maïs, en 150 voor luzerne. De arbeid met eigen mechanisatie wordt rondgezet met 5.5 personen waaronder Carl, zijn broer en zijn neef. Ze willen graag competitief zijn met Michigan in Amerika voor efficiëntie en omvang, maar zijn beperkt in groei door het quotum. Het kost ongeveer 1 miljoen Br. aan quotum, huisvesting en aankoop dier om 1 koe meer te houden. Maar er is wel altijd mogelijkheid om bij te kopen.

De melkprijs is nu netto 0.60 Can\$ (15 Bfr, per pond ?) . Er is een zwaar **antibioticabeleid** met een boete tot 500.000 Bfr, door de omvang van dit bedrijf. Daardoor wordt hier zeer weinig antibiotica gebruikt, maar zeer veel gevaccineerd. Bij baarmoederontstekingen gebruikt men middelen zonder wachttijd zoals Excenel, Aspirine en glucose.

De gemiddelde ouderdom is 3.2 laktaties, dit is door het grote aantal vaarzen die zeer jong afkalven, meestal op 23 maand. Vele koeien kalven al voor de derde keer voor ze 4 jaar oud zijn. De tussenkalftijd bedraagt 396 dagen. Maar hier zijn ook 8 koeien met meer dan 100.000 liter melk levensproductie.

Sedert de bouw van de volgens hen ideale stal is het vervangingspercentage 24 %. De filosofie is jong laten afkalven na een strenge jongveeopfok, vlug weer laten afkalven, lang laten leven .

Stierengebruik 85 % Semex en 15 % andere beste Amerikanen, waaronder Titanic, Morty, Stormatic, veel Rudolph, CB Allen, Altagen, Freelance. Bij de jonge koeien heel veel Inquirer en Igniter, dit is eens ander bloed om mee te kruisen dan het vele Aerostarbloed, ook Estimate (Prelude x Ch. Mark). Koeien in de droge stal zijn veelal van Rudolph en Aeroline. In de hele veestapel zijn 2 koeien EX en 70 koeien VG (vergelijkbaar met 85 punten). Ook worden er nog 15 % proefstieren

gebruikt (graag top-exterieur met veel melk). Er wordt geen E.T. toegepast, enkel bij aangeboden contract, anders te duur.

Fertiliteit : er wordt altijd bevrucht op basis van tocht, enkel wanneer ze op 70 dagen geen bronst vertoond hebben worden prostaglandines gebruikt. De **klauwbekapper** komt om de 6 weken en doet dan alle koeien om droog te zetten, + de koeien 15 dagen na kalven. Er zijn er dan telkens ongeveer 60. Klauwproblemen zijn er met Italiaanse stinkpoot, er wordt dan plaatselijk behandeld met oxytetracycline. Standaard wordt 3 à 4 dagen per maand een voetbad toegepast met kopersulfaat. Over het algemeen zijn er weinig bewegingsproblemen, de koeien doen het zo goed in het zandbed in de ligbox dat het grote probleem van zand in de mest en de opslag daarbij geminimaliseerd wordt.

Er is een TMR (Total Mixed Ration) rantsoen dat voor alle koeien het zelfde is, toch zijn de koeien wel ingedeeld in laktatiestadiumgroepen. **Ruwvoeder** (52 %) bestaat voor 65 % uit maïs en voor 35 % uit luzerne. De rest , het krachtvoeder bestaat uit sojabonenmeel, gerst, draf (?) en resten van bakkerijgrondstoffen. De verse koeien krijgen 22 – 23 kg ds. , de oudere 25–26 kg ds.

Droogzetten is hier stoppen met melken en overschakelen naar droog lekker hooi, ook bij 35-40 liter melk. Indien lager dan 150 cellen wordt gebruik gemaakt van Orbeseal, dit is de speen inwendig afsluiten met keratine. De koeien krijgen dan later wel beperkt maïssilage bij en komen in een zeer propere stal. Ze staan 50-60 dagen droog, vroeger is geprobeerd op 45 dagen, maar dat was niet goed.

Jongveeopfok is hun specialiteit. Tot 10 maand krijgen ze 2 kg krachtvoeder met een mengeling van 2/3 luzerne en 1/3 maïs, daarna geven ze geen krachtvoeder meer.

Preventie van ziekten : op 1 maand oud worden de kalveren gevaccineerd met een combinatievaccin met 9 soorten (Triangel 9). Op 4-5 maanden rappèl. Bij bevruchten op 14 maand nog eens een booster met 9 soorten. Na kalven op 24 maand nog eens vaccineren met 9 soorten. Ook 2 x vaccineren tegen colli-mastitis, dit is 3 en 6 weken voor het kalven. Hoewel ze blijkbaar gewoon zijn van veel te spuiten wordt er geen BST gebruikt.

Lieven en Nele

Verschaeve – Mouton

Blyth.

Ze hebben tot juli 2002 geboerd in **Kemmel**, maar zijn vroeger allebei enkele maanden op stage geweest in Canada. Eerst keken ze rond in Zuid-Ontario, dicht tegen Amerika, maar daar was alles veel duurder.

Er is 52 ha land bij het bedrijf, meestal wordt de loonwerker ingeschakeld. **In het begin** was er quotum voor 20 koeien, maar er kon exportmelk geproduceerd worden zonder veel belemmering. Sedert de BSE-koe in Canada is de prijs van het quotum met 125.000 Br per koe gestegen, ondertussen hebben ze nu bijgekocht tot aan 50 koeien.

Momenteel wordt er een nieuwe koestal gebouwd. Voor vergunningen zijn er niet veel problemen, een nieuwe loods van 58 x 27 meter werd goedgekeurd op 2 dagen tijd. Om een huis bij een hoeve te mogen bouwen moet daar wel minstens 22 ha land bij zijn. Ook de afzet van de mest moet van voordien kunnen verantwoord worden. Bij aankoop van een huis zijn er notariskosten, 0.5 % intrest tot 1.3 miljoen Br, tot 4.5 % vanaf 9.3 miljoen Bfr.

Op het land van Lieven staat luzerne en maïs, deze laatste is gemiddeld iets korter dan bij ons. Ze hadden ook eind mei nog 100 liter regen gehad, en alle maïs moest nog gezaaid worden, maar voor de meeste boeren en akkerbouwers was dat geen enkel probleem. Het is een donkere leemgrond, iets gemakkelijker dan in Kemmel te bewerken en waarschijnlijk toch wel beter om voor de winter te ploegen. In de winter is er veel sneeuw, maar een droge koude lucht. Koudste t° geweten is 25 °.

Koeien kunnen nu gekalfd aangekocht worden voor 14.000 Bfr, en er is ook een melkpremie voor 16 %(?).

Bij de belastingen is er een volledige controle op de uitgaven en de cheques. Er is ook nog een bijkomende Provincietaks (GST) , bovenop alle aankopen, maar melk en voeders kennen geen BTW.

Sedert september (BSE- geval) moeten ook de dode dieren een nr. inhebben, maar er is geen kaart. De veearts kan maar weinig problemen zelf oplossen , wil altijd eerst de uitslag van het bloed kennen. Aan een lebmaag is meer dan 1.5 uur werk , hij doet ook maar een 6-tal keizersnedes per jaar.

De koeien worden 2 x bevrucht, daarna is het aan de stier, sperma wordt gebruikt van Semex: Morty, September Storm, Titanic. **Kruissingen met witblauw** zijn al geprobeerd, maar ze brengen nog minder op dan een

Holstein vaarskalf . Voor het afmesten van runderen wordt geen rekening gehouden met de confirmiteit , enkel het aantal koppen telt .

Melkqualiteit : 1 x per maand kiemen onderzoek , 4 x per maand gehalten. Remstoffen ? Voor het toedienen van medicijnen is een **licentie** vereist over het gebruik van naalden , het schatten van het gewicht om de juiste dosis te bepalen en om de 2 jaar medicijn controle . Met daarbij nog een wateronderzoek kan een A-label behaald worden voor de melk.

De melkprijs wordt bepaald door de Milk Marketing Board die door de overheid gestuurd wordt, maar er is geen concurrentie.

Spanten en binneninrichting worden momenteel voor de beste prijs/kwaliteitsverhouding geleverd door Michel Pyfferoen, vroeger bekend metaalconstructeur in Aartrijke.

Van voorlichting bestaat er een Holsteinclub die ongeveer 6 vergaderingen organiseert per jaar . Maar Lieven voelt zich het meeste thuis bij de Dutch Club met ongeveer 50 leden , waar de meesten nog Nederlands praten. Lijkt die misschien nog het meest op Westhoek Holstein ?

Op vraag van mezelf als verslaggever, en ter info aan de reisgenoten, kreeg ik van Dhr. John van Eeden Petersman de volgende tips voor wie denkt te emigreren :

- Als uw nieuwe plaats in een land is met een andere taal dan u nu spreekt, probeer deze taal te leren als conversatie-taal. De vaktaal kunt u niet (volledig) leren uit een boek en leert u tijdens uw werken, lezen van vakbladen enz. en vooral ook door vragen aan uw makelaar/consultant.
- De begeleiding die wij geven is in mijn ervaring een van de grootste taken van een makelaar/consultant zowel op sociaal vlak, dus scholen, kerken, verenigingen, gezondheidszorg, dokters, ziekenhuizen, winkels maar ook op zakelijk vlak , verzekeringen, bankwezen, trekker- en machine dealers, veearts, veevoeder, kunstmest enz., voor zolang als u denkt dat u het gebruiken kan.
- Het opnieuw kennissen en vrienden krijgen is een persoonlijke aangelegenheid. Als er een gezin is met schoolgaande kinderen komt u gelijk met andere personen en gezinnen in contact.
- Het is in Canada vrijwel overal de gewoonte om nieuwe emigranten op alle gebied hulp aan te bieden (en wegwijs te maken). Dit wordt gedaan bij zowel alleen-Engelstaligen alsook personen die twee talen spreken. Hier kan een gevaar in zitten omdat ze normaal gesproken uw omstandigheden niet kennen, dus vraag altijd uw makelaar.
- De voorbereiding om te emigreren neemt tijd en voor de een meer dan voor de ander. Een ding staat vast , als u op uw nieuwe plaats aankomt begint een compleet nieuw leven vanwege andere gewoontes en gebruiken. Deze hoeft u in huis niet direct over te nemen, om te slagen in het bedrijf is het wel wat anders. Het beste advies dat ik u kan geven om tijdens en na de inwerkperiode naar uw burens te kijken en te vragen waarom ze het doen zoals ze het doen. Als u vragen hebt weer uw makelaar/consultant aanspreken en als u denkt dat uw manier van werken beter was zoals u het altijd gedaan hebt kunt u altijd proberen. Let wel, als u speciale machines gaat gebruiken, moet u die hier kunnen repareren of kopen.
- Gezondheids zorg is hier wel anders, maar beslist goed, oude dag voorzieningen zijn er ook, als leidraad : als u op +/- 40 jarige leeftijd komt

krijgt u, als u 65 jaar wordt, de helft uit Canada en de andere helft uit België.
Als u door blijft betalen kunt u alles uit België krijgen.

- Belasting systeem is anders , u kan kiezen voor inkomsten en uitgaven systeem (zonder voorraden op te geven) of accrual (alles op geven met boekwaarde). Er zijn meer verschillen maar die laat ik nu rusten.

Ik vond het interessant om de commentaren van de deelnemers van de reis te lezen. Verschillende comments hoor ik ook altijd in Zwolle op de emigraria-beurs.
EMIGREREN IS BESLIST NIET VOOR IEDEREEN.

Een paar misverstanden van Canada wil ik echter wel proberen op te helderen o.a. 6 maanden winter met bergen sneeuw en vorst zodat je niet uit het huis kan heb ik in de 24 jaar dat wij hier wonen nog nooit meegemaakt. In de winter zijn 90 % van de dagen de wegen sneeuwvrij. De machines om sneeuw te ruimen vindt u niet in West-Europa. Dat hier harder gewerkt moet worden dan in het eigen land betwijfel ik, een ding is zeker, iedereen die de gedachte heeft dat hier niet gewerkt hoeft te worden heeft een verkeert idee.

De mest wetten zijn in geen vergelijk zo streng als in België of Nederland. Kunt u in België +/- 100 stuks melkvee met kalveren tot 1 jaar houden op 40 Ha ?

Dat hier na 1 Juni gestart wordt met maaien komt vanwege het andere klimaat, u zou verbaasd zijn hoe snel het kan groeien als u hier een zomer zou zijn.

Ik kan bladzijden vol schrijven met wat hier wel en niet is, maar het beste is dat als u vragen hebt, mij te bellen of een fax of een e-mail en anders tot ziens op de Emigraria eind Januari 2005 in Zwolle of ergens in Vlaanderen.

Met dank aan de organisatoren van deze reis om mij de gelegenheid te geven om iets te schrijven over het hoe en waarom dingen anders zijn dan in Vlaanderen en Nederland en wat ik doe als makelaar /consultant teken ik,

John van Eeden Petersman

Verkoper/consultant voor Agri-Venture Realty Inc.

Vanuit België

Tel. 002 519 526 7790

Fax 002 519 526 7629

e-mail vaneeden@hurontel.on.ca

Makelaar en begeleider van Lieven Verschaeve.

Bij Lieven was ook een barbecue gesponsord door John van Eeden Petersman, waarvoor onze dank, en de zon was volop van de partij. Ook waren daar veel oud-Vlamingen aanwezig, onder andere een oudere melkveehouder uit de streek die het ons wat kwalijk nam dat wij alleen maar naar de allerbeste bedrijven gingen gaan kijken. Bezoek ook eens een gewoon gemiddeld bedrijf uit de streek, raadde hij ons aan . En wat doe je dan als je Westhoek Hostein heet ? Juist ja , ...

FAM. ROBERT BAES

Mitchell, Ontario .

Heeft zelf geen kinderen , maar wel 3 aangenomen kinderen.

In 1998 was de volledige stal afgebrand door de bliksem, in 6 maanden tijd alles heropgebouwd met hulp van burens en kennissen , en herbegonnen met allerlei koeien zonder origine. Nu heeft hij weer een productie van 9.000 liter , van 115 koeien , op 120 ha .

Alles gaat goed, maar met dezelfde opbrengsten heeft hij nu 1 miljoen Can\$ meer schulden . En dat vond hij niet leuk.

Op het bedrijf werken 4 personen: man + vrouw en stiefzoon + vrouw . Ze doen ook nog een beetje aan hoevetoerisme en de vrouw maakt ook nog zelf bier. Veel loonwerk wordt nog gedaan door de broer van Robert, dus daarvoor weinig kosten.

In de stal een visgraat met rapid-exit met hellende wachtruimte, op de looppaden een vlakke voer met een mestschuif aan een ketting, slepend op matten met profiel, dus goed voor de klauwen. In de boxen matten met zaagsel.

Er zijn torensilo's, maar Robert is er geen echte liefhebber van, ze lossen te traag, moeten speciaal gevuld worden en breken enkel wanneer ze gebruikt worden(dus in de winter als het buiten zeer koud is).

Het bevolken van het platteland van Canada is begonnen rond 1900 met banen aan te leggen, zeer gestructureerd met 400 ha in 1 blok. (2 km op 2 km) De landerijen in die blokken werden dikwijls gescheiden door bomen. Door samenvoeging zie je die nu soms midden een grote partij staan.

De wegen van vroeger worden nu soms gebruikt als crossterrein voor waaghalzen met de auto. Er wordt een weddenschap aangegaan en ze rijden 3 blokken door en drie blokken afslaan, halfweg komen ze elkaar tegen, zien ze de stand en dan weer naar het beginpunt. Regelmatig vallen daarbij doden, niet in het minst bij de andere weggebruikers.

Hoogendoorn Holsteins

Kees en Tineke, Kees jr. en Maria Hoogendoorn

In 1995 verhuisd vanuit Nederland, een bedrijf overgenomen met een oude stal op van 45 koeien. In 1996 een nieuwe stal gebouwd voor 140 koeien met melkstand 2x8 rapid-exit. Nu nog uitgebreid naar 210 koeien + jongvee op 176 ha land in eigendom en nog 80 ha bijhuren. Daarvan is 130 ha maïs, 65 ha voor droog maïsgraan en 65 ha voor silage. Daarnaast nog een 66 ha luzerne.

De gemiddelde dagproductie is 35 liter, markant hierbij is dat rumensin gebruikt wordt om het vetgehalte te doen dalen, er is 1 extra melker voor 3 x daags melken, hij doet 7 avonden en 6 middagen (uren : 06 – 14 – 22.00 uur). Dit is een Pakistaan en gemiddeld wordt 4 uur per dag gemolken. Er is het Canadese dagquotum, de melk wordt geleverd aan een kaasfabriek. De producent van inoculanten Emtec zou nu een nieuwe ijsfabriek willen bouwen. De grenzen van Canada zijn wegens BSE-crisis waarschijnlijk nog gesloten tot aan de Amerikaanse presidentsverkiezingen.

Voeding : ruwvoeder: 70% maïssilage, 30% mengkuil met 90% luzerne en 10% gras. Droge voeding : CCM, maïsgluten en 4,5 kg aanvulling (krachtvoer ?).

Luzerne wordt vanaf begin juni om de 4 weken gemaaid, en zelf gehakseld. De teelt blijft 4 jaar staan, er wordt dan niet geploegd, wel met de schijveneg + breker gewerkt. Bij de onkruidbestrijding van de maïs wordt niet te zwaar gespuut om later nog luzerne te kunnen telen. Dit gebeurt nog met enkel een lichte dosis atrazine, maar in loonwerk. Vroeger was er ook nog vliegtuigspuiten, maar dit wordt moeilijker. Sedert 2 jaar is er ook al last van hele bendes sprinkhanen.

Huurprijs voor land : voor Canadezen 3125 BEF / ha) voor anderen 12.500 Bfr. Bouwland kost 375.000 Bfr (Klopt dit ?). Land wordt zelf klaargelegd met een oudere Case van 255 pk. 75 ha (of acres ?) in 10 uur.

Fokkerij: bij de koeien is de fokkerijliefde een beetje op een laag pitje. Ze hebben een eigen paringsprogramma, met 70-80 % proefstieren van Alta bij de koeien, aan een kostprijs van 5 Can\$ per rietje, waarbij verwacht wordt dat Alta instaat voor de kosten van het keuren, de melkcontrole en de registratie. Maar van registratie zou slechts 10 % te bewijzen zijn dat die juist is. Canadees sperma van Gencor wordt niet gebruikt omdat er te veel inteelt zou zijn (vooral Starbuck). Soms ook sperma uit Holland voor 125-500 Bfr, blijkbaar is er uit het Nederlandse aanbod keuze genoeg voor 550 Bfr, Er wordt Amerikaanse, Canadese en Nederlanse origine gebruikt, maar de toptien is door de band genomen altijd wel goed. Voor de hobby is ook al eens een roodbonte stier (Stadel). Pinken worden 1 x bevrucht, daarna loopt de stier erbij. Koeien worden nog lang bevrucht, eigenlijk tot ze drachtig zijn. Daardoor loopt de tussenkalftijd wel op. Er is geen

vruchtbaarheids-sturingsprogramma en er wordt ook geen witblauwe kruising toegepast.

Jongvee moet normaal afkalven op 2 jaar, wordt gevoederd met maïs en hooi. Er zijn meer ziektes dan in Nederland, o.a. IBR en BVD.

Koeien worden gevaccineerd bij drooggaan en voor het kalven met combinatievaccin.

Er is zand in de ligboxen en met de Bobcat wordt 1 bak toegevoegd per 2 boxen per 4 weken. Er is een droogtegevoelige grond met onder de bouwlaag een dikke laag grofkorrelig zand die heel goed kan gebruikt worden voor in de ligboxen. Zo hebben ze zelfs hun eigen zandwinning.

De droge koeien bestaan uit 2 groepen, de droge en de opstart voor kalven, ze zitten in een grote zandbak (binnen) die regelmatig ververst wordt. Zo hebben ze geen problemen met mastitis (in zand kunnen geen bacteriën groeien) en geen pootproblemen.

De mest wordt afgevoerd uit de stallen in een grote buis die naar de open mestkelder loopt, en die buis wordt ook doorgespoeld met het reinigingswater van de melkmachine. Voor afzet van mest is er 1 GVE / 0.40 ha vereist, voldoende mestopslag en uitrijverbod in de winter op sneeuw.

De isolatie van het dak in de stal bestaat uit ongeveer 50 cm rotswol met luchtkamers in, een metalen bovenplaat en vinyl-onderplaat. De zijwanden bestaan volledig uit oprolbare gordijnen van Arntjen-curtain, Duitsland, en worden door middel van een motor gedwongen op- en afgerold, geregeld op temperatuur in de stal, in de winter 5°, voorjaar 15°, zomer open. De gordijnen worden tegen het waaien verticaal geleid door schuingespannen nylon touwen tegen de sleet.

Sedert 1999 is men begonnen met het fokken van paarden en het lijkt er sterk op dat heel veel fokkerij-aandacht uitgaat naar de paarden meer dan naar de koeien. Regelmatig worden de warmbloed- paarden ingekocht uit de beste bloedlijnen van Nederland en Duitsland. Bij invoer gaan ze eerst 1 maand op quarantaine in Nederland, dan op het vliegtuig onder begeleiding en dan weer 1 maand quarantaine in Canada. Er zijn nu al 45 paarden aanwezig, er is een binnenpiste en een buitenpiste. Het beste paard momenteel is de hengst Sybolt, die staat vooral onder de aandacht van dochter Maria.

Dupasquier Holsteins

RR#7, Guelph, Ontario N1H 6J4 / On Paisley Rd., West of Hwy. 6
519-824-1333 (Barn) / 519-763-8834 (House) / 519-763-2815 (Fax)
www.DupasquierHolsteins.com (web)   mail@dupasquierholsteins.com (e-mail)

Vanuit het Franse gedeelte van **Zwitserland** in 1984 verhuisd naar CANADA . Vroeger een bedrijf met 55 koeien in een loopstal op 25 ha, nu 90 koeien op 290 ha gebonden aan melkkwota. Vader Felix, reeds voorzitter van het Zwitsers Holstein Stamboek, gebruikte al Canadese stieren zoals Rockman , Telmatt, Royal Mark en Thunder .

Om hun 20 jarig verblijf in Canada te vieren houden ze in juli 2004 een grote uitverkoop met 110-120 dieren .

Is al de 7de keer beste fokker geweest in Madison, heeft al 126 All American dieren gekweekt en presteert al 11 jaar de beste bedrijfsgroep in Madison .

De basis van het bedrijf is Dupasquier Starbuck Winnie , een Stirlingdochter uit Silver . Er zijn nu 280 dieren op het bedrijf , waarvan 70-80 koeien aan 11.500-12.000 L./koe.

30 koeien zijn EX (Excellent = + 90 punten) en nog heel veel VG (Very Good = + 85 punten). Boven alle koeien hangt een bordje met naam , afstamming en productiegegevens. De ligboxen hebben diverse afmetingen; voorbeeld lengte x breedte 1.75 x 1.25m of 1.85 x 1.45m of 1.90 x 1.35m , al naargelang de koeien. Er is nog een bedrijf in Maryland (USA) waarmee nauw samengewerkt wordt , onlangs werd een dier verkocht voor 250.000 Can\$.

De fokkerij staat nu echter op een laag pitje wegens het sluiten van de Canadese grenzen voor levend vee , waar hij bijzonder kwaad voor is. Maar er waren nog enkele persoonlijke tegenslagen , en uit frustratie omdat er ook de laatste tijd niet zo veel meer gewonnen is hebben ze de afzetgroep "Foundation" opgericht samen met enkele andere fokkers .

Op het bedrijf zijn ook nog 70.000 kippen waar per dag zonder reinigen maar 1,5 uur werk aan is, en waar een netto winst van 1.25 miljoen Bfr uitgehaald wordt (per jaar ?) . Er is een duur kippen-quotum, zij kochten vroeger aan 1000 Bfr / kilo vlees, nu is het al 1400 Bfr .

Gebr. Grootendorst

Henk en Harry Grootendorst, Breslau, Ontario.

grootendorst@sympatico.ca

Vanwege de eerste mooie dagen sedert lange tijd waren de bedrijfsleiders druk in de weer met de luzerne oogst en kregen we uitleg door een melkveetechnicus verbonden aan de Universiteit, maar bezig met proeven op dit bedrijf .

Het bedrijf wordt geleid door 2 broers die naar hier verhuisd zijn in 1997 , ze hadden eerst een ouder bedrijf gekocht waar het jongvee zit, en een nieuwe stal gebouwd op ongeveer 500 meter , volgens Schots model .

Er zijn 450 melkkoeien met 160 ha eigendom en 130 ha pacht . De koeien geven 36 kg melk/dag .

95% van de koeien zijn geregistreerd en de bevruchtingen gebeuren op attentie van de pedometers. Er worden stieren gebruikt van Semex, maar ook uit Nederland (het zijn toch Hollanders ..., zei onze jongedame). De vaarzen worden bevrucht met eigen stier. Koeien worden getast op 30 dagen, bij twijfel herhaald met scanner. Bij niet drachtig op tijd behandeling met Prid. De pedometers zijn in gebruik sedert november en geven in de melkstal info over de koenummer, vorige productie, geleidbaarheid, stappentellen. De vervanging is 22-25%.

Er is enkele jaren geleden geprobeerd te kruisen met Jersey om de poten te verbeteren, maar de melkers en verzorgers vinden dat zij niet passen in de groep. Economisch zijn ze niet slecht maar het zijn domme dieren, zeggen ze, omdat ze soms anders reageren dan de Holsteins, alhoewel zij van productie ongeveer dezelfde kg V+E geven. Men weet ook niet goed met wat nu terug te kruisen.

Er wordt gemolken met een 2 x 16 Afifarm rapid-exit van Germania, er wordt 3 x daags 3 uur gemolken met 2 personen. In de wachtruimte zijn sproeiers voor het afkoelen van de koeien en doorheen de stal veel krachtige (maar erg storende) ventilatoren.

In de boxen liggen nu Pasture matten, vroeger was dit geborsteld beton, op de loopvloer ligt rubber. Voor het bewegen is dit misschien beter, maar de hoeven slijten niet af. 3 à 4 x per jaar hoefverzorging voor de koeien die het nodig hebben. Er is geen zand in ligboxen omwille van de kosten, de uitrusting om de mest te scheiden en ook gewoon het idee dat matten ook goed zijn. De zijwanden van de stal zijn zo veel mogelijk open, automatisch gestuurd op temperatuur, luchtvochtigheid en windsnelheid.

Voeding : voor alle koeien is er het zelfde TMR rantsoen, maar ze zitten wel in aparte laktatiegroepen. 1ste van 0-4 dagen, of ook probleemkoeien, ze eten iets minder, 2de van 0-40 dagen. 3de van 40-100 dagen, de groep waarin ook bevrucht wordt. 4de van 100-200 dagen : drachtig ? 5de van 200-300 dagen : met stier erbij, 6de meer dan 300 dagen. Dan nog (enkele

groepen) droge koeien en hoogdrachtige vaarzen. Er wordt rumensin toegevoegd aan het voeder.

De kalveren worden gevoederd met verse melk, zonder antibiotica. Vroeger ook behandelde melk, maar nu niet meer en daardoor veel betere resultaten. Ze krijgen melk tot 4-5 weken of naar goede gezondheid. De hutjes staan op keien om de urine af te voeren. De vaarskalveren krijgen melk uit het voorraadbakje dat wordt rondgereden met de quad. De speenfles heeft een gat in de bovenkant, wordt gevuld met een darm en nadien nog eens met warm water.

Op het bedrijf zijn 7 man tewerkgesteld, vanwege het melken en de verzorging is altijd wel iemand in de stallen tussen 04.00 uur en 23.30 uur voor kalf- of tochtcontrole. In de nacht is er ook nog controle met videocamera, indien nodig. Vaccineren van de koeien 3 maand voor en 1 maand na het kalven en 1 x tussenin tegen Colli-mastitis. Op het bedrijf is veel eigen mechanisatie aanwezig, (eigen hakselaar, kippers, bull, ...) want ze willen het ruwvoeder op het beste moment in de beste omstandigheden zelf van het land halen.

Gencor

TOLL FREE: 1-888-821-2150 | FAX: (519)-763-6582 | WWW.GENCOR.CA

Is een coöperatief K.I.- centrum, nu onderdeel van Semex. Verenigt zo'n 4.000 koeboeren met gemiddeld 60-65 koeien en 2000 mestveebedrijven. De melkveebedrijven zijn de laatste 3 jaren gemiddeld met 15 koeien gegroeid, de helft daarvan bevindt zich in bindstallen, de andere helft in loopstallen. 90 % van de activiteiten van de K.I. gaan over Holstein, 6% Jersey, 4% rest.

In dit KI staion staan 450 stieren, er is 200 ha land. Men vangt 5 x / week sperma van zo'n 25-30 stieren/dag. Op maandag, woensdag, vrijdag de populaire stieren, de andere dagen proefstieren en ouder.

De stieren springen niet op een dekstoel maar op Hereford ossen. Ze vinden dit gewoon leuker, het beweegt wat mee. De staart van de ossen is strak naar beneden gebonden zodat de springstier zeker niet kan penetreren. Gedurende 3-4 valse sprongen wordt de penis ontsmet. Dit komt de kwaliteit van het sperma zeer ten goede, alle kleine factoren dragen bij tot een beter bevruchtingsresultaat.

Semex was sedert 30 jaar geleden niet meer dan de gezamenlijke exportorganisatie voor de 5 Canadese KI's. Sedert 5 jaar echter zijn ze allen

gefusionneerd, wat hen een gericht inzetten van de proefstieren oplevert. In heel het Semex gebied worden nu 300 teststieren ingezet in Canada en 100 in Amerika, verdeeld over 4 stations. Voor de aankoop van proefstieren zijn 4 aankopers aangesteld, elk met hun eigen regio, maar regelmatig afgestemd op elkaar om niet allemaal hetzelfde te contracteren. Het aftesten van de stieren gebeurt dan wel nog regionaal, de provincies zijn uit zichzelf al groot genoeg.

Per proefstier wordt geopteerd om 1100 rietjes te verspuiten, dit geeft normaal 100 afgeteste dochters, daarna wordt, afhankelijk van het genetisch potentieel en de exclusiviteit een normale spermavoorraad van 30-50.000 doses aangelegd. Er wordt gestreefd naar koeien met 10.000 liter melk met 3,8 vet en 3,30 eiwit. Er wordt niet meer zoveel geselecteerd op pure melkproductie, de gebruiks-kenmerken zoals vruchtbaarheid, melkbaarheid, karakter zijn nu ook belangrijker geworden. Vroeger legde men ook veel nadruk op goede benen, uier, duurzaamheid en door betere resultaten op die kenmerken steeg de productie automatisch mee.

Topbulls op dit moment zijn Titanic, CB Allen, September Storm, Morty en Freelance. Beloftevol is ook Derek (Durham-zoon) die we zelf actief zagen in de dekstal, samen met Ted, Money, Standard en Terrason (met extreme hoogtemaat, ook zelf gezien !). Er wordt ook rekening gehouden met het eigen exterieur van de stier zelf, ze worden gekeurd op 7 maand oud voor benen, melktype, 75 à 80% wordt VG gekeurd.

Genetische merkers zullen later allicht hun plaats opeisen, maar er is nog geen onderzoek genoeg rond gebeurd. Gesext sperma wordt nog niet veel toegepast omdat er soms problemen zijn rond het bevruchten, en de techniek werkt ook nog veel te traag, maar er zijn wel toepassingen denkbaar, o.a. bij hele vroege beloftevolle jonge stieren in het testprogramma om weinig koeien nodig te hebben, of eventueel bij exclusieve spoelkoeien.

De spermaprijzen zijn voor de 4 KI- stations gelijk afgestemd. Er loopt ook een proefprogramma : wie 25-30 % proefstieren gebruikt krijgt ook 30% korting op aankoop van fokstiersperma.

Sinds de BSE-crisis heeft Gencor ook een eigen slachthuis gekocht.

Melkcontrole gebeurt volledig afzonderlijk van de KI-activiteiten. Ook het punten gebeurt door Holstein Canada door onafhankelijke inspecteurs die als voorwaarde hebben : geen koeien zelf in eigendom te bezitten en geen jurylid zijn op prijskampen, en ook regelmatig afwisselen van regio. Het insemineren gebeurt voor 85% door een inseminator van de KI's maar de boeren hebben meestal zelf hun container. Er worden 290.000 koeien per jaar bevrucht in een gebied van 530 km breed en 1375 km lang.

Voor het middagmaal konden we rekenen op de steun van Gencor voor het gebruiken van een lunchpakket. En als het zonnetje lekker schijnt, en er is een brede graskant, dan kan je daar toch gewoon met zijn zestig gaan inzitten ? Geen mier die ons kan tegenhouden. Maar een hele kolonie wel ... Dus dan maar op stap naar :

Sunny Maple

GERALD E. LIVINGSTON-Master-
Breeder
(905)851-0961
6701 HWY #7 WEST,
WOODBIDGE, ON L4L1A5

Op dit bedrijf zijn tussen de 50 en 60 koeien aanwezig.

Er wordt naar gestreefd om 2.000 liter / dag te produceren (dagquotum) , gemiddelde jaarproductie rond de 12.000 liter . Deze getallen zijn natuurlijk zeer belangrijk voor de embryohandel .

Er zijn 20 EX en 40 VG koeien aanwezig, type is hier zeer belangrijk en blijktbaar volgt de productie dan automatisch . Er wordt vooral gestreefd naar langleefbaarheid, oudere koeien geven beter . Er wordt gewerkt op 2 bedrijven , de oude locatie dient momenteel enkel voor droge koeien en pinken maar door uitbreiding van de luchthaven en wegen waren ze daar beperkt in hun mogelijkheden . Daar boerde nochtans al de zesde generatie.

In februari 2001 werd overgegaan naar het nieuwe bedrijf en hier zitten enkel de melkkoeien en de kalveren. Alles gebeurt in loonwerk met vaste afspraken op 80 acres (2 bedrijven samen 300 ha ?), er is hier slechts 1 traktor aanwezig .

De voeding gebeurt op basis van een TMR rantsoen met 40% krachtvoer en 60 % ruwvoer bestaande uit 2/3 luzerne, 1/3 maïsmeel (ccm ?) , daarnaast nog een beetje stro om de pens trager te doen werken en nog volop beschikking over droog hooi . Dit lijkt moeilijk te stimuleren aan de melkproductie , zouden we denken, maar dit zorgt voor een goede penswerking en is dus beter voor de koe . Krachtvoer bestaat uit maïsmeel en sojabonen (-meel?) bij verse koeien nog aangevuld met 275 mg / koe rumensin om ketosis te vermijden .

Enige info over rumensin : het zorgt voor een betere omzetting van de energie in een voedermiddel, zorgt voor een betere groei vooral voor jongvee, heeft een werking tegen coccidiose. Maar mag normaal niet bij melkvee toegepast worden volgens de bijsluiters.

De laatste jaren heeft hij zeer veel stierkalveren gehad .

Genetica van Allen, Champion en Titanic voor de spoelingen, September Storm ook, maar geeft een beetje te veel uier.

Ook wordt gebruik gemaakt van een eigen stier uit een Rudolph-koe. Embryo's kosten rond de 25.000 Bfr , maar enkel op bestelling.

Quality Holsteins

Paul & Ari Ekstein, neven van Joe Loewith Summitholm
RR1 Woodbridge , Ontario
Fax 905 856 7509

Herd classification 31 EX, 50 VG, 10 GP

Don Schwartz is de farm manager

Ook in de jaren '50 afkomstig uit Tjechië.

We zagen een **dubbele rij** koeien met de koppen naar elkaar en een mestgoot erachter met mechanisch uitmestsysteem. Daarachter bevond zich nog een rij individuele boxen van 4 x 4 m voor de beste koeien.

Bijna alle dieren waren afkomstig van Astre, Boulet Charles en Shoremar Milan.

Enorme kasten van koeien.

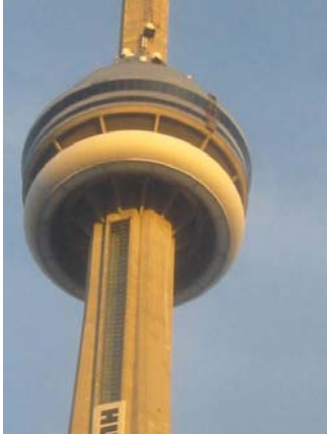
Bijzonderste koefamilies zijn de Fran Fran familie uit Plushanski Valiant Fran met 5 generaties EX, ook de Tandy's en de Windy's spelen een belangrijke rol.

Het inkomen hier is voor ongeveer 30% afkomstig uit melk, 70% komt van de fokkerij.

Voorbeeld van een diepe pedigree : uit de Designer-serie van Semex is beschikbaar Quality Fabulous (Comestar Outside) uit Quality BC Francisco (Boulet Charles) uit Plushanski Valiant Fran (Valiant) uit Pluchanski Chief Faith (Chief).

Er was op het bedrijf ook activiteit rond de zaadhandel, maar daarover weinig uitleg.

CN Tower, Toronto

Het meest bezochte gebouw van Toronto is de CN-tower. Er zijn tot 2 miljoen bezoekers per jaar. Het is (nu nog ?) het hoogste gebouw ter wereld. De CN-tower steekt boven alles en iedereen uit met zijn totale lengte van 546 meter. Primair wordt het gebruikt als communicatiecentrum van radio en tv. Het is gebouwd in 1976 en kostte toen 26 miljoen Can\$. De CN-tower vind je in het zuiden van de stad tegen Lake Ontario. Je neemt de lift naar een hoogte van 340 meter. Op dit niveau is ook het restaurant gelegen en andere

voorzieningen. Daar namen we met de groep een haute-cuisine maaltijd, en markant daarbij is dat het kookgedeelte in het midden stilstaat, maar dat het restaurantgedeelte ronddraait. In de tijd van 1 uur heb je een hele toer gemaakt en kan je de volledige stad bezichtigen. Onder de toren bevindt zich ook een bekend voetbalstadion waarvan het dak volledig kan openschuiven. Voor de echte durvers is er bepaald gedeelte ingericht waar je over glas loopt op 340 meter hoogte! En als je plat op je rug ligt kan je een foto laten maken met de stad eronder. Heel apart gevoel is dit. Je weet dat het safe is, er kan niets gebeuren, maar dan toch, niet al onze groepsleden hadden genoeg lef. Wanneer je het gevoel te pakken hebt, dan kan je naar de uiteindelijke hoogte van 450 meter. Dit is tevens het hoogste punt wat je als bezoeker te zien kan krijgen. Bij uitstekend weer zou je de stad Detroit kunnen zien op 350 km. en ook de Niagara watervallen. Voor onze groep was het daarvoor echter te laat.

De 1000 eilanden (Canada)

Er gaat een legende over een Indiaanse God die op aarde neerdaalde en in zijn tas had hij een prachtige tuin mee voor de mensheid. Dat ging een tijd goed maar er kwam afgunst en naijver en de God wilde weer vertrekken, maar op zijn terugreis naar de hemel brak zijn tas open en de tuin viel in vele stukken in het water en zo ontstonden de 1000 eilanden.

We hadden een rondvaart in de regen tussen verschillende eilandjes die meestal bebouwd zijn met exclusieve villa's en buitenverblijven. In de jaren 1900 was dit gebied van de St Lawrence-rivier nog niet zo goed bekend en exclusief. Er was toen een steenrijke restaurant- en hotelhouder uit New York die voor zijn vrouw op 1 van de grootste eilanden een kopie van een bestaand kasteel wilde nabouwen. Het project kostte toen al 2,5 miljoen Can\$ en er werden ook 120 kamers in gebouwd. Maar gedurende de bouwwerken kwam een telegram dat de vrouw van Mr. Bolten gestorven was en onmiddellijk verlieten alle kunstenaars en vaklui de bouwwerf en lieten alles achter zoals het was. Het kasteel is nooit afgewerkt en is nu in handen van een maatschappij ter bescherming van het culturele erfgoed. Momenteel is er daar een stopplaats met tea-room van de boot van de rondvaart. Na de boottocht was er mogelijkheid tot souvenirsjacht in het streekwinkeltje. Plots kwam de ware aard van sommige cow-boys en cow-girls tot uiting, en werd menige kledingsmaat van (thuisgebleven) vrouw en kinderen geschat, of een deskundige werd bijgeroepen, tot en met het passen toe.

In Brakville hadden we middagmaal bij Lee Garden , de Cinees zoals ze bij ons zeggen, maar dan zonder stokjes. Daarna mogelijkheid tot shoppen in de typische "mall" , een aaneenschakeling van winkeltjes van gebruiksgoederen en kleren, verbonden met een brede centrale gang . Sommigen moesten echt opgewacht worden en nog een beetje in de regen trokken we naar :

Limbra Holsteins

HUYBREGTS FARMS LTD
14975 YELLE RD., RR 2
CRYSLER, ON, K0A 1R0, CANADA
tel.: (613)987-5613

Familie Huybregts, Crysler . Is in 1961 naar hier gekomen en in 1975 begonnen met boeren. Zijn vrouw was nu wel ziekelijk.

Productie 9.700 liter met 41° V en 34° Eiw., op boerderij van 400 ha. Er zijn ongeveer 70-75 koeien van een totaal van 200 stuks vee . Er wordt enkel gefokt op type, niet op melk .

Dit was het eerste en enige bedrijf dat we bezochten waar de koeien in de zomer buiten liepen (sinds 16 mei dit jaar). Voor ons bezoek werden de koeien dan ook speciaal naar binnen gehaald .

Het was een zeer lage stal (ongeveer 2.40 meter) met plafond en zeer grote hooizolder boven. De ventilatie gebeurde met een grote luchtzak met gaten in, die bijna op de rug van de koeien hing , en dat over de volledige lengte van de stal.

De voeding bestaat uit hooi , maïs-silage en droge korrelmaïs van 28 % ds. gemalen (ccm ?). Bij de mineralen wordt extra aandacht besteed aan selenium, 30 mg /koe/dag.

De fokkerij stoelt in grote maten op topkoe Limbra Matador Penny , op een foto in de grote trofeeënkamer van juli 2001 was ze 18 jaar oud en moeder van 9 EX en 10 VG dochters . Er was ook een foto van 13 Penny dochters 7 EX en 10 VG ,

Stierengebruik momenteel Cousteau, Rudolph, Astronomical, vroeger veel Comselor, Lyster, Astre, Jackpot, Gibson . Ook jongere stieren als Rubens , Lee, CB Allen en ook nog September Storm .

De bedrijfsleider vertelde ons ook nog dat veel jonge boeren stoppen met hun bedrijf, zelfs met 80 ha. land en 60-70 koeien , want ze moeten dan 1.5 miljoen Can \$ aan kwotum in hun bedrijf steken (37 miljoen belgische frank) .

Er werd ons ook eens voorgerekend dat voor het opstarten van een nieuw bedrijf of uitbreiden in koeien en stallen moet gerekend worden op 1 miljoen Bfr./koe (stal , dier, uitrusting, quota)

La Gantoise

1489 Concession 1
Lefaiivre ON, Canada KOB 1J0
fax (613) 679-4061
eurogene@hawk.igs.net

Charles Goubau en Marie Degroote; beiden zijn afkomstig uit Gent. **Charles** werkt nu nog aan de universiteit en doet daar projecten over Afrika, gaat ook nog regelmatig naar daar op werkbezoek, en passeert dan nogal eens over Vlaanderen. Charles en Marie hebben elkaar in Gent ontmoet.

Charles en Marie zijn daar in 1975 daar aangekomen als landbouwingenieur. Hij kreeg een boerderijtje aangeboden om dat te helpen verkopen, maar vond daar na 2 jaar nog geen liefhebber voor en heeft dan maar zelf het huurcontract overgenomen met koop-optie. Er waren toen 30 koeien.

In 1997 de boerderij overgenomen van zijn buurman Jespers, nu 270 mekkoeien waarvan dagelijks 180 zo goedkoop mogelijk gemolken worden. **Voor de stallenbouw** werden een aantal ideeën overgenomen van de landbouw in de staat New York.

De gemiddelde productie is 8400 liter (30 l / dag) . De melkstand is een 2 x 9 Schleuter. Voor het melken zijn 2 stagiaars aanwezig, een Kongolees en een Roemeen. Als ze 2 jaar hier zouden blijven kunnen ze immigreren. Ze werken 60 uur per week, met kost en inwonen en verdienen 60.000 Br. / maand.

Alle koeien worden de staart afgedaan. Het celgetal is ongeveer 160.

Sperma wordt afgenomen van Alta, hoofzakelijk proefstiercontracten, bestaande uit gratis sperma, registratie, melkcontrole en daarbovenop nog een grote korting op fokstiersperma, vb. Dynasty aan 500 Bfr. Door teruggave kon hij dan nog eens 100 Dynasty's kopen. Een jonge proefstier die het momenteel zeer goed doet is Smarty, wij hebben dus vanaf nu voorkennis. Bij vaarzen wordt al eens geëxperimenteerd met Jersey, ook kruisingen met Montbéliarde en BWB worden toegepast.

Er wordt 400 ha grond gebruikt waarvan 350 ha bewerkbaar. Het is een zeer zware kleigrond en de grondprijs is 30-40 000 Bfr / ha. Omdat nu door hogere sojaprijzen op de wereldmarkt meer vraag is naar akkerbouwland gaat de grondprijs nu wel omhoog. Op dit bedrijf geen granen of soja voor verkoop, alles voor de ruwvoerwinning, waaronder 50 ha silomais.

Er was ook 60 ha wintertarwe die bevroren was, begin april werd dan op het bevroren land zomertarwe ingezaaid. Ook de luzerne was kapot, doorgezaaid met rode klaver. Er zijn geen weiden voor de koeien. De eerste snede gras (hooi?) wordt nu gemaaid (10 juni) met een 6 m brede maaier met zijafleg aan een omgebouwde (afgeschreven) hakselaar JD 5400. Volgende keer maaien eind juli.

Occasie machines zijn hier relatief duur en regelmatig laat Charles zware eenvoudige John Deere tractoren overkomen uit Vlaanderen of Wallonië. De overzet kost zo'n 125.000 Bfr, en ze kunnen dan nog probleemloos 5 à 10 jaar landwerk doen. Voorwaarde is wel dat de machines perfect moeten gereinigd worden, omdat men zeer benauwd is voor de overbrengst van ziekten uit Europa.

De oogst van soja in de streek loopt van eind sept. tot eind okt., opbrengst 2,5 ton / ha, nu aan 10 Bfr / kg, vroeger was dit 5 Bfr.

Op de hooiweiden wordt drijfmest gevoerd met het sleepslangen-systeem, met een tractor van 200 pk. aan de pomp. De maïs was nu al allemaal gezaaid.

Marie is invoerder van sperma van Belgisch Wit Blauw voor Noord-Amerika en Canada. Tot 8 jaar geleden liep dit zeer goed, nu niet meer omdat het gebruik van BWB sperma gerelateerd is aan de vaarzenprijs, die de laatste jaren zeer hoog is. Door het BSE-geval is nu ook de prijs van het vlees enorm gezakt, dus de luxe-kalveren vinden geen afzet meer. Zelfs een goede witblauwe koe brengt bijna niets op.

Daarom is Marie zelf met een mini-beenhouwerij begonnen in een container. Er worden 3 dieren per week versneden. Het slachten gebeurt in het slachthuis. Wat niet verkocht raakt gaat naar de voedselbank. In Canada is het net zoals in Amerika : weinig traditie in vers vlees, dus het zelf verkopen is nogal ongebruikelijk, en vanwege de primitieve installaties is er maar een voorlopige vergunning voor 1 jaar. In het najaar komt een stagair-beenhouwer uit Vlaanderen van het KTA van Diksmuide een halfjaar de uitbouw van de beenhouwerij helpen begeleiden.

Er zijn hier op het bedrijf een 50-tal zuivere BWB koeien, in Canada zijn er 3000 geregistreerd. De beste Witblauw-kwekers zijn niet de grote afmeststallen met duizenden dieren, daar kijken ze niet naar kwaliteit, enkel het aantal levende dieren telt, maar wel de melkveehouders die gewoon zijn om hun dieren intensief op te volgen. **Een keizersnede** kost ongeveer 7500 Bfr, maar je moet wel de gepaste veearts vinden die het kan, daarom worden veel BWB embryo's ingeplant in Holsteinkoeien voor minder miserie.

De koeienstal bestaat uit 3 rijen met voedergang met simpele dakconstructie uit (veel) larixplanken. Er wordt geventileerd boven de 25°, indien nog warmer wordt om de 20 minuten voor 3 minuten water verneveld. Deze douche doet de temperatuur 2-3° dalen, en verjaagt veel vliegen.

Er stonden nog enkele **speciale bouwconstructies**. De oorspronkelijke melkveestal was een tentenstal Megadôme, gewoon palen 2 m diep in de grond met boogstructuur erop. Afmetingen 36x18 m, kostte 1 miljoen Bfr gemonteerd. Het zeil was van polypropyleen en had 15 jaar garantie. Voor de witblauwe vaarzen was er ook een tentenstal 48 x 24 meter met open nok van 40 cm. Kostte 2 miljoen zonder vloer en zonder inrichting. De vorstbestendige waterbakken van La Buvette waren verwarmd, maar waren toch bevroren aan – 20 % verleden winter. Reklameren dus.

Het rantsoen van het melkvee bestaat uit 22 kg ds. waarvan 60 % RV en 40 % KV. Het krachtvoeder ligt los opgeslagen in grote betonnen boxen. Er

worden zeer diverse grondstoffen aangekocht met voederwaarde gegarandeerd door ontleding, maar waarvan de werking bij de koeien niet altijd in te schatten is . Zo bijvoorbeeld draf, soja geperst met nog een beetje soja-olie in, gemalen maisgraan , gerstkiemen, tarwe, zemelen.....

Lekker eten : bij Charles en Marie mochten we na het bedrijfsbezoek aanschuiven aan een welgevulde BBQ tafel in de plaatselijke feestzaal. Verse groenten , lekker BWB vlees en zelfs (Vlaamse) frietjes. Wat wil een mens nog meer ...?

Bij het zien van al dat lekkers kreeg onze Senior Member of the Group toch wel eventjes een brok in de keel. Rustig blijven, diep inademen, water drinken , droog broodje eten, hoesten ... Niets mocht baten om het onding van plaats te doen veranderen. Toen kreeg onze wijze man het toch wel benauwd en Charles bood aan zijn eigen feest te velaten om een 20 min. naar de kliniek te rijden. Onderweg verbeterde de situatie zienderogen, maar in de auto vond men het toch beter om even op controle te gaan, om toch zeker te zijn voor de nacht. Vanwege het feit dat men patiënten op de spoedafdeling lang kan laten wachten als het niet echt dringend lijkt, raadde Charles om maar wat te overdrijven en dat lukte heel goed, tot op het moment dat ze met acht verplegers en dokters en begeleiders rond zijn "ziekbed " stonden en druk aan het overleggen waren om hem een nachtje te houden om de volgende ochtend te opereren . Vanaf dan ging het al héél wat beter. Na een half uurtje en een na-controle en enige paperassen voor de reisverzekering konden we onze weg terugnemen.

Ondertussen was de maaltijd in de zaal al grotendeels afgelopen en het was heel duidelijk dat diegenen die aan de bar zaten te eten, veel meer drank hadden gekregen dan diegenen die buiten in de kou zaten vanwege plaatsgebrek. Toen ook nog de traiteur de gitaar ter hand nam en enkele songs ten gehore bracht, ging de hele zaal uit zijn dak en werd er zelfs door onze voorzitter menig Vlaamse schläger ten gehore gebracht , zo van "en we goan nog nie noar uus..." .

Maar we moesten wel nog gaan slapen, en vanwege het feit dat de autobus niet op de overzetboot mocht, moest er een uurtje omgereden worden over de brug tot aan onze slaapplek, dit keer een soort van chaletpark aan een groot meer. In het stikgedonker was het voor sommigen (die van aan de bar .. ?) nogal onduidelijk hoe de chalets genummerd werden en er werd menig Vlaamse vloek gehoord voor degenen die nog eens mochten terugkeren op zoek naar ... En als je goed geïnstalleerd was in je kamer, en je dacht dat nu alles rustig was, kwam er dan opeens nog iemand op de deur kloppen voor de andere kamer van de chalet.

Iets over Canada.

Canadese vlag

Er zijn **22 miljoen inwoners** waarvan 7 miljoen in de provincie Quebec en 10 miljoen in Ontario gevestigd. In Ontario zijn 250.000 grote en kleine meren. Lake Erie is ondiep en net zo groot als België, in Lake Erie ligt ook het grootste eiland in een meer ter wereld en dat is zo groot als West-Vlaanderen. Van de naar Canada geïmmigreerde Europeanen heeft zowat de helft zich in Ontario gevestigd. De grootste haven van Ontario bevindt zich in Toronto met 4 miljoen inwoners.

Net als België heeft Canada een federale regering en verschillende gewestregeringen, gelijklopend met de provincies Ontario, Quebec, Alberta, Saskatchewan, Manitoba en British Columbia. 90% Van de wetten die van belang zijn voor het dagelijkse leven worden dan ook op regionaal niveau beslist.

In de nationale politiek zijn verschillende stromingen : meedoen met de rest van de wereld (zeg maar Amerika) , streven naar een onafhankelijk Canada of zelfs een onafhankelijk Quebec.

In de streek van Montreal zijn de winters zeer streng en wisselvallig.

In de zomer veel last van grote wegenwerken.

Lystel Holsteins

Rémi Raby and Liette Labbé

489, Rang 3, Lyster,
Quebec, Canada G0S 1V0
Tel.: (819) 389-2171
Fax: (819) 389-2180
Email : lystel@ivic.qc.ca

We werden te woord gestaan door mevr. Liette Labé omdat haar man Remi Raby reeds langdurig ziek was. Toch runde zij het bedrijf verder. Het was dus te opmerkelijker omdat het bezoek nog maar heel kort geleden was gevraagd onder invloed van Luc Libberecht van Semex , omdat we 2 andere bedrijven niet konden bezoeken, nl. Bellista en Karona n Deslacs Holstein waar het niet zo lang geleden gebrand had.

De eigenaars kochten dit bedrijf in 1987 met 50 koeien aan 7.000 l./ koe en niets geregistreerd . Sedert dan werd ingekweekt en gekocht en alles geregistreerd. In 1993 hadden ze 1 EX en 16 VG met 9300 kg melk, 38 V 33 E.

Ze vonden dat niet erg slecht voor zichzelf, maar zewilden meedraaien op internationaal niveau. Daarom hebben ze in 1993 alles verkocht en met een groot gedeelte van de opbrengst werden 3 koeien aangekocht , waaronder Comestar L' Or Black , dochter van Laurie Sheik voor 1,5 miljoen Bfr. , VG 87 , 13 sterren (= Excellente nakomelingen) en moeder van Lystel Leduc (EX)(vader Jed) Comestar Outside (VG) Loyalist (GP) , Lucky Seven (VG) en nog 14 anderen zonen in KI .

Comestar L'Or Black

Lystel Lovely James

In 1992 werd de nieuwe koestal gebouwd en in 2000 de jongveestal. In november 2003 werd opnieuw veiling gehouden op het bedrijf en meer dan 100 dieren werden verkocht, 3 oudere dieren bleven en in andere jonge ontvangsters werden embryo's ingeplant waarvan meer dan 70 % van eigen spoelingen . Van de dieren die niet verkocht werden was de laatste vaars van L'Or Black x Champion , dus een Champion uit een Lystel Silver Prelude uit L'Or Black, ook een Stormatic x Sunny Lodge en een Champion uit Winchester uit L'Or Black. Dergelijke dieren zijn topgenetica én de lievelingen van de bedrijfsleiders en kunnen ze dus niet verkopen.

Ferme Fleury

Ferme Fleury & Fils inc.

1350, Boul. Jutras est

Victoriaville (Québec) G6P 6S2

Jean-Albert & Ginette : (819) 357-2629

Jean-Claude : (819) 357-1863

Fax: (819) 357-7581

E-Mail : ferme.fleury@videotron.ca

Op dit bedrijf 200 dieren waarvan 75 melkkoeien, 2 x daags melken. 12.000 liter melk , 37 V , 33 E . 5 koeien EX, 35 VG en 33 GP, er wordt voor 100 % K.I. toegepast waarvan 80 % van Semex en 20 % uit USA en Europa (ook roodbont)

Per jaar gaan 5 - 10 stieren naar KI centra . Van het inkomen komt 30 % uit genetica , de rest uit melk.

Voor de ruwvoederwining is er 200 ha , waarvan 88 ha hooi en 40 ha maïs . De rest is voor gerst en luzerne.

Voeding : maïs , droog hooi van 1ste en 2de snede.

Met een krachtvoerrobotje wordt 6 x per dag langs alle koeien gereden. Dat karretje hangt aan een rail. De robot bepaalt zijn positie van een koe door het tellen van blokjes op de rail. Dus elke koe haar eigen rantsoen nr. 1 is anders dan nr.2 , anders dan nr. 3 . Het stalnummer wordt dus geprogrammeerd de koeien worden niet herkend aan de hand van een zender, dus relatief goedkoop. Staat een koe er die dag niet, dan krijgt ze wel haar krachtvoer . Dit systeem wordt ook veel gebruikt in de Skandinavische landen en berggebieden. In de verschillende bakken van de robot zitten maïsgraanmeel, eiwitkern, mineralen 2 soorten . In totaal 6 mogelijkheden, elk met een eigen vijzeltje draaien ze uit voor de koe.

Het fokdoel is simpel: veel generaties EX en VG , dus exterieur en heel hoge producties. Daarvoor hebben ze diverse bloedlijnen gekocht, ook roodbont . Voorbeelden Storm x Gillette Aburn Joy (Renown Factor) uit Ja-Bob Mark Heavenly Joy, Metro-zoon bij Semex x Willsona Megabuck Maxine uit Shoremar Lindy Maggie.

Stierengebruik momenteel : Titanic, Freelance (Champion , Rubens , Lentini en uit USA Marmax (Bellwood x Marshall). Er stonden nog heel wat dieren met ronkende pedigrees waar heel wat uit verwacht werd, maar teveel om op te noemen.

Comestar Holstein

Marc and France Comtois * Freddy and Nicole Steen
108, Boul. Arthabaska Est, Victoriaville, Québec, Canada G6P 6R9
Tél. : (819) 758-8688 Fax : (819) 758-6896
comestar@ivic.qc.ca <http://www.comestar.qc.ca/>

Marc Comtois is 46 jaar, en is 1 van de 8 kinderen van Edgar Comtois die reeds in 1985 Master Breeder was. Op 8 jaar oud was hij al zo'n koeienliefhebber dat hij eerst van de schoolbus in de stallen ging, en dan pas in huis. Op 10-jarige leeftijd luistert hij geboeid mee wanneer de techniekers van de KI op bezoek komen op het bedrijf. Op 15 jaar is hij gestopt van school en daarna 2 jaar op het familie bedrijf meegewerkt. Geholpen als jongeman bij Clairbois op het bedrijf en met Clairbois en Deslacs op de shows om hun dieren voor te brengen.

1976 (18 jaar) eigen hoeve, al gauw 12 pure Holsteins gekocht.

1977 getrouwd met France .

Veel advies van Holstein Representative Raymond Corriveau om boekhouding en stalkaarten op te maken, met een marketing plan. Zijn fokkerijdevies: zorgen voor melkrijkheid , goede been-kwaliteit en goede uiertextuur . En veel melk produceren want er moeten ook nog rekeningen betaald worden.

1979 : de eerste "All Canadian"- Award

1980 : eerste Comestarverkoop van 84 dieren .

1984 : eerste E.T. wordt toegepast, maar nog niet erg succesvol .

1985 : Aankoop Elysa Anthony Lea. Nu toch al allerbeste resultaten met E.T.: 55 embryo's op 1 dag van 5 koeien gespoeld.

1986 december: geboorte van Comestar Laurie Sheik , dochter van Elysa Anthony Lea x Sheik.

1987 Verkoop van zijn eerste boerderij in Princeville en samenvoeging van Marc 's bedrijf en dat van zijn vader in Victoriaville , de huidige bedrijfszetel.

1989 : de bedrijfsverkoop van 80 dieren waaronder 6 dochters van Eliza Anthony Lea, Comestar Lauri Sheik loopt weg met de hoofdprijs van

1.125.000 Bfr , en is verkocht onder bepaalde voorwaarden van Marc Comtois aan een Belgisch syndicaat bestaande uit André en Pierre Scolas , Van Biervliet, en Eddy Pussenier .

1990 Eliza Anthony Lea sterft op 9 jaar oud . Uit Laurie Sheik worden 4 Blackstar kalveren geboren uit dezelfde spoeling, (topstier) Comestar Leader , en de koeien Laura Black , L'Or Black en Lausan Black .

1993 Mark en France worden partners met Freddy en Nicole Steen-Nachtegaele. Comestar L'or Black wordt in een veiling verkocht aan Lystel Holstein voor 1.125.000 Br.

1995 Marc wordt Master Breeder Shield en Comestar Laurie Sheik wordt voor de eerste maal verkozen tot " cow of the year "

1996 Veiling van 73 dieren op het bedrijf voor in totaal 18 miloen Bfr Topper is Comestar Laurana Raider voor 1.75 miljoen . In België wordt Black Laure de Bois Seigneur de Nationale Kampioen en haar Prelude dochter Junior Kampioen in Brussel.

1997 Comestar Lausian Astre is top LPI- koe van Canada. Speciale jongveeveiling op Comestar waarbij de kopers hun keuze selecteren en door draaien aan een roulette (blackjack) kans geven op kortingen op de aankooprijds.

1998 Bouw nieuwe stal voor de melkkoeien en Comestar Top Gun en Comestar Outside worden Class Extra stieren.

1999 Opstart eigen proefstierprogramma . Marc jureert de Royal Winter Fair Holstein show.

2000 Groot feest ter gelegenheid van de Holstein Quebec Pic-nic. In het najaar grote veiling op Comestar met in totaal 300 dieren, de salesman is de beste fokker van Canada, Peter Heffering van Hannover-Hill, voor wie Marc Comtois een grote bewondering heeft.

2004 Comestar Lauri Sheik moet men op 17,5-jarige leeftijd laten inslapen. Ze word begraven in het grasplein tussen de stal en de weg. Ze laat echter een talrijke schare nakomelingen na, en op vandaag zijn de laatste embryo's nog in dracht. Afhankelijk van welke bron men raadpleegt, gaat men door berekeningen er van uit dat koeien in Canada in hun bloedvoering voor 15 of 30 % teruggaan op Laurie Sheik, en dat aantal zal natuurlijk nog veel stijgen.

Breeding filosofie van Marc : hoge productie van mooie koeien die vele lactaties volhouden. En daarvoor zijn goede koefamilies de hoekstenen . Het verschil tussen een goede fokker en een gewone fokker is zijn kennis om de juiste stier te kiezen voor een koe . Voor Marc een fokstier wil gaan gebruiken moet hij eerst dochters aan de melk gezien hebben, of moet hij kunnen vertrouwen op goede koeienmannen die ze gezien hebben. Zo wil hij van elke combinatie het resultaat kennen. Elke stieren uitdraai maakt hij een keuze van de beste afgeteste stieren die hij ziet te gebruiken op zijn koeien , met daarbij nog 1 of 2 andere wachtstieren die wellicht volgende uitdraai aan de top zullen staan. Indexen worden wel niet volledig afgezworen, maar fokken is meer dan dat , hij wil koeien waarvan

schoonheid en productiviteit het resultaat zijn van de passende combinatie, meer dan van het gebruik van cijfers.

Marc denkt dat in de laatste 5 jaar gemiddeld elk jaar zo'n 15-20 stieren van Comestar naar Canadese KI's gegaan zijn, en 3-5 naar ander KI stations in de wereld .

Omdat hij een tendens voelt naar meer cijfers en minder het gevoel van een goede koe te fokken is hij in 2000 gestart met een eigen stierentestprogramma: " Logical Balanced Breeding". Hij wil zo 3 stieren per jaar zelf aftesten, en commerciële geest als hij is blijft hij eigenaar van alle stieren , en zorgt zelf voor de marketing, terwijl Semex zorgt voor de distributie via hun kanalen tegen een vaste vergoeding . De 3 eerste stieren waren al kleinzonen van Laurie Sheik.

Met twee derde van het inkomen uit fokkerij moet hij toch wel **verschillende sleutels** kunnen aanreiken die gezorgd hebben voor het succes in de verkoop :

1. Laat niet na de aandacht vast te houden van het publiek wanneer een succes zoals een productierecord of showprestaties zich voordoet
2. Maak dat je koeien op elk moment presentabel en netjes zijn voor bezoekers .
3. Gebruik een regelmatig programma voor advertenties in vakbladen en werk in iedere aankondiging toe naar je volgende verkoop , en probeer de lezers ook een andere reden te geven voor hun volgende bezoek .
4. Neem veel goede foto's van de beste koeien en deel ze zoveel mogelijk uit.
5. Kom veel naar buiten op shows, niet altijd om te winnen maar om te tonen wat je hebt.
6. Een bedrijfs-verkoop of deelname eraan is een extra goede gelegenheid om wat je hebt onder de aandacht te brengen van gerenomeerde en gewone fokkers.
7. Blijf werken met je koper, geef advies en begeleiding na de verkoop. Een koper is niet enkel een vriend tijdens de transactie , maar ook de dag erna.

Door veelvuldig toepassen van E.T. , zowel bij Laurie Sheik als bij jonge pinken heeft hij vlug een grote stal opgebouwd en aldus was hij in de mogelijkheid om een bedrijfsuitverkoop te doen in 1989, 1996 en in 2000.

Innovatief marketeer als hij is , is hij niet bang om nieuwe uitdagingen aan te gaan. Zo heeft hij in verschillende landen agenten op zelfstandige basis die aan verkoop doen , en ze verzorgen zelf de overzeese exporten, ook de quarantaines in Canada . Dienst na verkoop noemen ze dat simpelweg.

Freddy en Marc melken elke ochtend de koeien om 04.30 als Marc thuis is. Freddy Steen zorgt voor het opzetten van de stand voor een show, en is aanwezig op de dag zelf, Marc Comtois doet aan promotie en marketing en kent het hele wereldje door en door. Hij reist de wereld rond om te jureren en om op meetings zijn fokkerijvisie uiteen te zetten.

De koeien zijn momenteel gehuisvest in een stal van 1998, die is 100m lang en er kunnen 104 koeien comfortabel aangebonden gehuisvest worden. In een T-vorm is nog een stal van 60 meter dwars aangebouwd met de kleinere kalveren , oudere kalveren, kalfkoeien en showdieren. Vooraan, rechts van de ingang bevindt zich een mooi bureel met plaats voor de awards en de trofeën, aan de linkerkant is plaats voor de melktank en het melkmateriaal.

Twee andere stallen bieden plaats aan de vaarzen van 4-18 maand en de ontvangsters.

In 1999 werden ook nog aankopen gedaan uit de Lulu en Roxy familie van Hanoverhill Holteins.

De bijzondere samenwerking tussen de families Marc en France Comtois – Freddy en Nicole Steen-Nachtegaele. Hun eerste ontmoeting dateert van een show in België waar ze dezelfde passie deelden, de fokkerij. Steen had een goed bedrijf met 200 Holstein dieren waarvan 75 melkkoeien en droomde ooit naar Canada te immigreren, sinds hij dat land bezocht had in 1975. In 1992 verkocht Freddy Steen dan zijn boerderij in België om eerst voor 6 maanden bij Comestar te werken, met de bedoeling om ondertussen een eigen boerderij te zoeken in de streek. De samenwerking was echter zo goed dat Marc en France hen een partnership aanboden .

De twee partners vullen elkaar perfect aan met benutting van de sterkte van elk afzonderlijk: Marc is meer de koeienman, met de nodige feeling voor business en marketing. Freddy zorgt voor het werk op het land, in de stallen en de machines en de gebouwen; France is verantwoordelijk voor de registraties van de koeien , en de transfers, terwijl Nicole zorgt voor financiële en administratieve zaken .

Voeg daarbij nog de hulp van de 4 kinderen van Marc : Julie , Jessie , Steve en Kathleen en de 2 kinderen van Freddy : Jeremy en Céline . Zo kan je spreken van een heel hecht team. Eenmaal per week ontbijten allen gezamenlijk en bespreken dan de lopende zaken.

Wat **de toekomst** ook mag brengen , het verleden is er enkel gekomen met hard werk, passie voor hun fokkoeien, allerbeste leermeesters vanuit KI-personeel, respect voor andere fokkers , de wil en het vermogen met anderen samen te werken, maar bovenal een levenslang geloven in één overtuiging : " balanced breeding" .

Hoe het begon met Comestar Laurie Sheik :

Marc hoorde van een vriend over een uitstekende koe die zich onderscheidde door melkkarakter, kracht, uiertextuur en kwaliteit van benen en klauwen . Het was een dochter uit Mark Anthony , zoon van Royal Marc, zoon van Romandale Reflection Marquis, die Marc Comtois bestempelde als één van de beste stieren die hij ooit gekend had; Marc was sprakeloos terwijl hij voor het eerst naar de koe keek , niet alleen door haar schoonheid, maar ook omdat hij zich in stilte afvroeg hoe hij die koe ooit zelf zou kunnen verwerven .

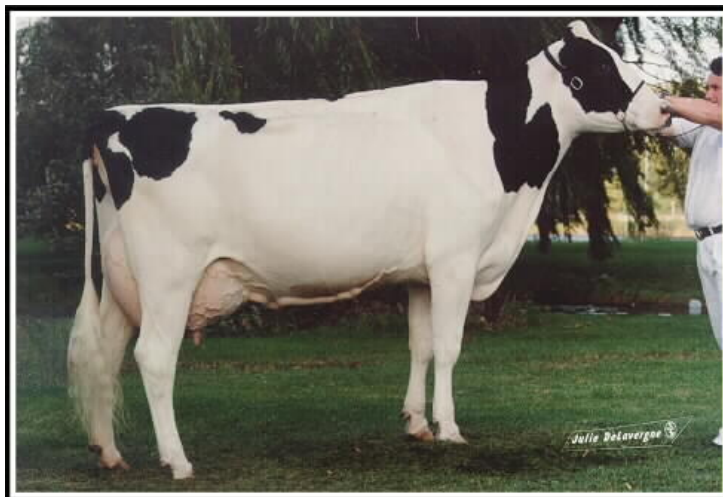
Zoals verwacht was de prijs veel te hoog voor deze GP koe . Hij maakte afspraak om haar te mogen showen voor de eigenaar in 1984 waar ze eindigde als 8ste in de klasse 2 jaar oud . Enkele maanden later echter aborteerde ze en werd opnieuw bevrucht .

Drie jaar later stond ze op de Quebec Spring Show en Marc had nog steeds een oog op haar en kon haar uiteindelijk kopen voor 200.000 Bfr , met geld dat hij leende van zijn schoonvader . Het was het hoogste bedrag dat hij toen ooit al voor een koe betaald had. De volgende dag was echter de prijskamp en eindigde ze 2de bij de 3- en 4- jaar oude droge koeien . Maar dan kwam het commercieel genie al naar boven want tegen de avond had hij al een aantrekkelijk bod van 500.000 Bfr voor de koe en voor evenveel aan stiercontracten op zak. Het mooie bod om te verkopen heeft hij met goedkeuring van zijn schoonvader afgeslagen, en dat was de echte start van de ontwikkeling van Comestar Holstein .

Ze werd eerste op de Royal Winter Fair in 1986 bij de 3 en 4 jarige droge koeien , was 62 inches groot (1,57 meter ?) en woog 1.000 kg. Ze maakte in haar carrière zes Superior Productions met als hoogste lijst 16.225 liter met 634 kg V en 476 kg E .

Koppelingen : omdat ze wel uitstekende benen had maar laag was in eiwit koppelde Marc ze met Valiant, Astro Jet en Sheik. Anthony Lea had 5 EX en 9 VG dochter in Canada . Er waren ook 8 zonen in de KI, waarvan echter geen een echte vedette.

Op de eerste veiling van Comestar in 1989 werden zes van haar dochters aangeboden . Topper van de veiling was de 2 jaar oude **Comestar Laurie Sheik**, één van de zes Sheik dochters , geboren uit dezelfde spoeling .

Ze werd aangekocht door een syndicaat van Belgische fokkers bestaande uit Eddy Pussemier, Patrick, Van Biervliet en André & Pierre Scolas, met een intrest voor Comtois. Vee en embryo's mochten toen nog niet geëxporteerd worden naar België (later wel), dus Laurie Sheik blijft voorlopig bij Comestar. Op 6 jaar maakte Laurie Sheik haar beste lijst 13.546 kg melk , 4.5 % V en 3.4 % E (603 V en 461 E). Ze won reeds als vaars

verschillende prijzen met als hoogtepunt de allereerste verkiezing in Canada van "cow of the year" in 1995 .

Alhoewel de combinatie Sheik x Mark Anthony in druist tegen elke index, stond Laurie Sheik altijd aan de top van de koe-indexen in Canada. Omdat zij door sommigen bestempeld werd als oude genetica, koppelde Marc haar met de modernste stieren als Blackstar, Lindy, Mason en Storm , in die tijd het meeste vooruitstrevendste.

Laurie Sheik is de moeder van 14 VG en 6 GP afstammelingen in Canada en 2 EX en 1 VG in België.

Gedurende haar carrière werd ze met ET gekoppeld aan 14 verschillende stieren . Gedurende haar laatste jaren werden ook proeven gedaan met IVF en werden cellen gespaard om later eventueel te klonen wanneer de techniek zou op punt staan.

De meest bekende dochters komen uit één spoeling met Blackstar , nl. Comestar L'Or Black, (moeder van Lystel Leduc en Comestar Outside) Comestar Laura Black (moeder van Comestar Lee (met als vader Raider) , Comestar Top Gun , Comestar Lheros en Comestar Lartist , en ook moeder van koe Comestar Laurana Raider) , Comestar Lausan Black (moeder van Comestar Stormatic en koe Comestar Lausian Astre) en Black Laure de Bois Seigneur in België. Alle beroemde dochters staan op andere bedrijven door persoonlijke verkopen of embryo's of door de bedrijfsveilingen.

Verkopen was nooit moeilijk voor Marc , want hij had de moeder nog, en hij droomde elke keer weer van een nieuwe koppeling.

Van Comestar Leader werd meer dan 1 miljoen doses sperma verkocht, van Comestar Lee meer dan 1.5 miljoen . Enkele andere beroemde dochters zijn Laurie Tab en de veelbelovende Laurie Inspiration, moeder van Model Lady (Rudolph) met 8 zonen in K.I. over de wereld .

De familie van Elysa Anthony Lea had tot in het jaar 2000, 95 sterren, dit betekent 95 nakomelingen vergelijkbaar met preferent in Nederland . Voor Laurie Sheik 23 sterren. Lauri Sheik werd vroeger gepunt met 88 (Canadese) punten en blonk uit in melktype en benen. Maar ze verdiende wel aandacht voor vooruieraanhechting en voorhand .

Embryo programma: Er worden ongeveer 140 spoelingen per jaar uitgevoerd op Comestar, met een gemiddelde van 9.4 embryo's per spoeling (dit is geweldig hoog). Daarvan is 50 % uit pinken . Voor het inplanten wordt 90 % vers gebruikt . Dure embryo's worden niet gesext (enkel voor stiercontracten). Bij niet gesext is er 75% dracht, bij wel sexen 40 % . In Canada wordt 50 % dracht gegarandeerd .

De bronstperiode voor het spoelen worden de dieren bij afbloeden apart gezet op een rantsoen met hoofdzakelijk hooi . Niet te rijk , en de volgende maal flushen bij een goede tocht. Vanuit commercieel oogpunt wordt een dier meestal eerst gespoeld met een "index stier" op aanvraag voor de verkoop, daarna met een " balanced breeding" voor eigen kweek . Voor het afnemen en in planten van de embryo's werd een eigen labo ingericht. Ontvangsters maximaal 2 x inplanten .

De ontvangsters worden aangekocht op basis van exterieur en groei en krijgen een TMR rantsoen. De ontvangsters kosten nu 20.000 Bfr (te veel

vaarzen in Canada vanwege 1 BSE geval) , vroeger was dat 30.000-35.000 Bfr . Ze hebben daarvoor 5 man in dienst die voor de ontvangsters maar ook andere fokveehandelen de baan op gaan. In 2002 werden voor Comestar niet minder dan 2.200 dieren verhandeld (maar de meeste komen nooit op het bedrijf). Wanneer de vaarzen binnenkomen worden ze eerst de klauwen bekapt en gevaccineerd, onder andere voor Neospora.

Vanuit het bedrijf worden maandelijks een 6 - 7 koeien en ook 9 – 10 vaarzen met pedigree verkocht (de vaarzen aan ongeveer 125.000 Bfr). Normaal haalt het bedrijf tot 80 % van het inkomen uit de fokkerij , door het sluiten van de export voor levend vee vanuit Canada nu nog 65 % . Embryo's mogen wel nog verkocht worden naar Europa (Tip ?).

Het bedrijf bewerkt een 300 ha waarvan 70 ha maïs , de rest is gras (geen luzerne?) . Er is een vet quotum van 27.500 kg, vroeger was dit al 31.000 kg. Dit remt de ontwikkeling van de boerderijen , men werkt 20 jaar voor de bank, zegt men .

De melk wordt geleverd aan een coöperatie, en Marc vertelde ons dat er op dat ogenblik sociale onrusten was en dat het personeel in staking was, en het was zelfs zo erg dat men de leden-melkveehouders begon op te bellen om te komen helpen op de fabriek om de melk te kunnen verwerken. Toch ook wel een eigenaardige vaststelling.

Basis van het rantsoen is hooi van gras dat 70 E stikstof bemest is (beheershooi ?) , en met veel structuur en diversiviteit. Er worden op Comestar 3000 kleine pakjes gemaakt , 1500-1600 grote en nog 2000 balen in plasticworst (2de snede ?) . Daarnaast in het rantsoen nog 7.8 kg maïsgraan , 1 kg soja , 3 kg supplement van 37 eiwit en vitamines en mineralen. We waren ook bij een koetje dat 79 liter gaf per dag , met als rantsoen hooi naar lust, 13 kg maïsgraan , een TMR met gehakselde maïs en luzerne en nog 7 kg soja .

De kalveren tot 5 maand krijgen 3 kg krachtvoer à 20 % en daarna gemengd rantsoen met 1.5 kg krachtvoer. De kleine kalveren verblijven in hutjes maar de laatste 2 winters waren zo streng , -40 ° , dat ze nu een ruim hok aan het maken waren in een oudere stal voor groepshuisvesting binnen op stro.

Drachtige dieren worden beneden de 55 dagen nooit handmatig gevoeld maar Comestar is exclusief verdeler van een drachtigheidstester (DG 29) Vanaf dag 29 na de bevruchting neemt men bloed en kan men op basis van drachtigheidseiwit met 100 % zekerheid zeggen of het dier drachtig is of niet (zou in België ook beschikbaar zijn à 450 Bfr maar de bewerking duurt nogal lang, werd medegedeeld). Tussen 60-80 dagen scannen op geslacht .

Met aparte pedigrees zagen we ook nog Allison (Stom x Mason), 3 jaar geleden gekocht en nu volop benut voor shows . We zagen ook de volle zus van Stormatic , Comestar Lausina Storm, welke ook volledig benut wordt in het embryo programma.

Ook de volle zus van Freelance .

Ook een dochter van Allison x Oseeana Astronomical (= Intigrity x Encore) uit de Designer-Serie van Semex.

Dus aan nieuwe genetica geen gebrek.

Na deze zeer uitgebreide rondgang in wat men in de rest van de wereld het mekka van de Canadese genetica noemt (en waarvan de traditie voorschrijft dat je dit minstens één keer in je leven moet gezien hebben), mochten we aanschuiven aan een rijkgevulde barbecue. En meteen werd weer een hoofdstuk geschreven in de al bewogen geschiedenis van Westhoek Holsteins én van Comestar Holstein want ondanks de vele duizenden bezoekers en de honderden bussen die hier op dit bedrijf al langsgeweest waren, was dit toch wel de allereerste keer dat zij de ruime garage hadden leeggemaakt en opnieuw gevuld met tafels en stoelen om ons de gelegenheid te geven om te genieten van veel lekker eten, ons weer dankbaar gesponsord door de firma Dumoulin, in Vlaanderen ook promotor van gezonde voeding.

En dat ze er duidelijk schik in hadden was te zien aan de medewerking van de hele familie, en toen de whisky-fles werd bovengehaald was het helemaal leuk. Ondertussen had Nicole ook al enkele stamboeken doorworsteld, niet van koeien maar van de families Stroo en Nachtegalee in de Vlaanders. Maar enkele rappe boeren waren dan al eens in het donker weggeglip met Marc Comtois om nog wat jongvee op het andere bedrijf te gaan bekijken. Horen we daar later misschien nog iets meer van op de volgende Jongveeshow ?

Laurie Sheik Five Famous Daughters

(van links naar rechts)

Laura Black,
Lausan Black,
Lauria Tab,
Laurie Inspiration,
L'Or Black

KI – station C I A Q

Centre d'Insemination Artificielle de Quebec

Wat kan ik je nu nog vertellen over het fokkerijbeleid in Canada wanneer je de laatste dagen een tiental bedrijven bezocht hebt die zeer bedreven aan fokkerij doen met als uitsmijters enkele bedrijven met genetica die de top van de stierenkaart bezetten ?

Misschien iets algemeen over Canadese melkveehouderij en enkele getallen over dit stierenstation.

In Canada zijn 1.1 miljoen runderen, dat aantal is de laatste 10 jaar gelijk gebleven , maar het aantal bedrijven is wel gezakt van 23.000 naar 18.000 . In Canada is 93 % van de koeien Holstein .

De productie per koe is in 30 jaar gestegen van 6.500 liter in 1970 tot 11.000 liter in 2000 , dit zijn standaard-liters , omgerekend voor gehalten en voor een dier op volwassen leeftijd .

Beperkingen : voor alle melkkoeien is er een quotum dat moet gerespecteerd worden. Dat quotum is gebaseerd op vet leveringen , dus om meer kg Eiw. te kunnen leveren binnen het quotum mag het vetgehalte dalen . Ook binnen de fokkerijvisie wil men in de toekomst werken aan een betere vruchtbaarheid, en zou men dit graag in een getal verwerken.

Het aftesten van stieren is als volgt verdeeld : 305 in Canada , 73 in USA, 10 in Australië en nog een 6-tal in de exclusieve" Designer-serie. Om eens een idee te hebben over hun plaats binnen de wereldmarkt, 378 stieren of 6.6 % van de stieren wereldwijd (5371) worden in Canada getest., ongeveer 3500 in Europa , tegenover 1800 in Amerika. Maar van het sperma dat verhandeld wordt in de wereld neemt Canada 22 % voor zijn rekening. Daarbij ondervindt men de beste stabiliteit in de cijfers van het aftesten bij Canada, Frankrijk, Nederland (en Vlaanderen).

Uitdagingen voor de toekomst zijn o.a. het op zoek gaan naar genetische melkers om de cijfers beter voorspelbaar te maken (en zo de kostprijs te drukken).

Jaarlijks worden hier 6.2 miljoen doses afgenomen , een stier produceert gemiddeld 547 doses. De dag productie van alle stieren is gemiddeld 25 000 doses , het hoogste was 42.000 . Er gebeuren ongeveer 20.000 sprongen per jaar . Een stier springt meestal 2 x per week .

Recordhouder is Startmore Rudolph , op 8 jaar en 11 maanden oud had hij al 1 miljoen doses afgeleverd, op 13 jarige leeftijd was hij al aan 1,47 miljoen doses.

Een beroemdheid in de stal is een kloon van de meest gekende Canadese stier: Hanoverhill Starbuck. Wegens principele bezwaren van Volkgezondheid mag hij echter geen sperma afleveren, of nakomelingen verwekken, tenzij voor proeven.

De echte Hanoverhill Starbuck, basis van bijna alle bloedlijnen in Canada, ligt begraven in het grasplein van het KI centrum.

Er zijn 2 stierenstallen , één met 130 stieren in Ste-Hyacinthe en één met 630 wachtstieren in Ste-Madeline.

Alle stieren moeten voldoen aan de meest uiteenlopende gezondheidseisen , zodat het sperma later allemaal kan dienen voor export.

De meest bekende stieren momenteel zijn: Titanic, Morty, Stormatic , Talent, Igniter, CB Allen,...

Bekende stieren uit het verleden , Starbuck , Aerostar, Rudolph, Mason, Lee, Leader, ...

Na afname wordt het sperma verdund en afgevuld in strootjes van 0.25 ml en bewaard aan -196°. CIAQ bedient 45 % van de Canadese markt. Semex verhandelt 4 miljoen doses samen met de andere KI-partners EBI , Westgen en Gencor .

Er zijn meer dan 200 insimatoeren, die door hun aanbod prijs-kwaliteit eigenlijk goedkoper werken dan met natuurlijke dekking, zo vertelde men. Er zijn een 5.000 fokkers die deelnemen aan het proefstier- programma, de genetica wordt aangekocht door een team van analisten, met in hun achterhoofd de " Balanced-Breeding filosofie."

Aan de veehouders wordt een SAP programma aangeboden om hun veestapel bij elke koppeling te helpen optimaliseren.

Bij CIAQ konden we over de middag nog genieten van een lekkere maaltijd, aangeboden en gesponsord door Semex, door de bemiddeling van Luc Libberecht. Daarna konden we nog even rondwandelen in de gebouwen waar we enkele stieren (achter glas) konden bewonderen. Het werd echter al gauw tijd voor een bezoekje aan de stad want er moesten nog enkele inkopen gedaan worden.

Montréal

Voor wie nog een adempauze nodig had waren nog enkele uren voorzien voor de souvenirsjacht in de straatjes van Montréal , dat toen overspoeld bleek voor de Formule 1 autorennen op het circuit.

Volgens Canadese normen is het centrum van de stad relatief oud te noemen, maar wel boordevol souvenirswinkeltjes en drankgelegenheden. En zagen we daar al niet eens een tattoo zetten op een stoere bovenarm ?

Het moet zijn dat hier en daar al eens een paard de stal begon te ruiken want we hoorden al eentje brommen dat de ijskreef wel beter smaakte op de Markt van Brugge of Ieper. Vandaar trokken we dus naar het vliegveld van Montréal .

Het afscheid van onze buschauffeur was bijlange niet zo uitbundig als van onze Steve in Toronto, maar dat had zo zijn redenen , hé Mark?

Op het vliegveld begon het circus weer opnieuw met inchecken en paspoorten controleren. Deze keer waren we wat beter geleerd en stonden we daar een uurtje vroeger .

Wat betreft de verloren gegane tickets .

Ik weet niet of de H. Antonius van de verloren voorwerpen aanroepen geweest was , ofwel betrof het gewoon toeval , maar paspoort en ticketten waren de vorige dag bij het maken van de valies teruggevonden, ... in het tijdschrift dat laatst in het vliegtuig gelezen was .

Altijd alles netjes wegsteken, zei Mark ...

Zodoende hadden we daar geen problemen meer mee. Administratieve fouten waren er wel toen beek dat Hervé ingeschreven was op naam van zijn vrouw, en dat kon dus niet kloppen met zijn paspoort. Dat duurde toch wel meer als een halfuur eer ze dat in orde kregen ...

Bij het aanvaarden van de valiezen stelde men enige vragen in het Frans , zoals: Zitten er scherpe voorwerpen in je handbagage, heb je zelf je valies gemaakt, ben je in de luchthaven voortdurend zelf bij je valies gebleven? (ter bestrijding van drugs en terrorisme). De vragen werden al eens luidop voorgezegd aan de groep, en iedereen was dus een beetje voorbereid. Dat gaat wel goed, zolang ze de vragen maar niet door elkaar gooien , want als je op de eerste vraag overtuigd JA antwoordt , en op de tweede vraag NEEN, dan kijken ze raar op, en dan moet er een beetje tolk aan te pas komen. Maar allé , iedereen geraakte erdoor (en kreeg dus toestemming om Canada te verlaten).

Na de nodige pascontroles en metaaldetectors konden we het vliegtuig weer op.

Dit keer was het al donker op te stijgen, en het was een heel mooi zicht om de lichten van Montréal zo onder ons te laten. Toen was het al vlug eten, alles moest een beetje sneller gaan want we vlogen meer dan een uur minder dan de heenreis: de afstand was ingekort door de afstand die we

met de bus afgelegd hadden, en we hadden de wind vanachter. Verder over de vliegreis is niet veel te vertellen, de meesten waren net als wij doodop en dommelden weg tussen de maaltijden.

De aankomst in Londen verliep voorspoedig, net zoals de terugvlucht naar Zaventem. Ook dit ging zeer snel en voor we het goed wisten zaten we op de bus voor de terugweg naar Ieper.

Op de bus naar Ieper liep er daar nog ene rond met zijn notaboek voor het vastleggen van de eerste indrukken over het boeren in Amerika en Canada, maar die staan verder in dit boek.

Hier en daar werd al een passagier afgelost, en we konden wel zien aan de begroeting door de thuisblijvers dat de reis duidelijk lang genoeg geduurd had. Onderweg werd de stand van de gewassen al druk besproken en hier en daar werd al eigen bedrijf of van familie aangewezen.

Terug aan de Expo hallen werd reikhalzend uitgekeken wie ons zou staan opwachten, en het was voor sommigen alweer een emotioneel afscheid maar vooral een blij weerzien voor de familie die kwam afhalen.

En zo ging elk zijn eigen weg, vol van verhalen over alles wat gezien en beleefd was.

Vlaamse koe in "the green, green grass of home ..."

De eerste indrukken over de melkveehouderij in Amerika en Canada.

Exclusieve en unieke reis, georganiseerd door het bestuur van Westhoek Holsteins van 2 juni tot 11 juni 2004.

Persoonlijke en individuele reacties van alle deelnemers aan de reis, genoteerd op 11 juni 2004 door Luc Callemeyn.

Op het einde van de reis, op 11 juni, ben ik eens bij alle deelnemers individueel langsgeweest, met de volgende 3 vragen : Wat dacht U van Amerika en Canada voor U vertrok, hoe denk je er nu over nu je alles gezien hebt, en heb je iets geleerd wat je zou kunnen veranderen in je bedrijfsvoering op korte termijn.

De persoonlijke antwoorden waren heel divers, zowel soms gelijklopend als soms totaal tegengesteld.

Lees zelf maar mee :

De reis heeft mij een veel totaler beeld gegeven van de Holsteinfokkerij in de wereld.

Ik vond het een bijzonder originele mix van aanbod.

We hebben gezien dat een bindstal, mits de goede maatvoering en de gepaste melktechniek, toch nog werkbaar is.

Vanaf nu zal ik nog veel meer op selecteren op exterieur.

Ik heb heel veel geleerd, veel geaprecieerd over de werking van een melkveebedrijf, vooral over het andere management en de meer individuele benadering van de dieren.

Veel gezien over verluchting, hoe eenvoudig dat soms kan zijn wanneer je de oriëntatie van de stal een beetje in de gaten hebt. Toch zal het mestprobleem ook daar een grote uitdaging zijn.

Ik vond het opmerkelijk dat die Amerikanen niet enkel met splinternieuw en groot materiaal werkten, er reed ook nog veel oud ijzer rond.

We hebben kennis gemaakt met de Amerikaanse landbouw-business waar men enkel denkt aan melk. Ik denk dat de landbouw in Canada in grote mate gemaakt is door de Vlamingen, en ik stel vast dat ze het daar goed hebben en niet meer denken aan terugkeren.

Ik heb grote bewondering voor de immigranten die daar uitgeschud en veelal nog bedrogen werden, en die alles met de blote hand hebben moeten opbouwen, en alles zelf hebben moeten leren.

Tegen dergelijke grote bedrijven kunnen wij niet concurreren. Is het dan wel verantwoord om onze kleinschaligheid in Vlaanderen kunstmatig te beschermen.

Hoe is het mogelijk dat voor het produceren van dezelfde melk en hetzelfde vlees als bij ons, daar alles toegestaan is van huisvesting en medicatie, zonder de minste registratie, en als men bij ons nog maar denkt dat er eventueel iets zou kunnen mis zijn, men al de rekken van de grootwarenhuizen leeg haalt.

Ik moet toegeven dat ik vindt dat ik in deze reis gemist heb door zelf naar deze bedrijven te willen komen kijken, ik had beter de jongere generatie laten gaan want het is aan hen om bij te leren en hun bedrijfsvoering bij te sturen.

Amerikanen op de buiten en in de kleine dorpen wonen allemaal heel bekrompen in een prefab huisje dat ze blijkbaar zomaar kunnen verplaatsen als een container als ze willen verhuizen, en ze wonen allemaal op een verhoogje met een terrasje ervoor.

Ik zou liever boeren in Canada dan in de USA.

Ik vind het een beetje jammer dat we de gewone bedrijven van onder de 100 koeien ook niet eens bezocht hebben in plaats van die avonturiers.

Ik heb gezien dat door een meer strikte opvolging van de dieren er bij ons waarschijnlijk nog veel meer uit te halen is.

Op onze trip heb ik ook veel slechte grond tegengekomen met bossen, rotsen, heide, misschien wel een derde van alle grond ?

3000 koeien eten geven met aangekocht voer is waarschijnlijk leuk als je de makelaars wat tegen elkaar kunt uitspelen, en als er een overaanbod is. Maar wat doe je dan als er ooit een tekort komt zoals in Spanje verleden jaar bij ons door de droogte. Ga je dan ook een overlevingsrantsoen geven met stro en slechte pakken voordroog. En aan welke prijs ?

Ik had niet gedacht voor ik doorging dat de landbouw in Amerika zo groot was.

Het is mij opgevallen dat er een ongebreideld gebruik is van medicatie, zonder registratie van gebruik, en zonder sluitende registratie van de dieren en de dierenbeweging.

Op de meeste percelen wordt niet meer geploegd en rechtstreeks ingezaaid, zou dat kunnen zonder grote opbrengstderving? Daar zaait men gras onder de luzerne als ondervrucht, maar ook voor een beetje grotere opbrengst van de eerste snede.

Al die grote melkstallen met die oplopende wachtruimtes en rapid-exit en machinekelder onder de melkstand. Indrukwekkend!

Het verwonderde mij dat het verkeer veel minder agressief is dan bij ons, en dat er veel meer discipline is. Aan een STOP-teken wordt nog werkelijk gestopt tot helemaal stilstand, ook al zie je een kilometer ver.

De boeren die met ons meewaren kregen bijna compassie bij het zien van zoveel landerijen die 10 juni nog moesten ingezaaid worden. Oorzaak was 300 liter regenval in één week tijd eind mei.

Ongelooflijk hoe onze vriendelijke zwarte chauffeur het zonnetje was van de bus en hoe snel hij ons overal naartoe bracht.

Zouden de grote boeren in Amerika hun werk nog wel kunnen overzien? En zou het met de helft minder ook niet goed gaan?

Voor jonge boeren is er evenveel toekomst in USA als in Canada als in Vlaanderen.

Een prachtig zicht, al die boererijen zo open in de vlakte met die typische torensilo's tot wel 35 meter hoog, van ver zichtbaar en niet weggestoken achter houtschermen die dan nog veel onderhoud vragen ook. Wat kunnen ze in Vlaanderen toch dwaas doen.

Ik vond het goed dat er van voordien een brochure klaargemaakt werd met wetenswaardigheden over de landen en hun gebruiken. Zo hadden we al een idee van wat we daar konden te zien krijgen. En zo konden we ook al eens een verloren moment invullen.

Ik vind het een goede ontwikkeling dat de bedrijven alsmaar groter worden, omdat het management dan veel kan verbeteren. Maar ik vrees dat daardoor het sanitaire aspect in gevaar komt. Niet alleen voor het individuele dier, maar ook voor het bedrijf en de hele streek.

Alle wegen waren proper onderhouden en alle gras van de soms enorme gazons (soms 20-30 are) was netjes gemaaid. Ook de huizen waren netjes onderhouden.

Veel zware traktoren met dubbelluchtbanden met meestal getrokken materiaal en zonder voortracting of geveerde vooras of power-shift waar onze Vlaamse boeren blijkbaar niet zonder kunnen. En, gek genoeg, blijkbaar bestaat er een circuit waarbij traktoren uit België naar Amerika verscheept worden om daar nog 10 jaar goed werk te leveren. Die traktoren zijn bij ons zo goedkoop omdat wij zo gek zijn om een nieuwe trekker te kopen omdat onze buur er ook een koopt.

Ik vrees dat de jonge immigranten het daar niet gemakkelijk hebben, maar ik wens ze het allerbeste. Ik vind dat de jongeren die we bezochten in een zeer mooie streek wonen.

Nog nooit gezien dat ze stromest konden tientallen meters wegduwen als een molshoop met luchtdruk zodat ze niet vorstgevoelig waren.

Raar dat ze hier nog nieuwe bindstallen bouwen met zoveel werk aan.

Boeren zijn daar veel netter op hun huizen dan de stedelingen.

Typisch langs die wegen waren de gele schoolbussen, allemaal dezelfde, en ze zien er nog niet eens geen beetje comfortabel uit.

Wie hier geboren is noemt zich een echte Amerikaan, de anderen zijn maar aangespoelden, maar ze vergeten nogal gemakkelijk dat hun ouders zelf ook ooit immigranten geweest zijn.

Het valt op dat het meestal de grotere bedrijven zijn die gerund worden door immigranten.

Er zijn evenveel soorten bedrijven als dat er bedrijfsleiders zijn, en dat zowel bij ons als ginder.

De vrouw van de boer werkt niet op het bedrijf, maar ze werken dan wel met personeel, dat is wel goedkoop, maar is dat nog zo goed te runnen?

Het valt op dat Vlamingen en andere buitenlanders elkaar opzoeken en kennen als één grote familie.

Ik was daar 8 jaar geleden ook met een reis van Semex, en ik vind dat er in die tussentijd niet echt veel veranderd is.

Ik sta in bewondering voor de organisatie van de reis, zo bestudeerd en zoveel variatie en dat voor slechts 1600 € en werkelijk alles inbegrepen.

Wij zijn hier eigenlijk met ons gat in de boter gevallen. Op deze 11 dagen heb ik me geen moment verveeld en ik heb enorm veel bijgeleerd.

Mijn verwachtingen rond bindstallen en exterieurfokkerij zijn ruim overtroffen, je kan daar bijna van het ene bedrijf naar het andere rijden en overal wat bijleren. Ik was al van voor de reis van plan om mijn stal te veranderen, en hier heb ik heel veel ideeën opgedaan. Ik heb nu een houvast om goedkoop te investeren en de ligplaats en het stalklimaat voor mijn dieren te verbeteren.

Een doordenkertje : massa is kassa, maar is kassa altijd over-hebben?

De dierengezondheid gaat daar veel meer over preventief werken, en het genezen van dieren is niet de hoofdbezigheid van de dierenarts. Daarbij, om dieren snel te genezen woont hij veel te ver weg. De mogelijkheden om dieren preventief te behandelen zijn veel meer en dikwijls aan een derde van de prijs van bij ons verkrijgbaar. Daarbij maakt men gebruik van hormonen voor de fertiliteits-sturing, groeibevorderaars bij bijna alle jongvee en in de vleesindustrie en multivaccins om de problemen rond vee-aankoop te vermijden.

Hier is nog een ongebreidelde mogelijkheid tot uitbreiding, wat wij ons echt niet meer kunnen voorstellen.

Eigenlijk is deze streek nog niet veel langer dan 100 jaar echt in ontwikkeling, en eerst heeft men gestructureerde wegen aangelegd, vierkanten van 2 km lang. Dus geen lintbebouwing en geen concentratie rond de kerktoren.

Ik kon me vroeger moeilijk voorstellen wat heel groot was. Nu kan ik dat wel, als je al eens een bedrijf bezoekt waar je met de autobus langs de stallen rijdt en enkel uitstapt aan de melkstand.

Ik vond dat er heel gezonde lucht was, misschien komt dat door de aanwezigheid van de grote meren.

Ik heb gezien dat de grotere bedrijven in de groei op verschillende onderdelen wat verliezen, maar ik dank dat dit procentueel aanvaardbaar is, en dat wij ons daar niet mogen op blindstaren.

Enorme strikte schema's rond vruchtbaarheid met soms tot 6 spuiten tegen dat een dier voor de eerste keer op 60 dagen bevrucht wordt. Alles volgens plan en zeer strikt opgevolgd, en eigenlijk draait heel het bedrijf rond het verkrijgen van een kalf op precies één jaar .

Ik dacht dat de landerijen nog groter gingen zijn. Het verwondert me dat sommige melkveehouders bijna geen grond hebben.

Verse voeding voor de mensen is bijna niet te vinden, alles is voorverpakt.

De bedrijven in Amerika zijn veel te groot aan het worden, dit is geen landbouw meer, dit wordt industrie. Alles moet zijn tijd hebben, van 300 naar 3000 koeien in 5 jaar tijd is veel te snel, iedereen moet zich kunnen aanpassen, ook in zijn denken.

Ik heb vooral uitgekeken naar de teelt van het daar algemeen toegepaste luzerne. Misschien zou daar wel een mogelijkheid kunnen inzitten om dat in te passen in het Vlaamse bermdecreet, omdat er toch maar na 15 juni moet gemaaid worden. Totnutoe is er bij ons eigenlijk te weinig opbrengst om de teelt van eigen ruwvoedereiwit rendabel te maken.

In het begin van de reis, in Michigan, zagen we veel kleinere bedrijven vervallen en leegstaan. Ik vraag me af waarom die het niet gemaakt hebben.

De mega-bedrijven gebruiken Mexicanen als goedkope arbeidskrachten. Ik beschouw het eerder als moderne slaven. Wat zal er met die bedrijven gebeuren als die Mexicanen plots niet meer willen werken? Ook zo voor het overige personeel, zijn die bedrijven niet te veel afhankelijk van hun herdsman, voedingsspecialist, klauwverzorger, of hun advocaat?

Is het aandeel avontuur van die grote bedrijven niet te groot? Waar zullen die bedrijven staan na 10 jaar, of worden ze gewoon een winstbedrijf voor buitenstaande investeerders die het levend materiaal "koe" niet meer voor ogen hebben?

Ik ben verwonderd dat men in Canada toch nog soms zulke hoge producties kan behalen met de manier van voederen. Vooral rond dat groot aandeel droog hooi dat slechts 10 juni gemaaid wordt heb ik vragen.

Als ik thuiskom zal ik direct bekijken hoe ik de muren van mijn stal zoveel mogelijk kan uithalen en vervangen door beweegbare gordijnen voor een optimale ventilatie. Maar al die luidruchtige ventilatoren die heel de zomer staan te draaien zie ik niet zitten, het moet op een natuurlijke manier kunnen.

We moeten grotere, bredere en zwaardere koeien kweken, dit wordt een voorwaarde om een hoge productie te bereiken op een gezonde manier.

We moeten veel meer structuur gaan voederen voor de gezondheid van de dieren.

De meeste jonge boeren die vertrokken zijn uit Vlaanderen zoveel jaren geleden hebben dat niet gedaan uit gedreven ondernemerschap, maar meestal uit bittere noodzaak omdat er in Vlaanderen kinderen teveel en hofstedes te weinig waren.

Er moet wel een pak mogelijkheden liggen in het jaarrond binnenhouden van de koeien en het altijd aanbieden van dezelfde kwaliteit voeding zonder variatie door de seizoenen of de weidegang : maïssilage, luzerne en ccm.

Ik heb heel veel koeien gezien die echt in de watten gelegd werden en goed verzorgd waren.

Doorheen heel de reis hadden wij heel verzorgde hotels en uitstekende maaltijden. Bij thuiskomst zullen wij de broekriem wat moeten aanhalen.

De wegen zijn daar simpeler aangelegd maar goed gerstructureerd, alle electriciteit aan houten palen boven de grond. Overal voorzieningen voor het ruimen van 6 maanden sneeuw in de winter.

Ik heb weinig gehoord van mengvoerbedrijven, bij de meesten worden de grondstoffen rechtstreeks geleverd vanuit de haven of de verwerking.

Ik vraag mij af wat de kostprijs en de efficiëntie zou zijn per liter melk en het verschil tussen de grote economische bedrijven (geen registratie, geen fokkerij, maar wel multivaccins, groeibevorderaars en BST) en de pure fokkerijbedrijven die wel verplicht zijn om naast goed exterieur ook goede productieresultaten voor te leggen. En hoeveel melk zou er kunnen geproduceerd worden per arbeidskracht ? En scheelt dat dan veel met de Vlaamse situatie ?

Ik heb mijn ogen uitgekeken naar de grote belangstelling voor de ventilatie en ook de algemene opkomst van zand in de ligbedden. Ik bemerk dat dit perfect is voor het beenwerk, maar waar naartoe met 30-40 kg zand per koe en per dag in de drijfmest ? Zou dat bij ons wel toegelaten zijn om dat zand op het land te voeren ?

Jammer dat we op heel de reis van een kleine 4000 km nog geen 5 kudde koeien zagen buitenlopen. Wij zien ze toch graag nog eens de benen strekken. Maar is Vlaanderen en Nederland dan beter met weidegang te verplichten ?

Ik was zeer tevreden over de reis, met variatie van het beste en het grootste in fokkerij en aantallen, maar ook eens hetgeen wij zelf gewoon zijn op eigen bedrijf.

Ik heb heel veel gezien dat nieuw voor mij was, en zal daarvan het beste proberen over te brengen op mijn bedrijf, van topgenetica, verzorging, spoelingen.

Ik vraag mij af of de kwantiteit daar soms niet primeert op de kwaliteit.

Ik vond dat Canada meer gebonden was aan quota en reglementeringen dan de USA. Ik bemerk dat zij Europa snel volgen vooral rond mest.

Ik heb een aantal goede kontakten kunnen leggen, en ik denk dat daar later investeringen zullen uit volgen, zowel binnen de groep als op de bezochte bedrijven.

Ik heb nooit kunnen dromen dat ik dit in mijn leven nog had kunnen meemaken. Ik kan er niet over zwijgen hoe goed deze reis was.

Ik heb met volle teugen genoten van de reis, maar het komt niet bij mij op om te immigreren omdat ik van oordeel ben dat de goede boeren het bij ons ook goed hebben, en dat iedereen moet leren leven met beperkingen. En je zal op je bedrijf nooit zo beperkt zijn dat er geen enkele weg is om het op een andere manier te proberen op te lossen.

Ik kom zeker nog eens terug uit interesse, vb naar de Winterfair in Toronto of naar Madison, of hopelijk met een volgende studiereis van WesthoekHolstein.

Waarom moet het allemaal zo groot zijn ?

Jammer dat het toepassen van zand in de ligboxen bij ons op een gewoon bedrijf waarschijnlijk bijna niet haalbaar is.

Ik heb het allemaal wel graag gezien, maar ik ben niet jaloers van hun mindere opbrengsten, hun lange koude winters, het veel moeten werken. Toch kijk ik met bewondering naar hun aangepaste moderne installaties.

Om te boeren, geef mij maar Canada, liever dan Amerika.

De organisatie van de reis was eerste klasse, ik heb dit nog nooit meegemaakt.

Ik ben ervan overtuigd dat de mestdruk ook daar zeer vlug zal aankomen.

Als je in een ander land komt moet je niet proberen om daar in't Vlaams te gaan boeren, je moet rondkijken hoe de plaatselijke boeren omgaan met hun vee, hun grond en hun klimaat. Je mag die later wel aanpassen naar je eigen gedacht.

Ik zou liever boeren in Canada dan in Amerika.

Ik weet niet of ik nu een goed beeld heb van de Amerikaanse en Canadese landbouw omdat we alleen maar op de beste bedrijven geweest zijn. Als een buitenlander Vlaanderen zou bezoeken zijn er misschien ook maar 5 bedrijven die op dat niveau in aanmerking komen.

Dit zal ik nooit meer beleven denk ik. Toffe bende, aangepast programma.

We hebben alles gezien, van pure economie tot huisdieren-knuffel-kultuur.

Ik had mij voordien al een beeld gevormd van boeren over de plas, en ik vind dat het klopte met wat ik al wist.

We zijn overal zeer gastvrij ontvangen, en niet allen door de ex-Vlamingen. Belangrijke factor zal daarin geweest zijn de voorreizen van Mark en Marc (M & M), en het aanbieden van een gepast geschenk voor alle gastheren. Vooral het organiseren van een BBQ, soms met vlees van het eigen bedrijf is een unieke en gezellige formule.

Hier en daar kwamen we ook in contact met originele Amerikanen, en blijkbaar kan je met iedereen contacten leggen, als je de eerste stap maar zet.

Ik denk dat we heel anders zullen moeten leren boeren, we zullen onze stallen moeten aanpassen om de koeien meer binnen te houden, we moeten leren om onze droge koeien magerder hooi te geven voor de structuur, en ook het jongvee moet meer binnen blijven om konstant door te groeien. Het buitenlaten van de dieren is altijd een stap achteruit.

Ik denk dat de Amerikanen beter meer vleesstieren zouden gebruiken op hun Holstein-koeien. Zouden ze dan echt niet meer betaald worden voor een kruislingkalf ?

Het opvolgen van de bronstigheid bij ons kan veel beter, koeien moeten herkalven binnen het jaar, maar we moeten er in slagen dat te doen zonder overmatig en systematisch gebruik van hormonen.

Mag ik eens stout zijn, zouden die top-fokbedrijven in Canada naast de showstal geen stalletje hebben waar hun mindere koeien staan en die moeten dienen om de melkplas te helpen opvullen, en ook een vast inkomen binnen te brengen ?

Ik denk dat ze in Canada een veel betere penswerking hebben bij de koeien door dat groot aandeel hooi in het rantsoen.

Ik denk dat ze voor de afzet van hun melk meer zouden moeten overgaan naar (duurdere) melkspecialiteiten. Maar ik heb ook gehoord dat de afzet via coöperatieve melkerijen kan ondermijnd worden door staking van het personeel. En dat de landbouwers dan opgeroepen worden om te gaan helpen in de fabriek gaat mij toch wel echt te ver.

Ik denk dat we meer moeten gaan nadenken over minder bemest gras, en later gemaaid opdat het niet zo hevig zou zijn. Dus minder stikstof in het gras, omdat dat de meeste problemen veroorzaakt bij de stofwisseling van de koe, en ook meer structuur. Of misschien moeten we uitkijken naar andere gras-rassen met meer structuur.

We moeten ons gras meer gaan bemesten met natrium voor de smakelijkheid van het gras, en voor het vrijkomen van de stikstof. Bijkomend voordeel is minder reststikstof.

Zoals de muggen thuis steken, steken ze ook in Amerika en Canada.

Ik heb heel goed geïnformeerd naar de teelt van luzerne omdat ik dat ook graag zou toepassen bij ons en omdat het zo'n goed produkt is. Maar ik heb nu geleerd dat wij er bij ons nooit wat zullen van terecht brengen als wij zo verder blijven prutsen omdat wij er gewoon het klimaat niet voor hebben. Moeten wij er eens niet over nadenken om een samenwerkingsverband aan te gaan bv. met een Franse boerencoöperatie om gezamenlijk gedroogde luzerne aan te kopen ?

In Amerika en Canada gaat het blijkbaar velen voor de wind. Toch ben ik ervan overtuigd dat het bij ons ook goed boeren is. En problemen kunnen je overal blijven achtervolgen.

Ik denk dat ze in Canda gerust een beetje meer zouden mogen bemesten, ze zouden zo geen mager gras staan hebben dat ze maar in juni kunnen maaien.

In Amerika speelt het geen rol of ze nu een koe of een olifant melken, van voor stoppen ze er vanalles in totdat het dier bijna barst en als er vanonder melk uitkomt is het goed. En alle jaren nog een kalf eruit is nog beter.

Ik vind het beter om te boeren in Canada dan in Amerika. Maar ik bemerk dat ze overal aan het groeien zijn, en Canada is dan nog een beetje meer geremd door de dure quota.

Ik ben overweldigd geweest door de intense fokkerij, de passie voor een koe, het opnoemen van stambomen tot generaties terug. Ik hoop dat dit nooit verloren zal gaan.

Ik vind dat het goed was om eerst de grote bedrijven te zien en daarna de kleinere die meer naar fokkerij aanleunden. Vooral het Comestar bedrijf was de kers op de taart.

Als ik zie hoe dieren gemanipuleerd worden in vruchtbaarheid en melkgifte heb ik serieuze vragen over de betrouwbaarheid van de indexen van bepaalde stieren. En ik vraag mij af of de consument in Amerika wel weet wat hij allemaal op zijn bord krijgt.

Hadden we niet meer aandacht moeten hebben voor gewone goede familiebedrijven waar het niet allemaal zo groot moet zijn ?

Merkwaardig hoe goed alles verlopen is ondanks zulke grote en verscheiden groep. Een compliment voor de organisatie. En het was ook goed dat er al eens een stapje in de wereld kon gezet worden, dat versterkt nog de vriendschapsbanden. Het ware ook goed om nog eens met alle deelnemers eens samen te komen.

Ik ben nu een oude boer, en bekijk het vanop de zijlijn. Als ik 40 jaar jonger zou geweest zijn, dan zou ik met hetgene ik vandaag gezien heb zeker niet immigreren. Maar ik vond het wel bijzonder leerrijk om het allemaal eens te zien.

Het succesnummer van de reis was toch het organiseren van een BBQ op de bezochte bedrijven en het bijvragen van de Vlamingen uit de buurt. We mochten bijna spreken van een Vlaamse kermis. En zeker zullen ze er aldaar ook nog lang van klappen.

We hebben bedrijven bezocht in volle werking, dus kan er al eens iets mislopen, Comestar Laurie Sheik was net een maand dood, het top-bedrijf Deslacs is gedeeltelijk afgebrand, de bedrijfsleider van Lystel was langdurig ziek, Kooon Flora kon door de gezondheidsstatus niet bezocht worden, door drukke bouwwerkzaamheden kan een maissilo al eens minder verzorgd lijken. Maar misschien komen we ooit wel eens terug en zien we het op een andere manier.

Ik vind dat Amerika beter is om te boeren dan Canada, er is een beter klimaat met minder strenge winters, de t° is beter in winter en zomer, er is geen quotumlast, je hebt ook betere en zekerder opbrengsten.

Het is goed dat er al eens een verrassing tussen zit. Overnachten in een soort CenterParcs en het zoeken van je chalet in het pikdonker is iets waar nog lang zal over gepraat worden. En de volgende morgen wordt je wakker aan de boord van een groot meer.

Ik vindt het niet ideaal om de stiermoeders alleen maar te gaan halen op de top-fokbedrijven. Er zou een veel grotere spreiding moeten zijn. Het is wat bangelijk vast te stellen dat de Canadese fokkerij in belangerijke mate stoelt op 2 grote pijlers : Starbuck en Laurie Sheik.

Wij hebben succes verhalen gehoord van mensen die sedert de jaren 50 daar goed geboerd hebben. Maar we mogen niet vergeten dat de boeren in Vlaanderen dan ook goede tijden gehad hebben.

Het was een unieke belevenis, want ik ben ervan overtuigd dat ik daar nooit alleen zou geraakt zijn. En je krijgt al eens wat info vanop de zijlijn, en niet van de bedrijfsleider alleen, want die vertelt ook alleen maar wat hij kwijt wil.

Het heeft mij verwonderd dat er zoveel getrokken werktuigen waren, met als gevolg dat de hoeken niet altijd uitgewerkt waren. Sommige machines waren dan ook zeer groot (maiszaaier tot 24 rijen, maaier van 6 meter op 1 zwad) en anderzijds zag je bij de machinehandelaars ook veel kleine werktuigen (2-rijige hakselaars, door veel paarden getrokken materiaal met motor op voor de Amish-boeren).

Ik vond de boerderijen in Canada uitsteken in het landschap, kleurig geschilderd en met de naam van de boer op op de hoge torensilo. Dat doe je niet als je niet trots bent op je bedrijf.

Moest ik nu nog jonge boer zijn, dan zou ik liever boeren in Amerika met 200-300 koeien zodat ik nog veel zelf zou kunnen doen en niet zo afhankelijk zou zijn van vreemden. Ik zou na een carrière wel willen terugkeren, en ik vraag mij dan af of ik mijn kapitaal weer terug zou kunnen brengen naar België. Ik zou dus niet definitief emigreren, want ik besef nu op oudere leeftijd dat ik mij bijzonder goed voel in Vlaanderen.

Wat een in-trieste situatie bij de Indianen in de reservaten. Al wie daar sedert 200 jaar geleden naartoe geïmmigreerd is heeft daar wel ergens verantwoordelijkheid aan. Ik heb de indruk dat de Amerikanen dat zoveel mogelijk willen doodzwijgen. Anderzijds heb ik bewondering voor de Amish-people die ook boeren zonder electriciteit van het net, zonder telefoon en met strikte regels. Waarschijnlijk wel ook te fanatiek, maar toch iets van te leren van hun soberheid en hun sociaal leven. En het lekkerste eten op de reis was toch van hen afkomstig.

Als ik hoor hoe op bepaalde commerciële bedrijven de registratie en de melkkontrolé absoluut niet te vertrouwen zijn (als er 10 kalveren geboren worden op een nacht, dan worden de nummers wel ergens in een oor geduwd, en er zijn niet eens geen paspoorten), dan stel ik mij toch vragen over de waarde van indexen. Misschien moeten we toch meer vertrouwen hebben in wat dichterbij onze deur gebeurt.

Ik denk dat het fanatieke van de fokkerij in Canada al een beetje op zijn retour is. Waarschijnlijk zitten de BSE-beperkingen daar ook wel voor iets tussen. Maar ook het beschikbaar zijn van arbeid zal wel een rol spelen.

Ik sprak met een vrouw die oorspronkelijk afkomstig was uit Finland, zij vertelde dat het klimaat het moeilijkste is om mee te leven, en dat je dat eigenlijk nooit leert. Stel je eens voor als oude mens 3-4 maanden gedurende de vorst in je huis zitten. En een jaar of zes geleden was er zo een strenge vorst waardoor bedrijven weken niet konden melken en vele dieren stierven door de kou.

Wat wij niet hoorden van onze super-bedrijfsleiders die ons te woord stonden is dat er ook veel bedrijven zijn die het niet meer zien zitten, vermoedelijk ook door een gebrek aan opvolgers.

Ik vond dat de beide landen weinig culturele achtergrond hadden, het zijn nog jonge landen, en misschien is dat ook een tekort voor de jonge mensen, die geen echte 'roots' hebben.

Komt er dan geen eind aan de groei van de bedrijven. Waar ligt de grens ? 3000 koeien, 5000, 10.000 ? En wie zal dat allemaal runnen en financieel ronddraaien ? Als je al eens hoort spreken bij een boer van een investering van 500 miljoen Br. ? De koude rillingen zouden over je rug lopen.

Ik heb enorm veel bijgeleerd over de werking aldaar, maar ik blijf thuis, er is bij ons ook nog te boeren.

Stel, je hebt in Holland je bedrijf omwille van de stadsuitbreiding of de TGV voor 100 miljoen Br. overgelaten, en je hebt dat geld op zak. Je moet dan eigenlijk wel gek zijn om dan nog in de stront te willen gaan werken 'in the middle of nowhere', en met een stelletje maffe Mexicanen rond je die dan nog niet altijd doen wat je zegt. De Costa Brava ware misschien een betere bestemming.

Zou het niet zo zijn dat achter ieder succesverhaal van een bedrijf wel een zweertje zit dat in slechte tijden als een etterbuil tot uitbarsting kan komen. En hoe mega-groter je bent, hoe kwetsbaarder toch wel. Want het is een slechte eigenschap van ondernemers dat ze in groei al eens iets te ver gaan in investeren en geen reserve meer hebben.

Alle groei is beperkt tot een bepaalde proportie. Je kan het wel aan om je bedrijf te verdubbelen, maar om 10 keer zo groot te zijn is toch moeilijk om nog organisatorisch en financieel en geestelijk nog te dragen.

Wij hebben samen enorm naar deze reis toegeleefd, hebben geen moment getwijfeld om te vertrekken en hebben genoten van elke minuut in vliegtuig, bus, bedrijf of met de anderen.

Dit was het gevolg van een zenuwslopende maar uitgekende voorbereiding, een ijzeren wil om te slagen en enkele meevallers zoals uitstekende weersomstandigheden, een bijzonder aangename buschauffeur, boekingen in hotels en restaurants die als een puzzel in elkaar bleken te passen. Maar bovenal de hartelijke ontvangst op alle bedrijven en natuurlijk de mogelijkheid om overal veel op te steken, en na discussie met onze collega's er het onze van te denken.

Toch weet ik al enkele dingen die ik in de zeer nabije toekomst zal veranderen, en zodus heeft deze studiereis als investering ruimschoots opgebracht.

Dank vooral aan het duo M & M, het bestuur van Westhoek Holstein die heel deze organisatie heeft helpen dragen, en aan alle busgenoten met wie we een prachtige tijd hebben beleefd.

De verslaggever,

Luc Callemeyn

Nawoord van de voorzitter

WESTHOEK HOLSTEINS v.z.w.

Neutrale organisatie voor Zwb & Red Holstein fokkers

Beste lezer,

Dit was het overzicht van een boeiende reis naar Amerika en Canada. Het was de bedoeling om de verschillende bedrijfsvoering tussen Amerika en Canada te analyseren, ik geloof dat we daarin geslaagd zijn.

Iedereen heeft kunnen vaststellen dat de verscheidenheid enorm groot is. Het is aan iedereen de keuze waar je het liefst koeien zou willen melken. Aan de hand van de analyses is daar ook een zeer grote spreiding te merken.

14 jaar geleden had niemand van het bestuur van Westhoek Holsteins durven denken dat wij dergelijke reis zouden organiseren, en toch is het realiteit geworden.

Als voorzitter ben ik dan ook uitermate trots dat dit ons gelukt is, maar!! maar!! ik wil daar onmiddellijk aan toevoegen dat het te danken is aan M&M (Marc Legrand & Marc Vandamme).

Dankzij de uitstekende relaties die zij hadden met de veehouders in beide landen zijn ze erin geslaagd niet alleen een boeiende en leerzame reis samen te stellen, eveneens was het zeer aandoenlijk, we konden overal ondervinden dat we zéér welkom waren.

Aan beide mensen, namens iedereen, nogmaals een dikke proficiat en wie weet komt er nog wel een vervolg!

Via een mooi fotoalbum en een professionele video zal de reis altijd levendig blijven.

Het was mijn wens om van deze reis een samenvatting of verslag te maken, zodat je de informatie die je op ieder bedrijf meekrijgt steeds kan terug opzoeken.

Een oproep op de bus leverde één kandidaat schrijver op.

Had ik geweten dat dit zo'n bundel zou worden dan had ik dit niet durven vragen.

Zoals u hebt kunnen lezen is het een fantastische weergave van wat we gezien, gehoord, gevoeld, geproefd, gesmaakt, en vooral ervaren hebben.

WESTHOEK HOLSTEINS v.z.w.

Neutrale organisatie voor Zwb & Red Holstein fokkers

De auteur mag terecht trots zijn: het is een uitstekend naslagwerk geworden die door iedereen als aangenaam leesvoer zal beschouwd worden. Hartelijk dank aan de auteur Luc Callemeyn.

De uitdaging van het bestuur was, zo goedkoop mogelijk deze reis te organiseren. Als je dan wat hulp aangeboden krijgt van enkele bedrijven dan is dit zeker meegenomen. Bij deze wil ik dan ook Luc Libberecht en Geert Lecluse van harte bedanken voor de spontane sponsoring alsook iedereen die een bijdrage geleverd heeft om het welslagen van deze reis te bewerkstelligen en in het bijzonder Martin Delva voor het samenstellen van het bewegend materiaal.

Dit hoofdstuk wordt nu afgesloten, maar alweer is Westhoek Holsteins aan een volgende uitdaging begonnen. We organiseren op 19 september onze zevende jongveeshow in de Hallen te Roeselare.

Zorg dat je erbij bent want dat is de dag waar we een 100 tal jongeren van 6 tot 18 jaar in de kijker plaatsen, met daarnaast enkele optredens van verschillende groepen. Het geheel wordt gepresenteerd door Martin Dejonghe (presentator van Radio II) We verwachten alle WERELDREIZIGERS !!!!

De Voorzitter

Jacques Monbaillieu